جغرافيهٔ عموميّه

مكاتب اسلاميه اوچون

تأليف ملا شهاب الدين بن ملا عبد العزيز

Сер. Малова.
1901 г. Іюнь.

КАЗАНЬ.
Типо-литографія Императорскаго Университета.
1899.

جغرافیهٔ عمومیّه

مکاتب اسلامیه اوچون

نألیف ملا شهاب الدین بن ملا عبدالعزیز

بو کتاب‌ننك باصمه‌سینه رخصت بیرلدی سانکت پیطربورخده
۱۹ نچی مای‌ده ۱۸۹۹ نچی یلده

بو کتاب قزان‌اونیویریستیتی‌ننك طبع خانه‌سنده باصمه‌اولنمشدر محمد جان وبرادری شریف جان بن منهاج الدین کریموفلرننك خراجاتی ایلان
۱۸۹۹ نچی یلده

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 19 мая 1899 г.

КАЗАНЬ.
Типо-литографія Императорскаго Университета.
1899

بسم الله الرّحمن الرّحيم

جغرافيه فننى هر مسلمان‌غه بلو واجب بولغانلقى اوچون بسم الله برلن باشلادق .
جغرافيه فنى بتون دنيا يوزنده‌كى ير حاللرندن بحث قيله‌در يعنى تفتيشلى در .
جغرافيه ديكان سوز يونان تلنچه يرنى يازمق معناسنده .
ير آلما شيكللى هوا يوزنده يوزب يورى تورغان بر توكاراك نرسه‌در . يرننك دورت اولو شندن اوچوسنى صو قابلاغان قالغان دورتدن بر اولوشى قرو يردر .
يرننك هر اورنونى يخشيراق آنكلار اوچون يرننك دورت طرفنه دورت اسم بيرلمشدر : برى مشرق يعنى قوياش چغوشى طرفى - ايكنچى مغرب يعنى قوياش بايوشى طرفى - اوچونچى جنوب يعنى توشلك طرفى - دورتنچى شمال يعنى تون ياغى - قوياش كورنوب تورغانده بو طرفلرنى بلو ينكل - اما قوياش بولمغانده بولوطلى وقتده ياكه تونله هم ياط يرده بو دورت طرفنى طانو كوب وقتده ينكل بولمى در - بس شول سببدن مذكور دورت طرفلرنى بلو ينكل بولسون اوچون كامپاس اسملى قورال اختراغ قيلمشلردر - كامپاس ديكانمز بر ياشچك اچنده استرلكادركه آننك بر باشنه ماغنيط طاشى سورتولكان بولادر آننك بر باشى توشلككا بر باشى تونكا قارى در .

شمال

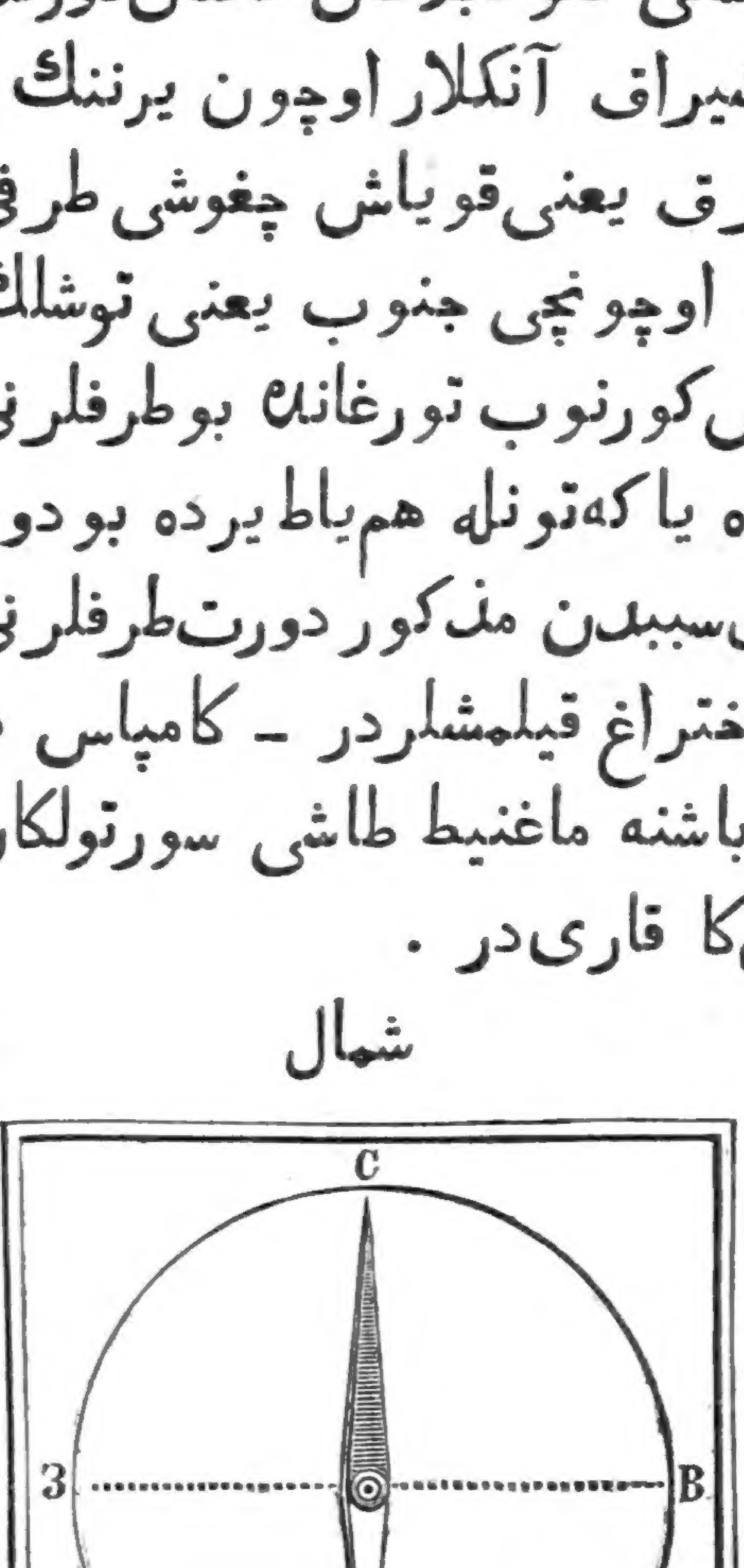

مغرب

مشرق

اوشبو صورتده

جنوب

ير

یر اینك اوّلی بش قسمکا بولونمشدر :

یاۋروپا — آزیا — آفریقا — آفستراليا — آمریقاغه .

دنیانینك بوقسملرین کورستکان پلان خریطه یا که قارتا دیب آتالا اگرده جایب کورستکان بولسه - اما توکاراك لب کورستکان پلان غلابوص هم کرهٔ مجسه دیب آتالا - خریطه‌نینك هم غلابوص‌نینك اورتاسندن مغربدن مشرق‌غه تابا ایلندرب آلغان صزق خط استوا دیب هم اِکواطر دیب ده آتالا یعنی قویاش بارچاغنده اده کولگه‌سی یوق هم یرنینك هر ایکی طرفی برتیگز یر معناسنده - خط استوانینك بویی ۴۰۰۰ل میلدر یعنی دنیانینك آیلنه‌سی شول قدردر چاقرم حسابی بله (۳۷،۸۵۰) چاقرم بولادر جغرافیه علمنی یخشیراق آنکلار اوچون جغرافیه علمالاری یرنی کورساتکان قارتانی هم غلابوص‌نی ۳۶۰ غرادوس‌غه بوله‌لر وهر غرادوس اون بشار اولوشکا بولونه‌در هر اولوشی بر میلدر بس ۴۰۰۰ل میل بولادر برمیل یدی چاقرم‌غه توغری کیله - بنابرین هر غرادوس یوزده بشار چاقرم‌غه توغری کیله‌در .

یرنینك شمالنده برسمتی (یعنی پولوسی) هم جنوبده برسمتی باردر - یرنی کورساتکان غلابوص‌نینك اوستوندن شمالدن جنوبکا تابا صزلغان صزق‌لار میریدیان دیب یعنی توشلك صزق‌لاری دیب آتالا بونلار جمعسی ۳۶ صزق بولادر (هر صزق آراسی اون غرادوس) فیرره جزیره‌سی آرقلی اوتکان میریدیان اوّلکی صزق دیب حسابلانا - فیرره جزیره‌سی آفریقاده خط استوادن شمال‌غه تابا قاراب کلکانده ۲۷ نچی عرض شمالی‌لرده (قانار) جزیره‌لری دیکان جزیره‌لرنینك برسی درکه جغرافیه فننده اکی علمالار پلان یاصاغانده هر کم یاصاغان پلان بردای بولسون اوچون شول جزیره‌نی اتفاق بله صایلامش‌لردور - یوغیسه هر اولوغ مملکت‌لرنینك علم نجومده اجتهاد اوچون قورولغان برار بنالاری باراول بنا (آسطرانومیچسکی آبسیرواتوریه) دیب آطالا شونداغی مجتهدلر شول آبسیرواتوریه‌نو غروسنی اوّلکی میریدیان حسابلاب یوروته‌لر - مثلا روسیه‌ده پیتربور یاقننداغی پولکوف آولنداغی (آسطرانومیچسکی آبسیرواتوریه)نی اوتکان صزقنی برنچی میریدیان حسابلی‌لار - اما فیرره جزیره‌سندن حسابلاغاچ پیتربور ۴۷ یارم طول شرقی‌ده‌در .

مذکور فیرره جزیره‌سندن باشلانغان اوّلکی صزق یرنی ایکی یارطشار جومغاق‌غه بوله‌در : برسی مشرقی یارطی جومغاق ایکنچیسی مغربی - مشرقی‌نه ایسکی دنیا

یعنی یاوروپا آزیا آفریقا آفستراليادر ـ مغربی نك آمریقا یعنی یانکی دنیا ـ ایکی میریدیان صزق آراسی ٥ ل ٥ ١ چاقرمدر ـ قویاش ایکی صزق آراسنك ٤٥ مینوت یوری ـ ٣٦ توشده (٤٥) بولادر ١٤٤٥ مینوت اول ٢٤ ساعت‌کا توغری کیله‌در ـ میریدیان بله میردیان مسافه‌سی طول دیب آتالا یعنی اوزونلق یا که‌بوی ـ طول ایکی تورلی برسی فیرره میریدیانندن مشرقغه تابا کلکانی طول شرقی دیب آتالا ـ ایکنچسی قویاش بایوشنه تابا بارغانی طول غربی دیب آتالا ـ بوطوللرننك غرادوس‌غه بولنوی خطاستواده‌در .

خطاستوا صزغی اونکاینه هم‌هر قایوسی برتیکز مسافه‌ده‌کی صزق‌لار پاراللیل صزق‌لاری دیب آتالا یعنی یَنَه‌شَه صزق دیکان سوز هراوروندن پاراللیل صزغی یورتوممکن ننك میریدیان یورتوممکن ایدی .

خطاستوا بله برمعلوم پاراللیل‌صزغی آراسنداغی مسافه عرض‌دیب آتالا یعنی آرقلی یا که کینکلکی دیکان‌سوز ـ عرض‌هم ایکی‌تورلی ـ برسی عرض‌شمالی خط استوادن تون‌یاغنه تابا قاراب کلکانی ایکنچسی عرض جنوبی خط استوادن جنوب طرفنه قاراب کتکانی .

خطاستوادن عرض‌جنوبی بله هم عرض‌شمالی بله یکرمی اوچار غرادوس صاناب بارغاچ عرض‌تحویل‌دیب آتالا روسچه‌هر اپیك یعنی شمالداکیسی‌راق یولدزی صوقماغی جنوبده‌کیسی کجه‌یولدزی‌صوقماغی (دیکابر) بونلارده کون هم‌تون اوزایب یتکانلکدن آلشنو بولادر .

جنوب هم‌شمال سمتلرندن یکرمی‌اوچارغرادوس‌غاچه صانالب کلکانی پوله‌رنی صزق‌دیب آتالا بوصزق‌لارننك سمت‌لرکا تابا طرفی عدللکدن طش صالقون طرفدر خطاستوا طرفی معتدل طرف .

یر هوا جهتندن بش اولوش‌کا بولونه‌در : ایکسی صالقون اولوشلر ایکی پولوسدن یکرمی‌اوچارغرادوس‌غاچه یعنی پوله‌رنی صزق‌لارغاچه (ننك‌یوقاریده بیان قلدق) ایکسی معتدل هوا اولوش‌لری : پوله‌رنی صزق‌لار بله عرض تحویل‌صزق‌لاری‌آراسی برسی قزو هوا اولوشی خطاستوانك‌هر ایکی‌طرفی عرض تحویل صزق‌لارینه‌چه .

اوشبو

اوشبو صورتده :

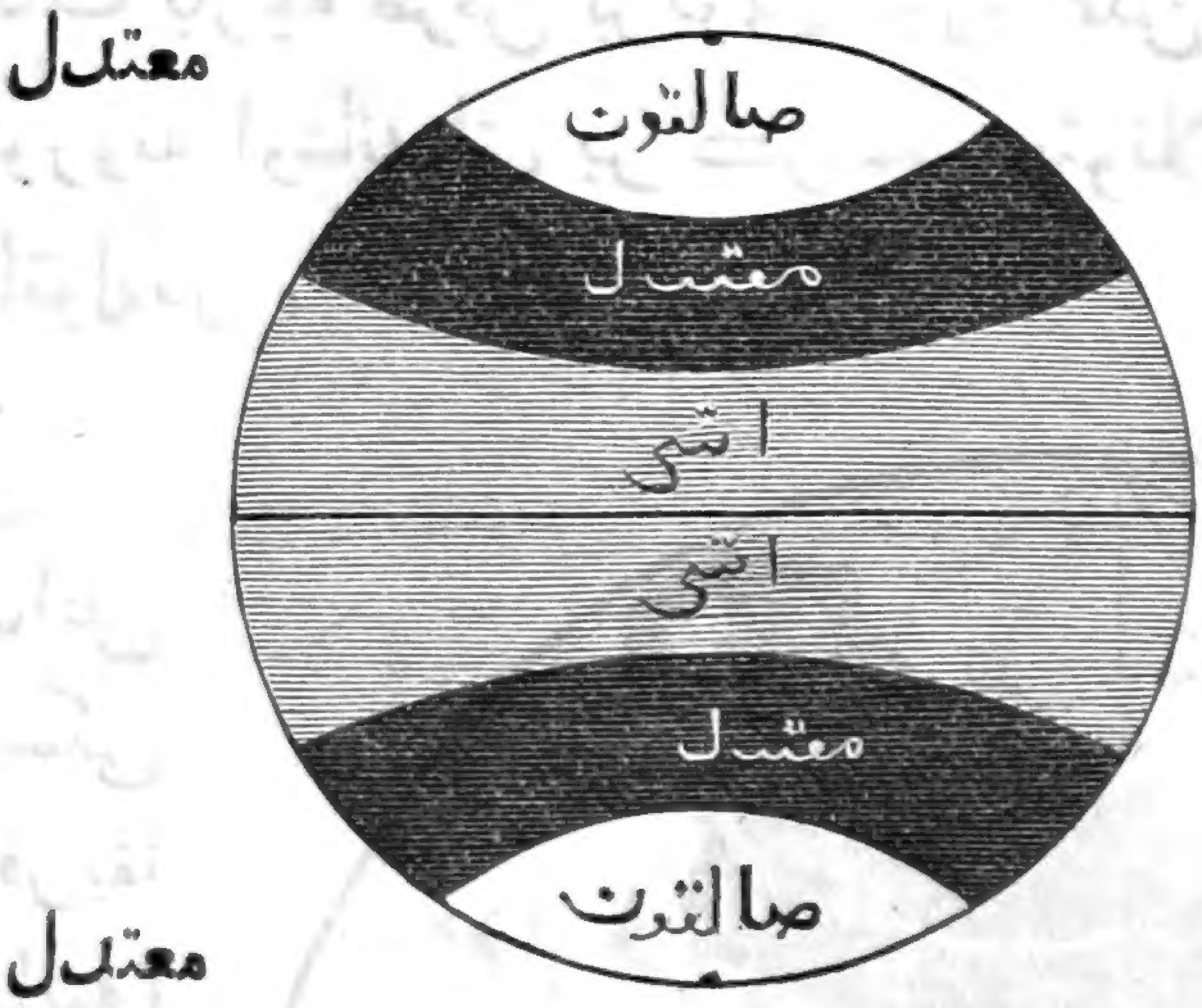

یر بوکسه‌می

یرنی توکاراك جومغاق شیکللی دیساکده ایکی سمتی (پولوسی) طرفندن بر آز صغندیلی در آلمانتك صابی بله چچاك طرفی شیکللی . یر آستونه‌نی قدر تیران راك قازوب توشکان صاین قزولق غرادوسی آرتا بارادر - یرننك بعض صفتلرینه قاراغانده یر بر اریکان ذاتدن صالقونایب قاتقان نرسه بولمق کرك دیلر - بولای اوستی قاتسه‌ده اچی اوزاکی بتونلای قاتب بتمکان بوسوزننك درستلکن یانار طاولارهم آندن اریب آقغان ذاتلار کورسته‌در . بوکتاب برمقدمه بش باب برخاتمه اوزرینه‌در .

مقدّمه

نوقز فصل اوزرینه‌دور

(اولکی فصل قرو یرننك احوال‌لری‌ننك بیانانده)

(۱) قرو یر

قرو یر بولنه‌در بش اولوغ بولوككا - بونلر کانتننت هم ماتیریك دیب آتالالار - بو بش بولوك تیره‌سنده بیك کوب جزیره‌لر باردر - بش بولوك‌ننك اوچوسی برکا توتوش‌در- بونلر آزیا — یاۋروپا — آفریقادر — بو اوچ بولوك مشرقی دنیا دیب آتالا بونلردن آیورم دورتنچسی آفستراليا یا که یانکی فلمنك یانکی غوللاندیه دیب هم آتالور بشنچسی آمریقا هم یانکی دنیا دیبولور .

(يرننك صورتلرى اوشبودر) :

بتون قاربوزننك بارچه طرفن بريولى كورو ممكن توكل بلكه ايكى كا جاروب قابلاغاچ غنه كورونه اوشانداق ير كره سنى بتونلاى كورو اوچون ايكى كا جاروب كورسانوله در .

مشرق طرفنداغى دنيا ياكه ايسكى دنيا (آزيا آفريقا ياوروپا آفستراليه)

مغرب طرفنداغى دنيا ياكه يانكى دنيا (آمريقا)

یر کره‌سی

یر بوکسه‌سی آلماشیکللی کره بولغانلقدن مکتب‌لرده‌صبی‌لارغه آنکلاتور اوچون آغاچ‌دن یاتیموردن ضور قاربوز شیکللی یاصاب‌کورسه‌ته‌لر چونکه کاعزده‌گنه توکاراك‌نرسه‌ننك بارچه‌طرفی‌کورنورلك ایتب یاصاب‌کورساتو ممکن توکل - اما قاربوزنی ایکی‌کاجارغاچ بتونلای‌کورونه یر بولای‌کره‌بولمسه‌ایدی کاعزده‌بتون کوینچه یاصاب‌کورساتوب بولور ایدی بولای کاعزکا یاصاب‌کورساتولکان کره کره‌ء مسطحه دیب آتالا یاؤروپاچه غلابوص

غلابوص صورتی

آلننچی قرو یر هم‌بار سمت‌جنوبی‌ده لکن آنده آده‌ی ذات آیاق باصمغانلقدن حسابلانمی هم‌حالی‌بوکونکاچه معلوم‌توکل بلکه آلداغی زمانده بربر آله اختراع قیلنسه بلنور .

(٢) جاغا (کنار هم دیبولور)

قروننك دینکزکا یاکه آغوم صوغه یاکولکا تونتاشغان قری‌لاری جاغا دیب آتالا عربچه ساحل ترکیچه یالی .

(٣) جزیره یاکه آطاو

هرجانبندن صو ایلندرب آلغان قرو یر جزیره هم آطاودیب آتالا روسچه اوسطرف اوشبو صورتده :

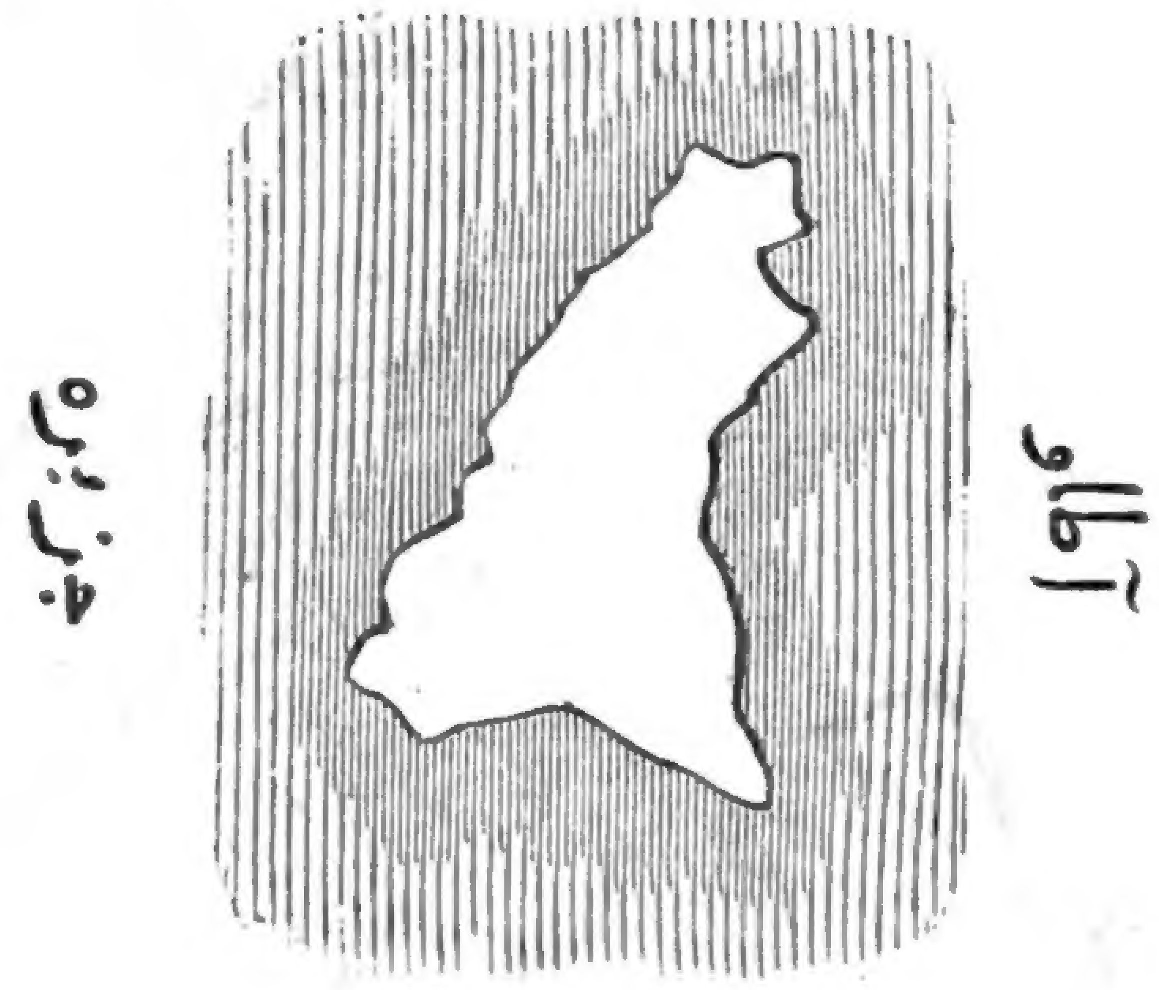

(٤) یارطی جزیره یارطی آطاو .

قرو یرننك برکیساکی‌ننك اوچ طرفنده صو بولوب برطرفنده قرو یرکا تونتاش بولسه یارطی جزیره یارطی آطاو دیب آتالا .

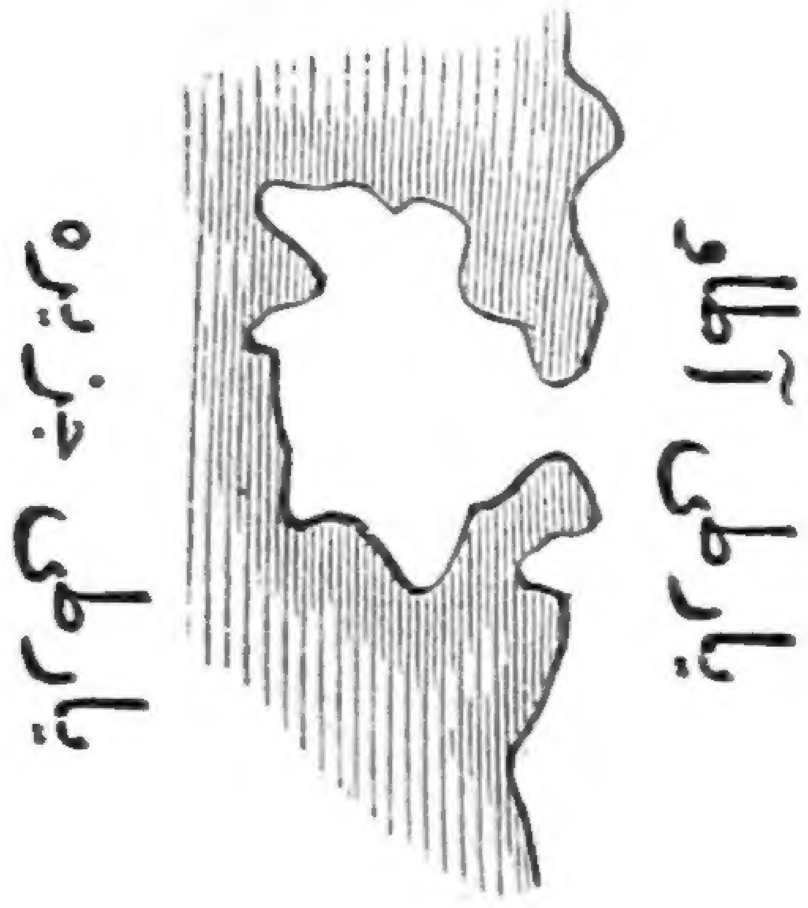

(٥) تل یاکه موین .

یارطی آطاوننك قروغه تونتاشغان یری طار بولسه تل یاکه موین دیب آتالا اورسچه پیریشییك .

بو صورتده :

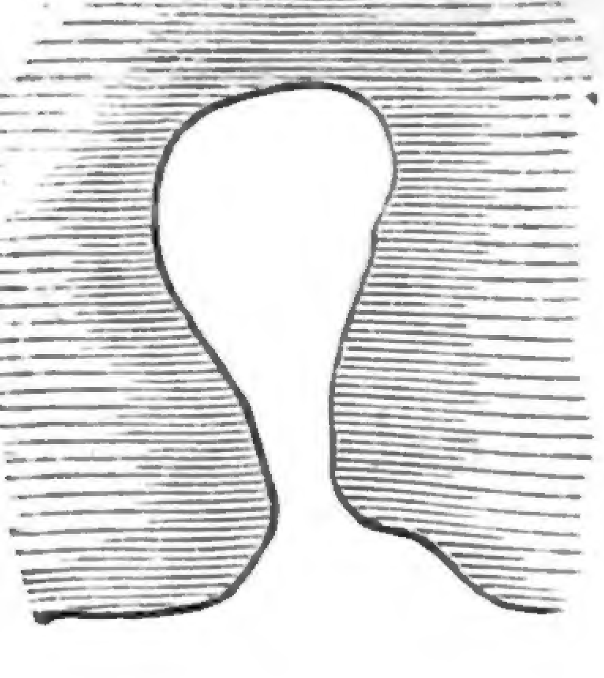

(٦) بورون

قرو یرننك دینكزگا کرب تورا تورغان یری بورون دیب آتالا روسچه میص ·

بو صورتده

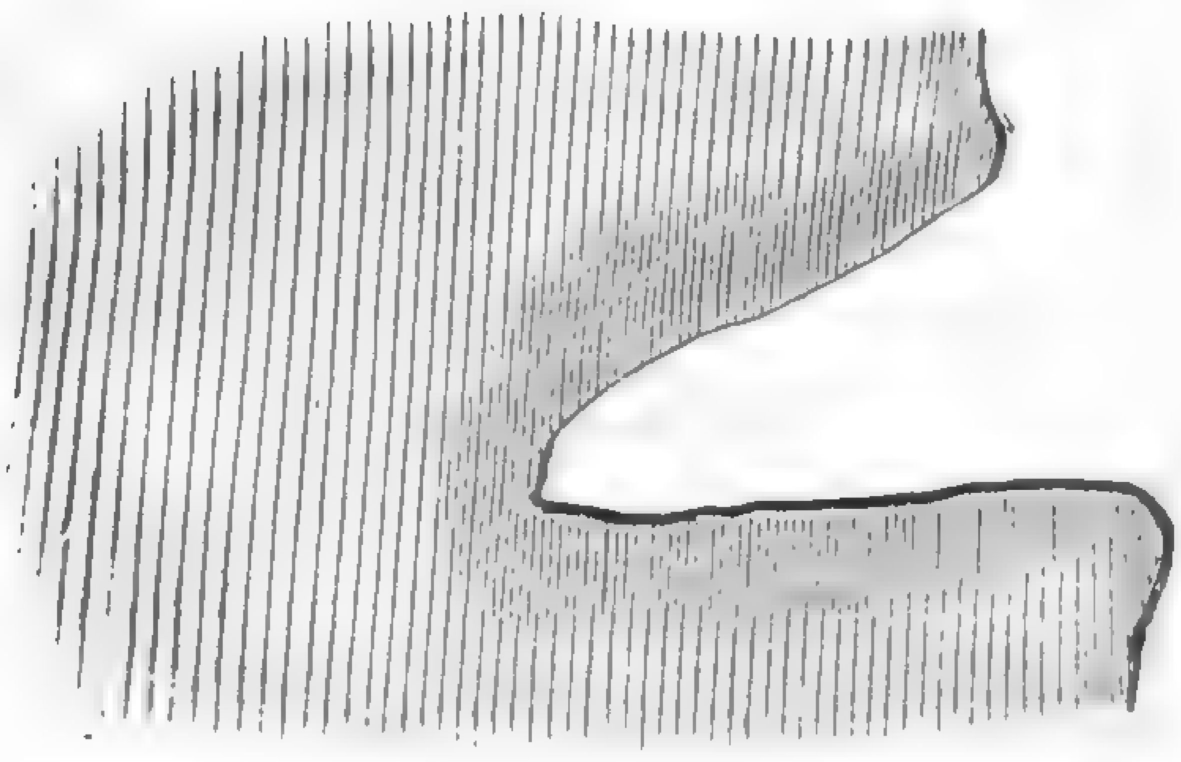

(٧) دالا

قروننك اورمانسز توز یری دالا دیب آتالا ترکیچه اووه ·

(٨) چول

قروننك اولن‌سز صوسز یرلری چول وصحرا دیب آتالا آفریقاده صحرای کبیر شیکللی ·

(٩) طاو

قروننك بیوك یرلری طاودیب آتالا ·

اوشبو صورتده

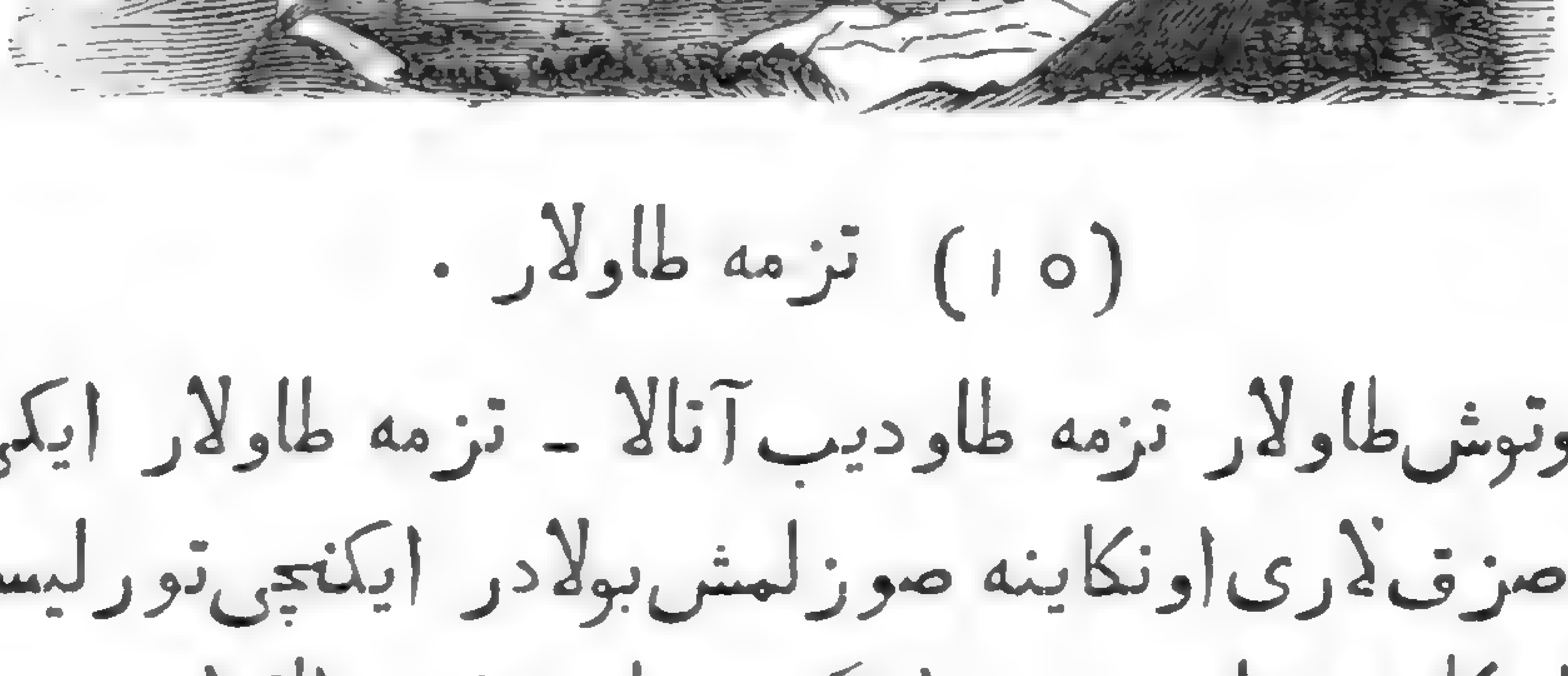

(١٥) تزمه طاولار ·

بری برینه توتوش طاولار تزمه طاودیب آتالا ـ تزمه طاولار ایکی تورلی بولا بری پاراللیل صزق‌لاری اونکاینه صوزلمش بولادر ایکنچی تورلیسی میریدیان صزق‌لاری اونکاینه تزلمشدر ـ اوّلکی تورلیسی کوبراك اوچوری در آزیا بله یاؤروپاده ایکنچی تورلیسی آمریقاده ـ طاولار بیوکلکده اوچ کا بولونه‌در : بیوك اورتاچا تبه‌نك ـ ١) بیوکی آلتی منك فوطدن آرتغی ٢) اورتاچاسی دورت منکدن آلتی منك کاچه ٣) تبه‌ناکی دورت منکدن کیمی ·

طاوننك بيوكلكى اولچنه‌در دينكزاوستى برابرندن .

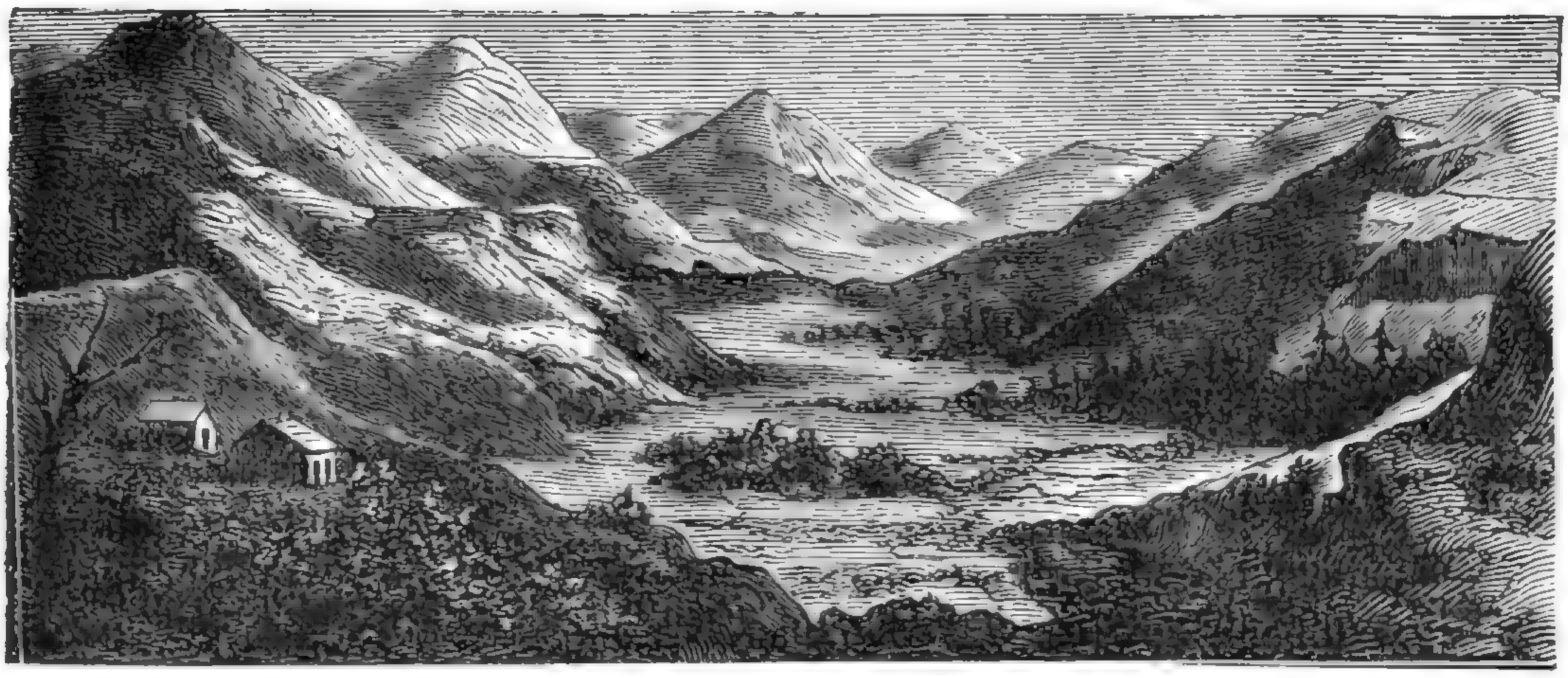

تزمه طاولار هم بولون

(١١) اوط طاوى

دنياده همان براوزلمى توبه‌سندن اوط توتون چغا تورغان طاولار بار بونلر يانار طاو هم اوط طاوى ديب آتالالار .

اوط طاوى صورتى

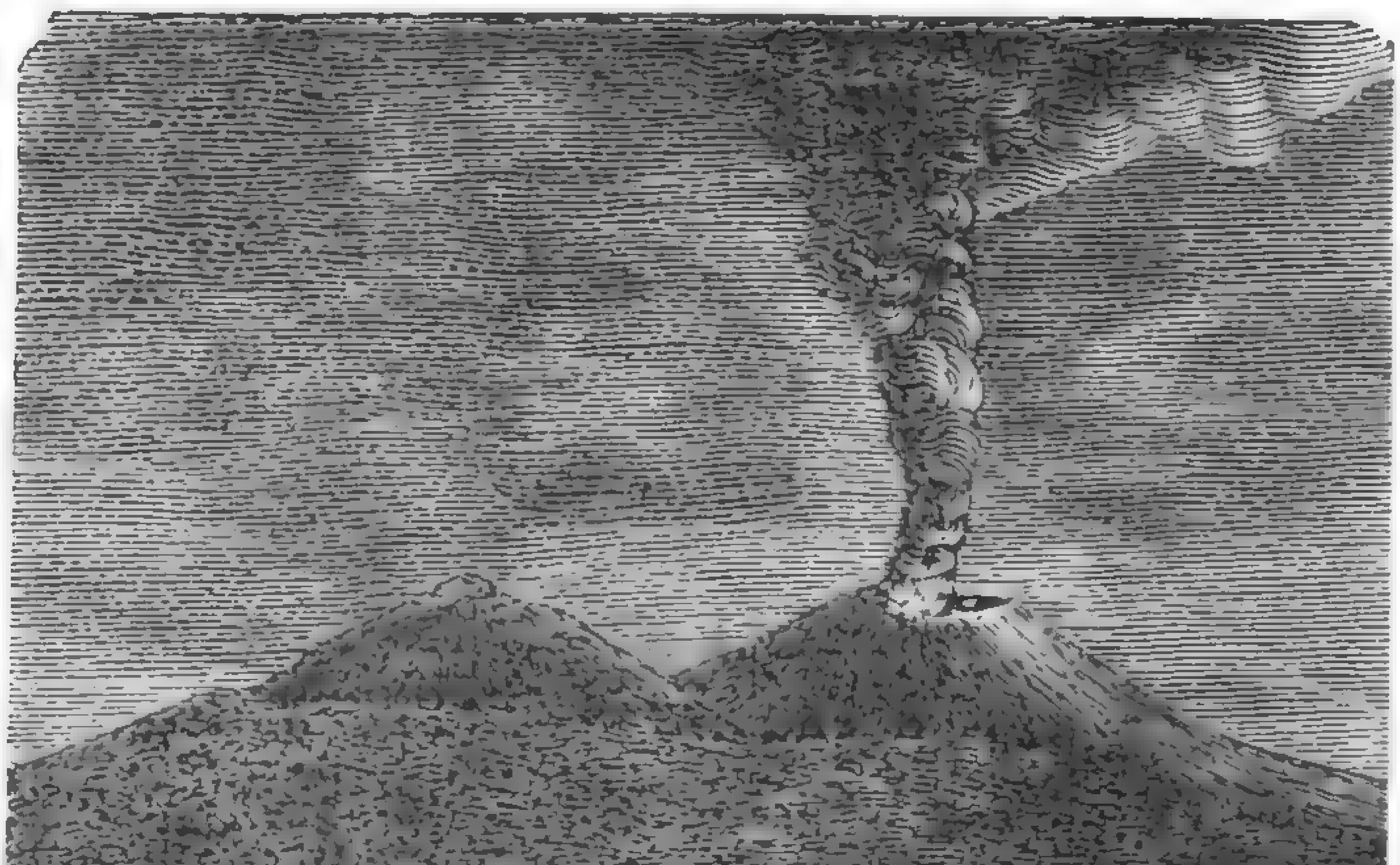

اوط طاوندن بعض وقتده بيك ضور طاشلر ساچراب چقب هوايوزنده شارطلاب جارولوب ينه‌ده اوط چغا تورغان اولوغ تيشوككا توشوب ارب دگت شيكللى بولوب يانكادان چغا اوط طاوى ايطاليه‌ده بار ميلاددن ٨٥ نچى يللرده شول طاودن بيك قوتلى ارب آغوب چقوب ايكى شهرنى باصقان برى كيركوليس برى پومپى اوشبو ايكى شهرنى اوط طاوندن ارب آقغان دگت شيكللى نرسه باصقاچ طاش شيكللى بولوب قالقان بو يللرده اتفاقى بر نرسه قازى تورغاچ اول شهرلرنى تابديلار ايولر اورام‌لارى بله طورا ايمش .

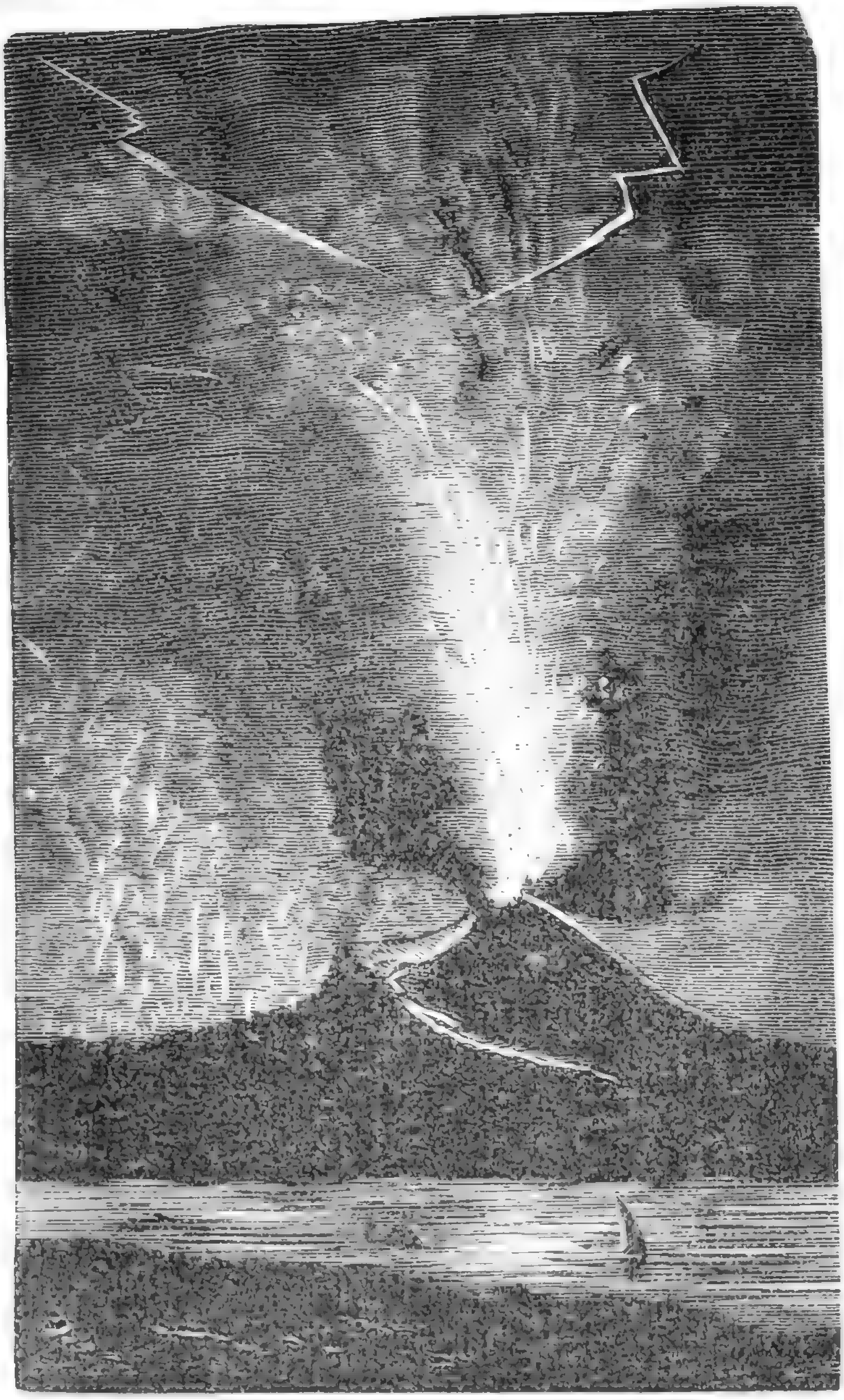

(١٢) دربند یعنی طار کیچو :

ایکی طاو آراسنداغی طارکیچو دربند دیب آتالا .

(١٣) غیبزر

غیبزر دیکانمز یر آستوندن چقغان قاینار صودر بو صو بیک تیرندن چقغانلقدن قاینار بولادر چونکه یرننک اوزه‌گنه‌تابا کینکان صاین قاینار در- یر یوزننک قاینار چیشمه‌لر بیک کوب لکن بعضسی بیک یوقاری آتادر تو باندا کی صفتنک یر آستندان چقغان بووی یل آستونه آوشادر :

غيزر

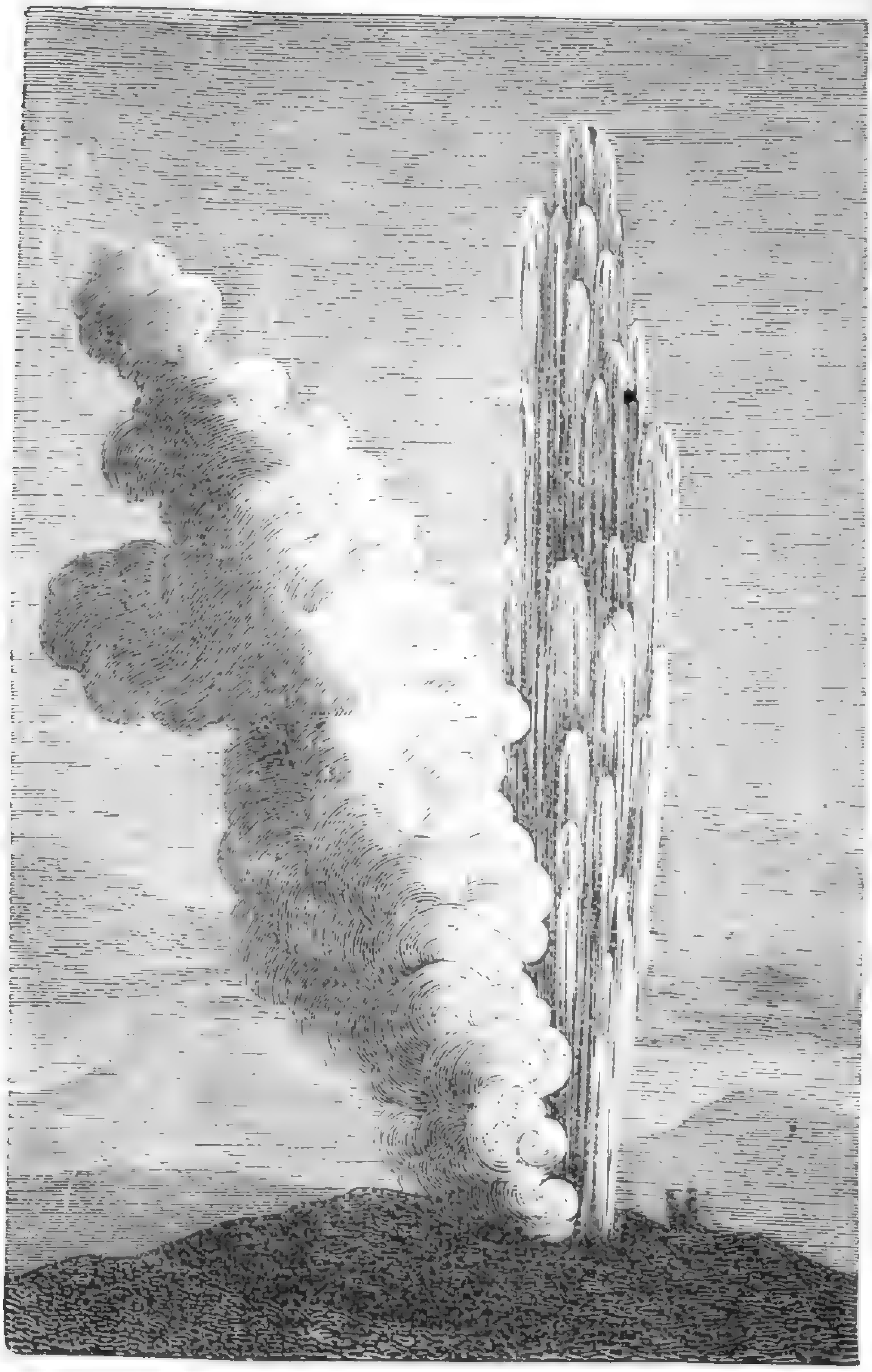

(ايكنچى فصل صولارننك حاللرىننك بياننده :)

١) محيط دينكزلرى : يرننك دورت اولوشندن اوچ اولوشنى قابلاغان طوزلى صو دينكز ديب آتالا بارچه دينكزلر بر طوطوش بولسه‌ده تورليسى تورلى اسملى‌در ـ اما اول ايكى‌كا بولنه : برى اچكى دينكزلر ايكنچيسى طشغى دينكزلر ـ طشغى دينكزلر بتون قرو يرلرنى چولغاب آلغان محيط دينكزى‌در محيط دينكزى اوچ اسم برلان آتالمشدر : محيط دينكزى ـ آقيان ـ اوقيانوس ـ اوقيانوس‌لار بارى بش‌در : ١) شمالى اوقيانوس شمالى بوظ دينكزى شمالى سمتدن يوله‌رنى صزق‌لارغاچه بولغان يرده كرك ياۋروپا وآزياده كرك آمريقاده بولسون بارى بر اسمده ٢) آتلانتيك دينكزى يعنى بحر محيط غربى ديب آتالور آننك بر طرفى ياۋروپا آفريقا ايكنچى طرفى آمريكادر ٣) اولوغ محيط دينكزى ياكه يواش اوقيانوس (*) ديب آتالور آزيا آفستراليا آمريقا آراسنده ٤) هند

(*) يواش اوقيانوس ديب ماغيللان آتاغان •

اوقیانوسی یاکه بحر محیط هندی آفریقا آزیا آفستراليا آراسنده ل) جنوبی بوظ دینگزی جنوبی پولەرنی صزق ننك جنوبی سمت کا تابا طرفی یرننك آلتنچی قرو یر اولوشی هم آنددر لکن آنده آدمی ذاتغه ایرشو ممکن بولمغانلقدان حالی معلوم توکلدر .

محیط دینگزلری هروقت یا آری یابیری طرفی غه تابا آغوب حرکتلنوب توراددر. الحاصل محیط دینگزلری آلطی ساعت خط استواغه تابا آغالار - ینه ده آلطی ساعت مدتنده قطب طرفنه تابا آغالار یعنی خط استوانك جنوب طرفنداغی محیط قطب جنوبی کا تابا آغا شمال طرفنداغی محیط قطب شمالی کا تابا آغا اوشبو آغوملار بری برینه قارشو کیلکانده صولار قارشو بُرُولُبْ آیْلنه بوتوروله شول صو بوتورولکان توغری غه نی نرسه توغری کیلسه ده صو آستونه کیته صو بوتورولکان توش گرد آب دیب آتالا صورتی اوشبودر :

گرد آب

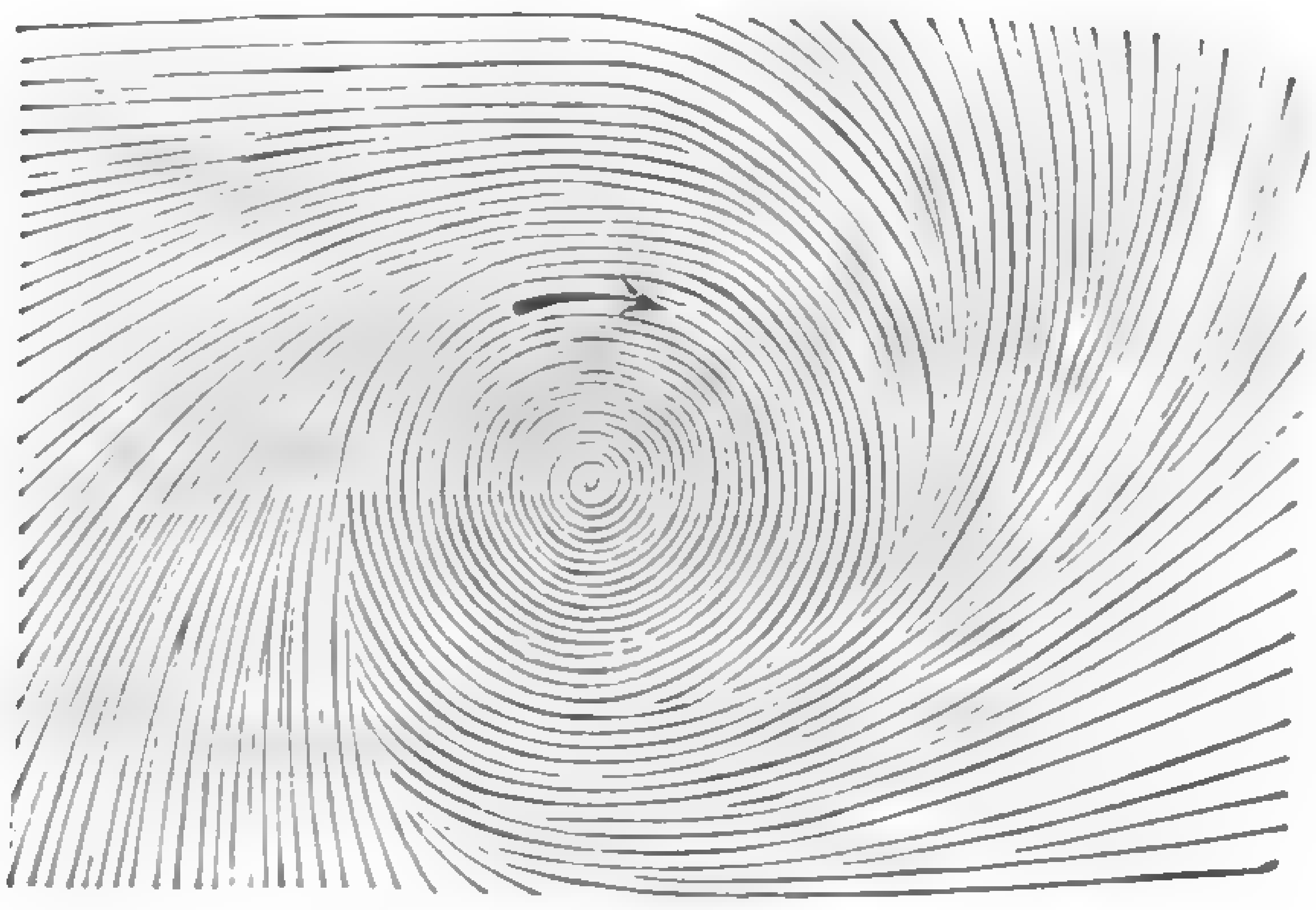

(٢) ایچ دینگزلر :

محیط دینگزلرندن آیورم قرو یرلر آراسنده بولغانلقدن اوزلری ننك باشقه باشقه اسملری باردر مثلا قارا دینگز خزر دینگزی آق دینگز شاب دینگزی آدریات نمچ دینگزلری وغیری لر .

(٣) کورفز یاکه جرماق

دینگزلرننك قرو یراچینه صوغولوب کرکان تل لری جرماق هم کورفز دیب آتالا روسچه زالیف .

(٤) لیمان (بوختە)

دینگزده طولقون وفورطنه وقتلرده کارابلار یاشرنب طورر اوچون حاضرلنکان کورفزلر لیمان دیب آتالا روسچه بوختە

(ل) بوغاز

ایکی دینگزنی برکا قوشغان طار صو جرماغی بوغاز دیب آتالا روسچه پرالیف .

(٦) يلغه چيشمه

صوی یر آستوندان چقوب آغوب دینکزکا یاکه اولوغ یلغه‌لارغه یاکه کول‌لرکا قویغان صو یلغه دیب آتالا ـ یلغه‌ننک اونک طرفی شول یلغه قایا تابا آقسه یلغه اوستونه‌منب شول طرفغه قاراب تورساق اونک قول یاغیز یلغه‌ننک اونک طرفیدر صول قول طرفی صول یاق ـ قزان ژولغه نهری‌ننک صول یاغنده .

(٧) کول

هر طرفی قرو یر بولوب آقمی تورغان صو کول دیب آتالا .

(٨) آرق

بر یلغه‌دن یاکه دینکزدن کاناو قازوب یورتلکان صو آرق دیب آتالا .

(٩) حوض

صو جیبولوب توررا اوچون یوری قازلوب صو طوطرلغان چوقر مثلا اول صوده کاراب‌لارپراخوطلار توزو اوچون حاضرلنکان صو حوض دیب آتالا روسچه ژیرف .

(١٠) چغاناق

یلغه‌ننک باشی یر آستوندان چققان اورنی هم باشلانغان اورنی چغاناق دیب آتالا روسچه ایستوك .

(١١) تماق

یلغه دینکزکا یاکول‌کا یاکه‌ضوریلغه‌غه‌قویغان یری تماق دیب آتالا روسچه اوستیه.

(اوچونچی فصل هوا بیاننده)

یرنی چولغاغان هواننک سلکنووندن ییل هم داول حاصل بولادر ـ ییل یرننک قایو طرفندن ایسسه شول طرفی‌ننک اسمی بله آتالا مثلا : شرقی غربی جنوبی شمالی . آندن باشقه خط استوا ییل‌لری هم سمت‌لرننک صوقماقی صوغوی بار سمت‌لر صوغوی پاصصات دیب آتالا .

هندی محیط دینکزنده اوکتابردن آپریل‌کاچه شمال شرقی یل‌لر ایسه آپریلدن اوکتابرکاچه جنوب غربی یل‌لر ایسه بو ییل‌لر موصصون دیب آتالا عربچه موسم دیکان سوزدن آلنمشدر . موسم‌ننک معناسی وقتلی اش دیکان سوز .

هوا سکز تورلی در : قزو یا که اسّی - جلی - معتدل - صالقون - قرو - یوژش - صاف - بوزق . حیوان لار عالمی هم یردن اوسکان نباتات عالمی هواغه قاریدر - هوا جلی هم یوژش بولسه اوسه تورغان ذات فروانچی لقلی هم یخشیراق بولادر - اما هوا صالقون راق قروراق بولسه اوسه تورغان ذات لار ناچارراق بولادر - یرده اوسه تورغان ذاتنده فروانچی لق بولغان یرلرده حیوان لار هم کوب بولادر - چونکه حیوان لار یا یردن چقغان اوسکان نرسه لر بله رزق لانالار - یا که یردن اوسکان رزق بله رزقلانا تورغان حیوان لارنی آشاب رزقلانالار - اسّی وقزو هواده حیوان لار یرنقچ لار کوچلی راك یلان لار قوّتلی راك آغولی راق بولادر - اما صالقون طرف لارده بالعکس حیوان لار کوچ سز یلان لار آغوسز بولا .

هوانںك جلنوو ندن هم باشقه صفةلرندن هر اورون ننك اوزینه بر تورلی مخصوص هواسی بولا - هواننك بیکرا کده تورلی بولؤینه اوشبو صفتلر سبب بولادر : ١) جغرافیه عرضی - عرض خط استواغه یاقنراق بولسه جلی یراق بولسه صالقون بولا ٢) یرننك دینکز یوزینه قاراغانده بیوکلکی توبانلکی ٣) بیوك طاولارننك یاقنلغی ٤) دینکزننك یاقنلغی ٥) شول یرننك اوز صفتی (مثلا صوننك کوبلکی آزلغی نباتات ننك اورمان ننك مقداری) هوا یرکا یاقن توشکچ قویوراق بولغانلقدن قویاش بله قزولانه یا که اقل مرتبه جلنه اما یردن یوقاری راق کیتکاچ هوا صیقلغندن قویاش آنی جلطه آلمی یردن یدی چاقرم لاب یوقاری کیتکاچ (منکاچ) یرده اینك اسی کونده ده صو بوظلانوب قاتا .

(دورتنچی فصل یردن اوسه تورغان نرسه لر بیاننده)

یردن هم هوادن تورلی نرسه لر حاصل بولادر - اوز آلدینه اوسه تورغان نرسه لر اوچ تورلیدر : ١) عالم معادن یعنی یردن چغا تورغان خزینه عالمی ٢) عالم نباتات - اولن ایکن لر اورمان لار ٣) عالم حیوانات - جان ایه لری ,

(اوّل) عالم معادن که گرچه یر وهوادن حاصل بولسه ده آنلر اوچون مخصوص اسی لك یا صالقون هواننك بولوی شرط توکل - مثلا : آلطون کموش تیمور شیکللی یردن چغا تورغان ذات لار - ایکنچی عالم نباتات یعنی یردن اوسب چغا تورغان نرسه لر اولن لر ایکن لر یغاچ لار شیکللی بو عالم تورلی هواننك اثرنچه بولادر - خط استوادن سمت لر طرفنه کیتکان صاین نباتات کیمی بارادر اوشاندق طاو ایتاکندن طاو باشنه تابا منکان صاین کیمی در - آدمی ذات ننك آزغی اوچون

استعمال قیلنه تورغان یردن اوسکان نرسه‌لرننك کوبوسی بریردن ایکنچی یرگا کوچورلکان بولادر .

اسّی هوا قسمنده اوسه‌در : خرما - شکر قاموش - کوفی چای ایکمك یغاچی - مامق - دوگه وغیرلار - زیتون - لیمون - افلیسون - یوزم وغیرلر (معتدل هوانِنك جنوبنده اوسه‌در مندال لاوراوی یغاچ زیتون لیمون افلیسون یوزم وغیریلر (معتدل هوانِنك شمالنده اوسه‌در : ایگن‌لر آرش طاری برنکی جیتن هم‌باشقه تورلی یمش یغاچ‌لاری .

یوله‌رنی صزق‌ننك یردن اوسب چققان نرسه‌لری بیك ضعیف‌در مثلا : موك هم بعض اولن‌لر هم ضعیف و قصقه قاین‌لار .

اوچونچی عالم حیوانات - بوهم عالم نباتات حکمنچه خط استوادن سمت طرفنه کتکان صاین حیوان‌لار ضعیف‌لنه‌بارادر . خط استواغه‌یاقنراق یرلرده‌حیوان‌لارننك قوّتی هم‌زیفالغی آرتغراق - اسّی‌هواقسمنده بیك‌همت‌قوش‌لار بولادر مثلا : تویه قوشی - فلامینغ - کازوآر - قوندور - طوطی - طاوس - کالیبری - تورلی خشارات‌لار ؛ اولوغ یلان‌چیان‌لار - قوّتلی فیل‌لر - ناصاروغ‌لار (بورنی اوستنده موگز) صو آطلاری دلدل‌لر - مایمول‌لار - آرسلان - یولبارس - شورالی - تمساخ - طاش‌باقالاری - زهرلی یلان‌لار بارچه‌سی‌هواسی اسّی‌طرفلرده‌در . معتدل هوا قسمنده یرتقچ حیوان‌لار اسّی‌هواقسمنه‌قاراغانده بیك آزدر - معتدل هواده بولادر : آیو بوری تولکی شیکللی یرتقچ‌لار - آننك برابرینه معتدل هواده ایوحیوانلاری کوبراکدر . یوله‌رنی صزق قسمنده بولادر : آق آیو بولان - صوبول غارناصطای دینکز قوش‌لاری - کیت هم‌تورلی بالق‌لار .

(بشنچی فصل یر آدمی ذات اورنی‌در :)

آدمی‌زاده‌گنه هرتورلی هواده معیشة‌قیلا آلا - بتون‌یریوزنده منك‌یارم‌منکلب یعنی ملیارد یارملاب خلق اوشبوخلق تورلی‌نسلدندر - بدنی‌ننك توزلمش روشنچه - تیرسی‌ننك‌توسنچه باش‌سویاکی قالبی‌فورماسنچه بش‌اولوغ نسل‌لرگا بولونه‌در : (اوّل) قافقاز نسلی بعض‌وقتده هند ویاؤروپا نسلی دیب‌ده آتالور - بونسل‌ننك تیرسی آق - تن‌توزولوی‌فورماسی‌گوزل هم‌یوزی محبتلی آچقدر بونسل (۷۰۰) ملیونلاب . (ایکنچی) مانغول‌نسلی تنی‌صارغلت‌بیتی‌کینك - کوزی‌کچکنه‌قصق هم‌چالش سویاکاری دربایغان بونسل (۵۰۰) ملیونلاب (اوچونچی) آمریقا نسلی - توسی‌قزل بیتی‌یوچماقلی بورنی‌اوچلی هم‌کینك

(ل ۲) ملیونلاب (دورتنچی) مالای‌نسلی توسی‌باقچراق صاری قونکغورطراق بیتی‌ننك قالب‌فورماسی یاۋروپا خلقنچه بونلر اولوغ محیط‌دینکزی جزیره‌لرنده تورالار - پاپوان‌نسلی هم مالای‌خلقندندر لکن آنلارننك تن‌لری‌قارا آنلار آفستراليا زنکی‌لری اسمی‌بله‌مشهورلردر حساب‌لاری معلوم توکل (بشنچی) ایفیوپ نسلی توسی‌قارا تیرسی‌یومشاق ساچ‌لری‌بودره هم قصقه - ایرنلری قالون باش آرطلاری کینك بونلار آفریقا زنکی‌لری یوز ملیونلاب حبش دیب هم آتالور .

(آلتنچی فصل دین حقنده)

خلق دین‌جهتندن اصلی‌ایکی‌کا بولونه : بری مؤمن هم مؤمن دیب اعتقاد قیلوچی‌لار برنلر (مونوتوایست) لر دیب آتالالار یعنی‌بر اللهغه اینانام‌دیب اعتقادقیلوچی‌لار- ایکنچسی مجوسی‌لر یعنی‌کوب‌نرسه‌لرکاتابنوچی‌لار - بونلر (پولیتی‌ایست) لر دیب آتالالار- مجوسی‌لر اوچ‌کا بولونه‌لر: براهمه‌یا که‌برامه- بو ددا هم فیتیش .

مؤمن هم مؤمن‌دیب اعتقاد قیلوچی‌لارننك اصلی اوچ‌کا بولونه :

۱) نصاری ٥ل۳ ملیونلاب بونلرهم‌اوچ‌تورلی بری پراواصلاونی (ایکنچی ریم‌سکه کاتولیك (اوچنچی پروتستانت .

۲) اسلام ۳٥٥ ملیون - اسلام‌هم‌اوچ‌تورلی (بری‌سنی یعنی‌اهل‌سنة‌والجماعة (ایکنچی‌شیعه حدیثدن سنه‌دن باش‌تارتوچی‌لار (اوچونچی وهابی .

۳) یهودیعنی‌موسی‌علیه‌السلام‌شریعتنده‌گی‌لر ۷ ملیون مجوسی‌سکز یوزملیون.

(یدنچی فصل آدمی‌زاده‌ننك طورموشی)

آدمی‌زاده طورمشی جهتندن اوچ تورلی بولا .

۱) وحشی‌ترتیب‌سز‌معیشت سوروچی‌لر بونلار آوآولاو هم‌بالق‌توتوبله اتفاق بحت‌کا اوچراغان‌رزق‌بله‌کون کچوروب اوچراماسا آچ‌یاتوچی‌لار(روسچه دیکارلر).

۲) بدوی‌لر یعنی‌قرگیزلر بزننك‌تلده قرغزلار یعنی‌کوچمه‌خلق بونلارحیوان آصراب‌کون‌ایته‌لر (روسچه کاچاوی فرنکچه نوماد).

۳) مدنی یعنی‌شهرلك‌هم‌قریه‌لك‌خلق (روسچه آسیدلی یعنی‌اوطروچی‌بونلار ایگن‌ایگب سودا قیلوب هنر وعلم‌واسطه‌سیله قروده‌کروان‌لر دینکزده کاراب‌لار یورتوب یر آستونداغی خزینه‌لرنی آلطون‌کموش‌چقاروب تیمورلردن تورلی قورال وماشینالار توزب معیشة کیچوره‌لر .

(سکزنچی فصل مملکتلرنی تدبیر تصرف)

مملکت وپادشاهلقلارننك طورمشین تدبیر تصرف قیلو ایکی تورلی بولادر : (بری پادشاه امری بله بولور (ایکنچی صایلانمش کشیلرننك تدبیر وتصرفی بله یعنی جمهوریة وریسپوبلیکا بله بولور ـ پادشاه امری بله بولغان صورتده ایکی تورلی : بری مستقل پادشاهدر تلهسه نچوك حکم ایتار ـ ایکنچی کونستیتو ـ تسیهلی پادشاه یعنی مستقل توکل ـ دار المشاوره اعضالاری حکم وزاکون توزوده ایکی طرفلی بولوب اتفاقغه کلمدکده پادشاه قایو طرفننك فهمن توتسه اول طرف غالب بولا.

جمهوریة وریسپوبلیکا هم ایکی تورلی بولادر : ۱) آریستا قراتیهلی یعنی ریسپوبلیکا باشلغی پریزیدینت صایلانور باری برنچه معلوم نسللردن گنه .

۲) دیما قراتیهلی یعنی مملکت باشلغی پریزیدینت صایلاو درست بولور مملکت اچندهکی بارچه خلقدن .

(توقزنچی فصل یرننك قسملرنی بیانندە)

(یرننك بش قسملری مقداری هم آنلارداغی خلقننك مقداری)

دنیاننك قسملری	نچه کۋادرات میل	خلقی کوبمو	بر کۋادراتنی میلنده نچه کشی
آزیا . .	۷۹۶,۰۰۰	۷۹۴,۰۰۰,۰۰۰	۹۹۷
یاۋروپا . .	۱۷۸,۰۰۰	۳۰۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۶۴۸
آفریقا . .	۵۴۴,۰۰۶	۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۵۳
آمریکا . .	۷۴۸,۰۰۰	۱۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۸
آفستralیا .	۱۶۱,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۲۸
باری . .	۲,۴۲۷,۰۰۰	۱,۴۰۴,۵۰۰,۰۰۰	

دنیاننك بش قسملرینی بیان بش باب وبر خاتمه اوزرینهدر

اوّلکی باب آزیا قسمی بیانندە

آزیا دنیاننك اینك اولوغ قسمی بولدقندن هم آدمی ذاتننك اینك اوّل طورا باشلاغان اورنی آزیا بولدقندن اینك اوّل دنیاننك بوقسمنی بیان قیلو تیوشدر .

آزیاننك چیك‌لری : شمالده : شمالی بوظ دینکزی مشرقده : اولوغ محیط دینکزی بیرینغ (بهرنك) بوغازی بیرینغ دینکزی - آخوط دینکزی - یاپونیه دینکزی - صاری دینکز - قطای دینکزی - جنوبده : هندستان اوقیانوسی یعنی بحر محیط هندی - مالاقا بوغازی - بینکال دینکزی یا که بینکال جرماغی پالقا بوغازی سیبلون جزیره‌سی بله کامارون بورنی آراسنده عجم دینکزی آرموزد بوغازی عجم جرماغی (پیرسید سکی زالیف) عربستان دینکزی - باب المندب بوغازی - بحر محیط هندی بله شاب دینکزی آراسنده - چیرمنی دینکز بحر احمر هم شاب دینکزی دینلور مغربده : دنیا اورتاسی دینکزی آق دینکز هم بحر سفید دینلور یونان طاولاری قارا دینکز هم اورال طاولاری خزر دینکزی •

آزیاننك اینك آخر چیك‌لری : شمالده طایمور بورنی (٧٨ عرض شمالی‌ده) جنوبده بورو بورنی (١ نچی عرض شمالی‌ده) مشرقده چوقوت بورنی (١٥٨ طول شرقی‌ده) مغربده بابا بورنی ٤٤ یارم طول شرقی‌ده - بتون آزیاده (٧٩٦) منك کوادراتنی میلدرکه بش ملیونده بشیوز یتمش ایکی منك کوادراتنی چاقرمغه توغری کیله •

آزیاده مشهور طاولار : ١) آلطای طاولاری قطای مملکتی بله ترکستان هم سبر آراسنده ٢) بللور طاوی قطای بله ترکستان آراسنده ٣) لوند طاوی عجمستان بله آناطولی آراسنده ٤) غیمالای طاوی هندستان بله تبت آراسنده ٥) طوروس طاوی آناطولی آرقلی مشرقدن مغربگا توغری کیتار ٦) لبنان طاوی شام صحراسنده شمالدن جنوبگا تابا صوزولور ٧) کوه‌نور طاوی قاشغار بله تبت آراسنده ٨) استاناوی طاوی بیرینغ بوغازندان جنوبگا تابا کیته ٩) قافقاز طاولاری قارا دینکز بله خزر دینکزی آراسنده •

آزیاده مشهور آطاولار ١) قبرس آطاوی بحر سفیدده ترك عثمانی مملکتنه تابع ٢) رادوس هم آندادر ٣) سیبلون عربچه سرندیب جزیره‌سی هندستانده پالقا بوغازینه قارشی (٢٦١١) مربع میل آنده آدم علیه السلام طاوی دیگان طاو بار بیوکلکی ایکی چاقرم انگلیچن‌گا تابع ٤) هاینان آطاوی قطای دینکزنده طونکین جرماغنده انگلیچن‌گا تابع ٥) فارموز آطاوی قطای دینکزنده قطای‌غه تابع ٦) نیفون ٧) قوریل ٨) طراقا اولوغ محیط دینکزنده ٩) صاخالین

آزیاده دینکزلر : ١) شمالی بوز دینکزی آزیاننك شمال طرفنی آلمشدر ٢) اولوغ محیط دینکزی یواش اوقیانوس دیمکله مشهوردر آزیاننك مشرق طرفنی قابلامشدر ٣) هند اوقیانوسی آزیاننك جنوب طرفنی قابلامشدر ٤) بحر

سفید آزیانینك مغرب طرفنده‌در ۵) شاب دینکزی بحر احمر هندستان اوقیانوسندن پیدا اولمشدر ۶) قطای دینکزی اولوغ محیط دینکزندن بر کیسا کلدر ۷) یاپونیا دینکزی اولوغ محیط دینکزندن پیدا بولمشدر ۸) آخوط دینکزی قامچاتقه بله صاخالین آطاوی آراسنده ۹) بیر ینغ (بهرنك) دینکزی یا که طایمور ۱۰) حزر دینکزی کول قبیلندن ۱۱) آرال ۱۲) بایقال بو ایکی هم دینکزگا حساب‌لانورغه تیوش چونکه بیك اولوغلار .

آزیاده بوغازلار : ۱) باب المندب بوغازی هندستان اوقیانوسی بله بحر احمر قوشلغان یر عربستان بله آفریقا آراسنده ۲) هرمز (آرموزد) بوغازی فارس دینکزنده عجمستان دینکزی دیب هم آتالور عربستان بله عجمستان آراسنده ۳) ملاغه یا که ملاقفا بوغازی سوماطرا آطاوی بله مالاققا یارطی آطاوی آراسنده (سینغاپور). ۴) قوریه بوغازی قطای بله یاپونیه آراسنده ۵) بیر ینغ (بهرنك) بوغازی آزیا بله آمیریکا آراسنده .

آزیاده جرماق‌لار (کورفزلر) : ۱) اوب جرماغی سبرده اوب یلغه‌سی شمالی بحر محیط‌کا قویغان توشده ۲) عمان جرماغی بحر محیط هندیده فارس جرماغی دیه‌کله مشهوردر ۳) بینکاله جرماغی بحر محیط هندیده ۴) طونکین جرماغی قطای دینکزنده ۵) سیام جرماغی قطای دینکزنده .

آزیاده مشهور کول‌لر : ۱) لوط کولی شام صحراسنده ۲) وان کولی بحر حزرنینك مغرب طرفنده ۳) اورمیه کولی ایران مملکتنده ۴) خوارزم کولی یا که اسك کول حیوا وفرغانه اوبلاستونده ۵) بلخش ترکستان ولایتنده ۶) بایقال سبرده ۷) آرال دینکزی ۸) کاسپی دینکزی بو اوچی دینکز آتالورغه هم جایز .

آزیاده یلغه‌لار : ۱) اوب یلغه‌سی بویی ۳۸۰۰ چاقرم آلطای طاولارندن چقب شمالی بوظ دینکزینه قویا ۲) ینسی یلغه‌سی ۴۰۰۰ چاقرم اول هم آلطای طاولارندن چقب شمالی بوظ دینکزینه قویا ۳) لینا یلغه‌سی بویی (۴۳۵۹) چاقرم سبر طاولاریدن باشلانب شمالی بوظ دینکزینه قویا ۴) ایلی یلغه‌سی ۱۵۰۰ چاقرم بلخش کولنه قویا ۵) آمور یلغه‌سی بویی اوچ منك چاقرم آلطای طاولارندن چقب اولوغ محیط دینکزینه قویا ۶) سیحون ۷) جیحون صر دریا آمو دریا دیه‌کله مشهورلردر آرال کولنه قویالار ۸) هند یلغه سند دیب هم ایتوله غیمالای طاولارندن باشلانب فارس دینکزینه فارس جرماغنه قویا ـ هند یلغه‌سنه صول

یاغندن سدلج یلغه‌سی قوشولااوزینه قوشلغان اوچ یلغه‌بله‌برکا بنابرین پنج آب دیب آتالمشدر ٩) دجله‌تیغر یلغه‌سی دیمکله‌مشهوردر ١٠) فرات کروستان طاولارندن چقب بغدادن توبان برکاقوشولالار دجله‌بله فرات آراسنداغی تیکز یر میسسوپوطامیه یا که ارض فلسطنن دیب آتالا بو ایکی یلغه برکاقوشلغان صونك شاط العرب اسمی بله آتالا شاط العرب بصره‌دن توبان یتی آیورمقغه بولونه آندن آری بصره کورفزی دیب مشهور فارس جرماغنه قویا ١١) قورایلغه‌سی کردستان طاولارنده آراقس بله برکاقوشلب حزز دینکزینه قویا ١٢) ریون یلغه بوتی شهرنده قارا دینکزکا قویا ١٣) قوبان یلغه‌سی قارا دینکزکا قویا ..

(فصل آزیاداغی مملکت‌لر بیاننده)

آزیا قطعه‌سنده باری اون آلطی مملکتدر - اول ترك عثمانلی مملکتی (٣١٦٥٢) مربع میل ١٦ میلون یارم خلق کچك آزیا یارطی آطاونده واقع آناطولیه دیمکله مشهور عثمانلی مملکتی در شمال طرفی قارادینکز جنوب طرفی عربستان مشرق‌ده عجمستان مغرب طرفی آق دینکز بله چیکلنمشدر آناطولی اون یدی ولایت‌کا بولنمشدر .

٢) عربستان

آزیا قطعه‌سنده بولغان اون آلطی مملکت‌لرننك ایکنچسی عربستان‌در جزیرة العرب دیب هم آتالاعرب جزیره‌سی یارطی آطاودر اوچ یاغی دینکز بر طرفی قرو یردر مشرق طرفی بصره جرماغی دیمکله مشهور فارس جرماغی‌در مغرب طرفی شاب دینکزی دیمکله مشهور بحر احمر یعنی قزل دینکزدر شمال طرفی بر الشام دیمکله‌مشهور شام صحراسی‌در جنوب طرفی بحر محیط هندی دیمکله مشهور هندستان اوقیانوسی‌در عرب جزیره‌سی صوسزلق بر صحراوچوللك در بعض طاولارندن یلغه‌لر چقسه‌ده دینکزکا ایرشمیچه کیبب سنکب بته‌در عربستان‌ده قهوه‌وخرما اوسه‌در - حیوان ذاتندن چدام‌تویه‌لر هم‌بتون عالم‌کا مشهور ماتور کوچلی آطلار اوسه‌در- عربستان اوطرب معیشت قیلو اوچون موافق بولمغانلقدن کوبوسی کوچمه‌خلقدر - خلقی بارچاسی عرب بواسه‌ده ایکی تورلی : ١) بری قارابدوی‌لر اپانده کیزب معیشت قیلوچی‌لار شیخ‌لرکا تابع‌لردر ٢) شهر خلقی آق عرب بارچه‌سی سنی اسلام‌لاردر اما شمالی طرفنده نجد ولایتنده بر آز

وهابی مذهبك اسلام‌لار باردر وهاب مذهبنی بوندن یوز یل مقدم وهاب اسملی کمسنه اختراع قلمشدر •

عرب جزیره‌سنده اون ایکی ملیونلاب اهالی بار جمعسی اسلامدر مشرق طرفنده بعض یرلر امام وشیخ‌لار شکلی حاکم‌لرکا تابع در مغرب وشمالی طرفی ترك عثمانلی‌غه تابع بولوب اسلامبول سلطانی طرفندن اداره قیلنور سلطانغه تابعی ایکی ولایتکا بولنمشدر : ١) برنچی جزیره‌ننك غرب شمالی طرفنده حجاز ولایتی در مرکز اداره‌سی مکهٔ مکرمه شهری ام القرادر - مکه قارتاده قرو یرننك اورتاسی قبیلندن یرده بولغانلقدن دنیا اورتاسی دیمکله مشهوردر •

بونده ابراهیم علیه السلام خدای تعالی فرمانی بله توزکان کعبة الله اسملی مسجد واردرکه آخر زمان امتنه بو مسجد یاقننده حج فرض بولدی - زمزم قیوسی حرم شریفده‌در مکه شهری اصلده صوسز یرده بولسه‌ده فانطال بله سلطان‌لار کتورتکان صو باردر مکهٔ مکرمه‌ده (٤٤) منك اهالی بار •

مدینهٔ منوّره مکه‌کا تابع شام صحراسی قربنده ٢٥ منك اهالی بله رسول الله‌ننك تربه‌سی بونده‌در بو شهر خرما باقچه‌لری بله احاط قیلنمش کوزل شهردر •

(قبله) جغرافیه قارتالارینه قاراغانده مکهٔ مکرمه ٥٨ طول شرقیده ٢٢ عرض شمالیده‌در - هر کمسنه اوزی‌ننك طورا تورغان اورنی‌ننك طولن عرضن بلب قبله‌نی تانوماق تیوشدر قزان شهری‌ننك طولی ٦٦ درجه‌ده قرق‌یدی اولوش بنابرین قزان طولی سکز درجه‌ده قرق‌یدی اولوش مکه طولندن آرتقدر - قویاش هر درجه‌ده دورت‌ار مینوت سیر قیلدقندن قزان میریدیانی بله مکه میریدیانی آراسنده (٣٥) مینوتده (٢) سیکوند تفاوت بار یعنی قزانده قویاش توشلوککا کلکاندن صونك ٣٥ مینوتده ایکی سیکوند کیتکاچ مکهٔ مکرمه توشلوکی بولا •

١٨٩٦ نچی یلغی کالیندارمزده قبله تانوماق فصلنده ٧٩ نچی بیتده مکهٔ مکرمه‌ننك طول شرقینی ٥٩ درجه کورستدك ایدی لکن اول وقتده قولمزغه درست قارتا توشمکان ایدی الحال نظرمزده مکه‌ننك ٥٨ طول شرقیده بولماقی مظنوندر الك غلبا •

بس قویاش ساعتی بله ماشیننی ساعت‌لرننك یوروی برکا توغری کیله تورغان یل‌ننك دورت کونلرنده یعنی ٢ نچی آپریلده ٢ نچی ایپونده ١٩ نچی آوغوستده ١٢ نچی دیکابرده کوندزکی ساعت ١٢ دن صونك قزان شهرنده ٣٥ مینوتده ایکی سیکوند کتکاچ قویاش مکهٔ مکرمه میریدیاننده بولور یعنی آنده توش بولور - لکن بو وقتده‌غی قویاش دان قزان قبله‌سی همان اونکده اراق الحاصل فرض قیلدق یر تیکز بولوب

مکه‌ده

مکه ده بیك اوزون مناره بولوب کولکه سی قزان شهرینه ایرشورلك بولسه هم شول کولکه قایو وقتده قزان اوستنه توشسه شول وقتده قویاش قایده قبله آنده بولور ایدی .
١ ٦ درجه طول شرقی ده ل ١ درجه عرض شمالده ١

اما کولکه بولای توشو اوچون قویاش ١ ل نچی عرض شمالی کا ایرشمك کرکدر یعنی خط استواده واقع اونیریؤه کولی اوستونده بولمق کرکدر بس قزان قبله سی کوندزکی ساعت برطولوب ایکنچی کا کنکاچ اوچ مینوتده ایکی سیکوند اوتکاچ قویاش قایده بولسه قبله شونده بولورغه تیوش چونکه مکه ٢ ٢ عرض شمالی ده اما مکه خط استواده بولسه ایدی ساعت برنچی اوتوزبش مینوتده ایکی سیکوندده قویاش قایده بولسه قبله شونده بولور ایدی) بونکا نظرا غیری شهرلرننك قبله لرینی استخراج قیلوغز) .

طائف شهری مکه ننك مشرق طرفنده در هواسی معتدل صوی مول یردر مکه خلقی وغیری اطراف خلقی ننك اوقاتلی راکلری یل ننك هواسی آرتق قزو وقتلرنده داچاغه چقب طورالار .

جده شهری بحر قلزم جاغاسنده مکه مکرمه ننك پریستانی آنده یاؤروپا کونسوللاری طورا مکه دن سکسان چاقرم چاماسنده .

ینبوع شهری یاکه ینبع البحر شاب دینکزی جاغاسنده مدینهٔ منوّره ننك اسکله سی وپریستانی در مدینه دن اوچ کونلك یولدر .

٢ نچی یمن ولایتی عربستانده ایکنچی ولایتدر شاب دینکزندن شرق جنوبده باب المندب بوغازی یاننده مرکز اداره سی صنعا شهری در ٥ ٣ منك اهالی ١ ٦ ١ درجه طول شرقیده ل ١ درجه عرض شمالیده .

مدیده ـ مخا ـ قنفده شهرلری یمن ولایتی ننك مشهور شهرلرندندر یمن ولایتنده اعلی کوفی حاصل بولادر ـ یمن ننك عرض خط استواغه یاقن بولسه ده بردن یلغه لار صولارکو بلکندن وایکنچی لای فارس دینکزی بله بحر احمر قوشلغان باب المندب جرماغی یاقنلغندن هواسی لطیف در ـ سباء شهری دیمکله مشهور مأرب شهری یمنده در ـ قرأنده مذکور سبا ننك خاتون پادشاهسی بلقیس ننك تورغان شهری در ـ منحا شهری باب المندب بوغازی قارشوسنده بولوب برنچی درجه داکی کریپاستی باردر .

٣) سبر

اوچونچی آزیاقطعه سنده کی اون آلطی مملکتلرننك برسی آزیاننك شمالنده سبر مملکتی در ـ یری ننك جمعسی ٢ ٧ ٢ منك مربع میلدر ١ ٢ میلونده ٨ ٢ ٤ منك چاقرمغه توغری کیله سبرننك بتونلایی روسیه تصرفنده در .

سبرچیکی شمالده : شمالی بوظ دینکزی ـ مشرقده : بهرنك (بیرینغ) دینکزی بوغازی ـ اولوغ محیط دینکزی ـ بیرینغ آخوط یاپوده دینکزلری ـ جنوبده : قطای هم ترکستان مملکتلری ـ مغربده : یاوروپا چیکی بولغان اورال طاولاری اورال یلغه‌سی هم درجه حیثیتندن چیکی : جنوبده ۴۴ شمالده ۷۷ عرض شمالی کاچه بارا ـ مغربده ۶۴ مشرقده (۱۹۵) طول شرقی کاچه بارا (بیرینغ بوغازنده)

سبر طاولاری آراسنده آلطای طاولاری عجایب اولوغ طاودر اوزونلغی ینه یوز چاقرم ـ آلطون کموش باقر قورغاشین تیمور شیکللی معدن ذاتلارینه هم یاشمه مالاخیت پارفیر طاپاس شکللی اصل طاشلارغه بای ـ سایانس طاولارنده معادن واصل طاشلار ذاتی آز بولسه‌ده مرمر پورفیر هم بتون دنیاده اعلی ماقتاولی غرافیت کوب ـ داوور طاولاری سایانس طاولارینه یاقندر اول طاولارننك ایناکنده تورلی معدنلی یلغه‌لار چیشمه‌لر چقادرکه تورلی آوورولاردن شفادر ـ آلما طاولاری قازاقلار تورغان طاو (روسچه یابلونی هم اسطانوی طاولار دیب آتالالار) بوکونکاچه تفتیش قیلنمغان بولسه‌ده آنلرده هم تورلی خزینه‌لر بولمق کرك ـ قامچات طاولاری قامچاتقا یارطی آوطاوی آرقلی صوزولادر ـ بوطاولار آراسنده ۋولقان کوتارولە تورغان طاولار باردر ـ اینك بیوکی کلوچف صوپکاسی دورت چاقرم یارم یوقارو کوتاروله.

سبرده منککو قارلاری بتمی تورغان طاولارینك کوبلکی اولوغ یلغه‌لار حاصل بولورغه سببدر ـ مثلا : اوب ـ ینسی ـ لینا یلغه‌لاری هرقایوسی دورت ارمنك چاقرم قدری در ـ بو اوچ یلغه شمالی بوظ دینکزینه قویادر ـ هم امور یلغه‌سی اوچ منك چاقرمغه قریبدر اولوغ محیط دینکزینه قویادر ـ بو دورت یلغه‌ده بالق بیك کوب.

آرطش یلغه‌سی اوب یلغه‌سنه قوشولا ـ آنغار یلغه‌سی هم ایکی طونغوز یلغه‌لاری ینسی یلغه‌سنه قوشولا ـ آدان ـ ویتیم ویلوی یلغه‌لاری لینا یلغه‌سنه قوشولا.

سبر یلغه‌لاری : بردن آقرن هم صازامق خلقسز جاغالاردن آقغانلقدن ـ ایکنچی لای منککو بوظلی دینکزگا آغوب چقغانلقدن آنده پراخوطلار کوب یورمیدر ـ سبرده کوب یلغه‌لار بولغان شکللی کوللر هم کوبدر کوللر آراسنده اینك ضورسی بایقال کولیدر بایقالننك سایاناس طاولارینه یاقن یرنده بالغی بیك کوب بایقال کولیننك صوی شول قدری صاف که صوینك تیرانلکی سکز یوز صاژین لی

اورون‌لارنده‌توبی آچق کورونه‌در بایقال کولنده برنچی پراخوط‌لار یوری بایقال کولی جنوبدن شرق شمال‌کا تاباصوزلغان جنوبده ۱۲۲ طول شرقی‌دن ۱۲۸ طول شرقی‌کاچه ۲ل عرض شمالی‌دن ٦ل عرض شمالی‌کاچه بویی ٥٥ل آرقلی‌سی بر یوز چاقرم چاماسنده.

سبرننك كوب یری صالقونلقدن اولن‌ایكن ذاتی آز - باری (باربارین) بولونونده‌اولن یچن یخشی بولا اما آنده آز قلاندرلغان حیوان‌لار سبر اسكی یازوه دیكان زحمت بله تلف بولالار.

سبر مملكتی ایكی‌كا بولونه‌در : بری شرقی سبر ایكنچی‌سی غربی سبر غربی سبر ایكی كوبرنا ایكی اوبلاست.

۱) طوم كوبرناسی كوبیرنا شهری طوم - طوم یلغه‌سی بوینده ۳۷ منك اهالی - یری ۳ل۷ منك ۷ع۶ كوادرات‌چاقرم (یعنی‌قزان‌كوبرناسی‌ننك یرندن اون دورت اولوش آرتق) خلقی برمیلونده ۱۹۶ منك پتربوردن ل۸۱ع مسكودن ۱۸ل۳ قزاندن ۷ل۷۲ چاقرم- آلطی اویاز-یاوروپادن آزیاغه آزیادن یاوروپاغه‌كوچروله تورغان طاوارلار قویولوب تورا تورغان اورن - قالیوان‌شهرنده‌اصل‌طاش‌لارمرمر وطاپاس‌لار قرولا تورغان‌غرانیلنی فابریك‌بار- بارناغول‌شهرینه غربی‌سبرده تابولغان آلطون‌لار كلتوروله‌در.

۲) طابول‌كوبرناسی كوبرناشهری طابول‌اسملی‌ارطش یلغه‌سی بوینده ۲٥ منك خلقی بار - یری ۱ میلونده ۲۲۸ منك ٤ل۱ كوادراتنی چاقرم یعنی قزان‌كوبرناسی‌ننك یرندن‌یكرمی ایكی‌اولوش آرتق خلقی برمیلونده ۳۱۳ منك - اویازی‌اون - بر كوادراتنی‌چاقرمنه باری بربتون‌كشی‌ده بر عشر كشی توشه - پتربوردن ۲۹۳۳ مسكودن ۲۳۳٥ قزاندن ۱ل٥٦ چاقرم- تومن‌شهری‌نیژنی‌مكارجه‌سندن‌قالاروسیه‌ده‌ایكنچی‌یارمونكه‌بله‌مشهور- سوداسی ایللی میلون روبله‌لك بولا.

۳) سیمی‌پالاط اوبلاستی اوبلاستنوی شهری سیمی‌پالاط ۲۱ منك‌اهالی ارطش‌صوی‌بوینده پتربوردن ل۳٥ع مسكودن ۱۳ع۳ قزاندن ۲٦٥۷ چاقرم‌یری ٥۲ع منك ۱۸٥ ۱كوادراتنی‌چاقرم‌خلقی ٦٦٦ منك‌اویازی‌بش- سوداشب تومن‌دن طابولدن ارطش یلغه‌سی بله پراخوط یوری.

٤) آق ملّا اوبلاستی‌یری ۲۲ل منك كوادراتنی چاقرم‌خلقی ۷٦ع منك اوبلاستنوی شهری ایشم یلغه‌سی بوینده اومسكی شهری لل منك اهالی

پتربوردن ٨ ٥ ٣ ٣ مسكودن ٢٦٧٤ قزاندن ١٨٨٥ چاقرم اومسكیده استیپنوی غنرالكو برناطورطورا هم وایوننی اوكروغ شولوق غنرال كو برناطور كوماندویوشچی ژویوصكامی در .

❁ شرقی سبر ایكی كوبرنا دورت اوبلاست ❁

١) ینسی كو برناسی یری ایكی میلونده ٤٤٦ منك ٦٢٧ چاقرم (كوادراتنی) خلقی ٧٤٤ منك (بس ینسی كوبرناسی ننك یری قزان كوبرناسی ننك یرندن قرق اولوش آرتق بولادر) كوبرناشهری كراسنی یارسكی ینسی یلغه‌سی بوینده ١٧ منك خلقی بار پتردن ٨ ٣ ٧ ٤ مسكودن ٤١٣٤ قزاندن ١٥ ٣ ٣ چاقرم بش اویازی بار یاوروپا هم سبرطاولاری ننك اصكلاداورنی .

٢) اركوت كوبرناسی یری ٣ل ٦ منك كوادراتنی چاقرم خلقی ٤٥٨ منك ایركوت شهری آنغارا یلغه‌سی بوینده ٤٤ منك خلقی بار - پتربوردن ل ٤٧ ل مسكودن ١٤١ ل قزاندن ٤٣١٧ چاقرم بش اویازی بار سودا قوتلی ایركوتده شرقی سبرننك غنرال كوبرناطوری طورا .

٣) یاقوت اوبلاستی یری ایكی ملیون ٤٨٩ منك ٦٩٥ كوادراتنی چاقرم خلقی ایكی یوز ایللی منك بركشی باشنه اون كوادراتنی چاقرم توشه - پتربوردن ٣٦ ل ٨ مسكودن ٠ ل ٩ ٧ قزاندان ل ١٣ ٧ چاقرم یاقوت شهری لینا یلغه‌سی بوینده آلطی منك خلقی بار بش اویاز - سبرده تابولغان ازبیرتیری لری ننك اصكلادی موندادر .

٤) زابایقال اوبلاستی ٩٣ل منك ٦١ كوادراتنی چاقرم خلقی ٥٣ل منك اوبلاستنوی شهری چیطا اینغودا یلغه‌سی بله چیطا یلغی سی بوینده اهالی ١٣ منك پتربوردن ٦٦٩٨ مسكودن ٤٥٩٤ قزاندن ٢٥٥ ل چاقرم - نیرچین اسكی شهرنده تورلی میطال‌لار اریته تورغان زاوطلار بار - اول شهریاقننده كموش قورغاشین معدن‌لری بار - تحته شهری قطای غرانیسه‌سنده كاخته یلغه سیننك بوطرفنده آلطی منك اهالی تحته شهری قارشوسنده یلغه‌ننك اوته‌طرفنده قطای ننك مایماچین شهری اولوغ سودا روسیه‌لك‌لر بله مانوفاكطورطاواری بله چای آلوشالار تحته شهری چیطادن ٣٦٣ چاقرم

ل) آموراوبلاستی یری ٣٩٣ منك ٣٦٦ كوادراتنی چاقرم خلقی ٦٢ منك اوبلاستنوی شهری بلاغوژیشچینسكی آمورصوی بوینده اهالی توقزمنك پتربوردن ٩ ل ٨١ مسكودن ل ل ٧ قزاندن ١٣ ٧ ٦ چاقرم براویازی بار .

٦) پریمور اوبلاستی یعنی دینكز بویی اوبلاستی یری برملیونده ٢٩ ٢ منكده

(۴۲۴) کوادراتنی چاقرم خلقی یوزمنك یعنی برکشی باشنه ۱۲ کوادراتنی چاقرم یرتوشه اویازی آلطی اوبلاستنوی شهری خاباروفسکی اوصوری یلغه‌سی بوینده اوچ منك خلقی پتربوردن ۹۵۳۴ مسکودن ۸۴۳۰ قزاندن ۷۶۵۷ چاقرم - مونده پوشنوی طاواربله سودا بیك شب آمور آطرافی‌ننك غنرال‌گوبرناطوری‌ننك اوپراولینیه‌سی بار نقولایفسکی شهری آخوط دینکزی جاغاسنده‌قوّتلی کرپیاست - ولادی‌واصطوق یاپونیه دینکزی جاغاسنده برنچی کرپیاست - پریمورسکی اوبلاست‌غه قامچاتقایارطی آطاوی هم‌صاخالین آطاوی تابع لکن بونلارده خلق بیك آز - صاخالین آطاوی آخوط دینکزی‌بله یاپونیه دینکزی آراسنده نیقولایفسکی کریباستکا آمور اوسیه‌سنه قارشو صاخالین جزیره‌سی‌ننك یری ۶۶ منك ۷۶۲ کوادراتنی چاقرم خلقی یدی منك بیرینغ بورنونده ۲۵ نچی ایبونده‌قاربتمه‌کان بولا آندن صونك بر آزجای بولوب طوراده ۲۵ نچه آوغوستده ینه‌قارکورونه باشلی

(سبرده‌کی خلق‌ننك نسلی‌بیك کوب‌تورلی هرقایوسی‌اوزینه یات تل بله سویلی - از جمله : آستاك - صامویید - طونغوس - لاموط - یوقاگیر - کاراك - آلییوت (بیرینغ دینکزی بوینده چوکچاخلقی - قامچانقاده قامچادال خلقی - آموریلغه‌سی بوینده گیلاك‌خلقی‌هم‌غولدی‌خلقی - طابول‌گوبرناسنده قالمق‌قیافتندراك‌بولوب‌بارابین‌اسمنده‌یوری‌لر - ینسی‌گوبرناسنده‌مینوسین صحراسنده‌قایبال‌خلقی هم‌کیزیل‌خلقی‌کوچب‌یوری‌لر - (صاغای خلقی ایگن یخشی‌ایگه اماقارته‌اویونه بیك مبتلالار - کاچین خلقی‌حیوان کوب آصری اوزلری‌عدل هم‌قوناق صیلاوچان بونلارتاتارطائفه‌سندن هرقایوسی کوچب یوری‌لر - میلیت‌هم‌چولیم‌تاتارلاری آچین‌اسکی تیره‌سنده‌یوری‌لار- بیه‌صوی بوینده‌تیلیبوت‌خلقی‌معیشت‌قیلا-بورات‌خلقی‌بایقال‌کولی‌بوینده‌قیافتده‌مانغول خلقی شکللی - ینه‌ده مانغول خاقی بش منك‌لب - یاقوت خلقی یوزسکسان منك هم زیران خلقی .

(۴) قافقاز

آزیا قطعه‌سنداکی ۱۶ مملکت‌لرننك دورتنچی قافقازدرکه بتونلایی روسیه مملکتنه‌تابع درقافقازننك کوبراکی قارادینکزبله خزردیکزی آراسنده‌طاولق در- قافقازیری ۷۹۷۹ کوادراتنی‌میل‌در هم‌دورت‌بش‌ملیون خلقی‌بار - قافقاز طاولاری‌آراسنده اینك بیوکلری اُلبرُوْس (۱۸۵۰۰) فوط - دیخطاو هم

کازبیك (٥٥ل١٦) فوط - قافقازده فرق تورلی کافریب خلق بولسه‌ده اصل نسل‌لرننك باشی بش‌در : ١) آبخاز ٢) آدیگه‌یا که‌چرکس ٣) چچن یا که کیست ٤) آستین ل) لیزگین‌یا که‌آوار اینك مشهور پهلوان‌لار : قاضی ملا - عظمت بك - شامل‌لیزکین‌نسلندندر - قافقاز آرتنده تاتار عجم کردار من‌خلق‌لاری . قارتویل یا که غروزین خلقی سکز تورلی : ١) غروزین ٢) غوری ٣) ایمیریتین ٤) منگربل ل) سوانیت ٦) پشاو ٧) خیوصور ٨) طوشین .

قافقاز هم‌ایکی‌کابولنه‌در : بری‌شمالی قافقاز ایکنچی جنوبی‌قافقاز یا که قافقاز آرطی دینلور. شمالی قافقاز برکوبرنا اوچ اوبلاست : ١) اسطاوروپول گوبرناسی‌یری ٣ل منك کوادراتنی‌چاقرم خلقی ٥٣٠٦ منك‌اویازی‌دورت-کوبرناشهری‌اسطاوروپول‌شهرنده ٧ ٣منك‌اهالی‌قزاندن ١٧٧٣ چاقرم‌حیوان یلقی‌سوداسی‌بیك‌قوتلی - پتی‌گورسکی‌ده‌کوکرتلی کیزلولر بارکیسلاوودسکی‌ده اچی‌صو - ژیلیزناوودسکی‌ده تیمورلی‌صوتورلی آورولاردن شفا .

٢) تیراسکی‌اوبلاست‌یری ٦١ منك‌کوادراتنی چاقرم خلقی ٧١٩ منك اوبلاستنوی شهری ولادی قافقاز تیراك صوی بوینده قافقاز طاوی‌ننك شمالی ایتاکنده قزاندن ل٤٠٥٢ چاقرم پتربوردن ٧ل٣٢مسکودن ٣ل١٧ چاقرم - وایوننی‌غروزین اسکی یولده کرپپاست بارغروزنی شهری صونژا یلغه‌سنده کرپپاستی بار - کیزلر هم موزدوك شهرلرنده ویناغرادایگه وینا کوب حاضرلنه هم جفاك .

٣) کوبان‌اوبلاستی یری ٨٢ منك‌کوادراتنی‌چاقرم‌خلقی‌برملیونده ١٤٢منك اوبلاستنوی‌شهری یکاتیرینودارکوبان یلغه‌سنده ٤٥ منك‌اهالی پتربوردن ٩ل١٩ مسکودن ١٣٩١ قزندان ١٧٧٩ چاقرم‌یدی اویازی بار یایق قالاسی آزاق دینکزنده پریستلن کوبانکا بغدایی زاغرانیتسه‌غه اوزاتولا هم حیوان کوب آصرالا .

٤) چورناموریعنی‌قارادینکز کوبرناسی یری آلطی‌منك‌کوادراتنی‌چاقرم‌خلقی ٢٢ منك گوبرناشهری‌ناواراسیسکی قارادینکزده‌سکز منك‌خلقی‌بار پتربوردن ٢١٤٧ مسکودن ٣٤ل١ قزاندن ل٤٠٥٢ چاقرم .

ل) داغستان اوبلاستی یری ٢٦منك کوادراتنی‌چاقرم خلقی ٩٢ل منك اویازلری‌توغزاوبلاستنوی‌شهری اوزن‌یلغه‌سی‌بوینده تیمورخان‌شورا اهالی دورت‌منك قزاندن‌پتروفسکی‌شهری‌قارا دینکزجاغاسنده دورت منك خلقی بارکرپپاستی بار تیمورخان شورادن ٤٧ چاقرم دربند شهری قارا دینکز جاغاسنده کرپپاستلی اون بش منك خلقی بار .

جنوبی

جنوبی قافقاز یاکه قافقاز آرطی بش گوبرنا براوبلاست :

١) تفلیس گوبرناسی یری ٣٩ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ٧٥٩ منك اویازلری سکز کوبرناشهری قورا یلغه‌سی بوینده تفلیس شهری اهالی ١٠٥ منك پتربوردن ٢٥٥٦ مسکودن ١٩٥٢ قزاندن ٢٢٢٤ چاقرم بتون قافقازننك غلاونی ناچالنیکی تفلیسده طورا ـ محست قورا بویونده اولده گرجی لرننك یعنی غرزینلر تحت پایی آخالسیح کریپاست قورال‌لار فابریکی .

٢) ایریوان گوبرناسی یری ٢٤ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ٦٦٧ منك گوبرنا شهری ایریوان آراقس یلغه‌سی بوینده اهالی ١٥ منك اویازی یدی پتربوردن ٢٨١٤ مسکودن ٢٢١٠ قزاندن ٢٥٠٢ چاقرم ـ کولپ شهرنده طوز چغا ـ آلیکساندروپول برنچی درجه‌داکی کریپاست ـ اچمیادزینده ارمنلر پاطریارخی طورا تورغان مناستر ایریواندن یدی چاقرم .

٣) باقو گوبرناسی یری ٣٤ منك چاقرم خلقی ٧٣٥ منك اویازی آلطی گوبرنا شهری باقو خزز دینکزی جاغاسنده ١٢٠ منك اهالی بله بارچه آلطون طاولارندن چقغان دولتدن آرتغراق نفت چغا پتربوردن ٢٩٢٤ مسکودن ٢٣٢٠ قزاندن ٢٣٦٤ چاقرم ـ شماخاده یفاك ایگوله ـ سالیان قورا یلغه‌سی خزز دینکزینه قویغان یرده بالق تونولا .

٤) قوطایس گوبرناسی یری ٣٢ منك کوادرادتنی چاقرم خلقی برملیون اویازی یدی گوبرنا شهری قوطایس ریون یلغه‌سی بوینده ٢٠ منك اهالی پتربوردن ٢٧١٥ مسکودن ٢١٣٩ قزاندن ٢٤٣١ چاقرم انواع یمش ویناغرادباقچه‌لاری تیمور یولنده کویریلی استانسه‌سی تیره‌سنده یوز چاقرم مقدارنده توتوش یمش باقچه‌لاری ـ پوتی شهری قارا دینکز جاغاسنده پریستانلی سودا شهری ریون یلغه‌سی قارا دینکزکا قویغان یرده ـ باطوم سودا شهری ـ صوخوم قالا کریپاستلی شهر .

٥) قارص اوبلاستی یری ١٦ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ١٦٢ منك اوبلاستنوی شهری قارص (قارص چای) یلغه‌سی بوینده ١٦ منك اهالی پتربوردن ٢٨٩٦ مسکودن ٢٢٩٢ قزاندن ٢٥٩٤ چاقرم آرداغان شهری قوتلی کریپاست .

٦) یلیزاویتپول (کنجه) گوبرناسی یری ٣٨ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ٧٢٩ منك اویازی سکز گوبرنا شهری یلیزاویتپول تاتارچه کنجه غانجه یلغه‌سی بوینده ٢٥ منك اهالی ـ تیمور یولنده حاجی کابولدن ١٨ چاقرم پتربوردن

۲۷۴۶ مسکودن ۲۱۴۲ قزاندن ۲۴۳۴ چاقرم انواع تورلو فروکطه باقچه‌لاری کنجه تیره سنندر شوشا شهری قارا باغ دیب مشهور یفاک قورتی آصرالا .

(ل) ترکستان

آزیا قطعه‌سنده اون آلطی مملکت‌لرننك بشنچسی اورتا آزیه دیمکله مشهور ترکستان مملکتی درکه کوبوسی روسیه‌گا تابع درر وسیه‌ننك اورتا آزیادا کی مملکتی ایکی میلون ۷۴۶ منك ۹۳۸ کوادراتنی چاقرم شول جمله‌ده (۶۷۴ ل ۳۸) چاقرومی حزر یعنی کاسپی دینکزی (۹۴ ل ۹۰) کوادراتنی چاقرومی آرال دینکزی هم بلخش کولی ضور کوللر .

اورتا آزیاده سکز اوبلاست

۱) اورال اوبلاستی (یایق دیب مشهوردر) یری ۳۱۶ منك کوراداتنی چاقرم خلقی ۲۷ ل منك اویازی ایکی اوبلاستنوی شهری اورالسکی اورال صوی بوینده ۲۶ منك اهالی پتربوردن ۲۲۶۷ مسکودن ۱۶۶۳ قزاندن ۱۳۹ چاقرم بالق سوداسی شب اوبیل سکی‌ده ایبونده اولوغ یارمونکه .

۲) تورغای اوبلاستی ۱۰۴ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ۱۳۳ منك اوبلاستنوی شهری تورغای قارا تورغای یلغه‌سی بوینده دورت منك اهالی پتربوردن ۳۰۳۳ مسکودن ۲۴۲۰ قزاندن ۱۸۱۴ ل ۱ چاقرم .

۳) سیمی ریچین اسکی اوبلاست یعنی یدی صو اوبلاستی یری ۳۴۶ منك کوادراتنی چاقرم خلقی ۶۶۶ منك اویازی بش اوبلاستنوی شهری آلماطی اورصچه ۋیرنی آلماطی یلغه‌سی بوینده هم ایلی یلغه‌سی ننك یاقننده ۲۱ منك اهالی پتربوردن ۶۸ ل ۴ مسکودن ۳۹۶۴ قزاندن ۳۲۷۶ چاقرم - قاپال بالخش کولی ننك شمالنده سیرگیه‌پول اول زمانده اسمی آیاغوز ایدی .

۴) صردریا اوبلاستی یری ۴۳۴ منك چاقرم خلقی برملیون ۲۱۴ منك اویازی سکز اوبلاستنوی شهری تاشکنده صردریا یلغه‌سی بوینده ۱۲۰ منك اهالی پتربوردن ۴۰ ل ۲ مسکودن ۳۴۸ قزاندن ۲۷۲۰ چاقرم سودا شهری بتون ترکستان ولایتی ننك مدبری غنرال گوبرناطور تورا تورغان شهردی مامق یفاك ذاتلری قوتلی اشلنه - بو اوبلاستده ترکستان شهری بار ضور سودالی شهر صردریا یلغه‌سی جاغاسنده یدی منك اهالی تاشکنددن ۲۶۶ چاقرم - جهند شهری صردریا یلغه‌سی جاغاسنده اولوغ سودا شهری ل ل منك اهالی تاشکنددن ۲۴۱ چاقرم - جزاخ ۲۲ منك اهالی بله مشهور وسودالی شهردر - قازالی شهری صردریا بوینده سکز منك اهالیلی سودا شهری .

٥) زرافشان اوبلاستی یری ٥٥ منك كوادراتنی چاقرم خلقی ٦١٧ منك اوبلاستنوی شهری زرافشان یلغه‌سی بویننده سمرقند شهری ٣٣ منك اهالی آقصاق تیمور پادشاهننك تحت پایی ایدی تربه‌سی هم آنده‌در - بو شهر اوّلده علم و دوس قوتلی لکده بغدادثانی آتالمش درس بو زمانده هم یخشی تیمور یولی بله بخارادن ٢٣٤ چاقرم مسافه‌ده سمرقندده تورلی ذاتلار بی قصب ادرس قصب دار و غیری ماهق یفاك ذات‌لاری فابریکاری کوبدر - سمرقند شهری پتربوردن ٢٢٤ ٣ مسکودن ٥ ٢ ٧ ٣ قزاندن ٥ ٢ ٨ ٢ چاقرم - کاتته قورغان بخاری بله سمرقند آراسنده سمرقنددن ٦٦ چاقرم مسافه‌ده سکز منك اهالی سودا شهری .

٦) فرغانه اوبلاستی یری ٨١ منك كوادراتنی چاقرم خلقی ٦١٧ منك اویازی بدی - اوّلده قوقان خانلغی ایدی اوبلاستنوی شهری مرغیلان ٦٢ منك اهالی صای بوینده پتربوردن ٨٧٣ ٤ مسکودن ٣٨٧٤ قزاندن ٢٩٥٥ چاقرم - قوقند شهری حاضرده اویازنی قالا ٤٥ منك اهالی مرغیلاندن ٦٢ چاقرم اندیجان اویازنی قا ٤٥ منك اهالی آلطی یوزی اورص مرغیلاندن ٦٣ چاقرم .

٧) زاکاسپی اوبلاستی یعنی حزر دینگزی آرطی اوبلاستی که اوّلده ترکمان یری ایدی ٨٧٤ منك كوادراتنی چاقرم خلقی ٣٥٥ منك اوبلاستنوی شهری اصحاباد اون بر منك اهالی ایله پتربوردن ٣٨٥ ٤ مسکودن ٣٢٥١ چاقرم .

٨) پامیر یایلاغی یری ٦٦ منك كوادراتنی چاقرم خلق ٣٥ منك ١٨٩٦ نچی یلده اکلچین بله روسیه بولدی‌لار .

٦) بخارا خانلغی

آزیا قطعه‌سنداکی اون آلطی مملکت‌لرننك آلطنچی بخارا خانلغی امو دریا یلغه‌سی‌ننك اورتاهم توبانکی آغومنده روسیه‌ننك ترکستان ولایتی بله زاکاسپی اوبلاستی آراسنده یری ایکی یوز ده بش منك كوادراتنی چاقرم اهالی ایکی میلون تحت پای شهری بخارای شریف‌در ٥٥١ منك اهالی بله ضرر سودالی کوب فابریکالی شهردر تحصیل علوم اوچون کوب بیوك مدرسه‌لری باردر علم بیشوکی دیمکله مشهوردر زیارتگاه‌لار کوبدر ازجمله بخارادن سکز چاقرم قدری مسافه‌ده قصر عرفان اسملی کچك آولده خوجه بهاء الدین نقشبند حضرتلری‌ننك زیارتی‌در - شاه‌ر سیب قرش بلخ شهرلری مشهور و معتبر اورون‌لای درکه آمو دریاننك یوقارغی آغومنك‌در - سبزه شهری امیر بخاراننك جای کوننك استراحت قیلانورغان اورنی‌در هواسی لطیف باغ و باغچه‌لاری خوش و گوزل اورندر .

(۷) حیوا خانلغی

یری ۵۰ ۶ منك کوادراتنی چاقرم خلقی بش یوز منك خوارزم ولایتی دیب هم مشهوردر اهالی ترکمان تحت شهری حیوا ۵۰ ۲ منك اهالی آمو دریا بوینده آمو دریانك آرال دینکزینه قویغان یرنده •

(۸) قوندوز خانلغی

اورتا آزیاده قوندوز خانلغی کابول یلغه‌سی‌ننك شمالنده‌در یری آز اهالی معلوم توکل حسابلانمغان •

(۹) عجمستان (پیرسیه) یا که ایران

آزیاده توغزنچی مملکت عجمستان‌در چیك‌لری : شمالده قافقاز گرجستان ارمنستان خزر دینکزی مشرقده آفغانستان بلوجستان جنوبنده بحر محیط هندی مغربده عراق هم کردستان •

ایران مملکتی معتدل هوالی هم صولاری کو بلکننن رطوبتلی بولوب یری غایتده برکاتلی‌در ـ آنده هر تورلی ایگن اوسه یمش و فروکطه‌ننك انواعسی حاصلدر مثلا : یوزم ژیناغراد خرما انجیر آنار بادم آلما لیمون افلیسون قوزی قوزاق مندال وغیری‌لر ـ اما ایگن ذاتی چاچب مشقت‌لنب کنه‌توکل طاولارده آرش آرپا طاوایتاك‌لرنده دوکه‌ذاتی قناعت قیلسانك بزده چاچب اوسدرکان قدری چاچمبچه‌ده اوسه‌در ـ ایران عطری پیرسیدسکی سیرن دیمکله بتون عالمکا مشهور عطردر •

پیرسیه اون ایکی ولایتکا بولنب والی‌لرننك کمال تصرفنه طابشروله‌در یعنی بر بای کشی گو برنانی بر معلوم مدتکا صاتوب آلغان شکللی آنچه بیروب آلادرده شول کشی والی و گو برناطور آطلی بولوب گو برناخلقندن تلکانچه نالوکلار آلوب کرات مرات ملیونشك بولادر •

ایرانده اون ایکی ولایت‌لرننك مشهورراك‌لری :

۱) آذربیجان ولایتی دجله بوینده تاکه فارس جرماغنه‌چه باراذر آذربیجانده تبریز شهری باش شهردر هارون الرشید خلیفه‌توزمشدر اوّل زمانده تبریزده یارطی میلون اهالی ایدی حاضرده (۱۶۵)منك زلزله‌لر صوغش‌لار خلق‌ننك کیمونه‌سبب بولدی ـ اورمیه شهری اورمیه کولی یاقننده‌در •

۲) کردستان ولایتی ۳) خوزستان ولایتی شوستر شهری ل ۲ منك اهالی ۴) فارسستان ولایتی شیراز شهری ل ۲ منك ایزد شهری ۴۰ منك اهالی ل) کرمان شهری بلوجستان غرانیتسه سنده ۶) خراسانده مشهد شهرنده ۷۰ منك اهالی ۷) غراق تحت پای شهری طهران ۱۰۰ منك - اصفهان شهرنده اوّل زمانده بر ملیون خلق ایدی ۱۷۷۲ نجی یلده آفغانستان خلقی ۆیران قیلدی حاضرده (۶۰) منك هدان هم کاشان شهری غراقده در .

(۱۰) آفغانستان

یری ۵ ل ل منك کوادراتنی چاقرم خلقی آلطی ملیون ۱) کابول خانلغی کابول یلغه سی بوینده ۲) قندهار خانلغی هم قندهار اسملی شهری بله ۳) هرات خلقی هراتْ اسمنده کی شهر بله حاضرده بارچه سی آفغان خانلغی تحت تصرفنده در جمعسی آلطی ملیون اهالی ممکنچه یاوروپاچه هنرکا طرشه دیلر لکن بر مملکت اهالیسی هنرکا و دهر نچه علم کا باش کوتاردوکی ایشتولدکده اول مملکتدن هنری مجرب مملکتلرکا و آنلارننك اولوغ مدرسه لرینه شاکردلر طارالوب علم وهنر تحصیل قیلدیقی ایشتوله تورغان ایدی اما افغانستان طرفندن بوندی خبرلر کلمی قورو ماقتانو یاکه قوروقوۋانچ غنه بولمسه یارار ایدی - صوغش وقتی اوچون ایکی یوز منك قدری عسکری طیار دیلر .

(۱۱) بلوجستان خانلغی

آفغانستان ننك مشرقنده یری ل ۱ ۳ منك کودراتنی کیلومترو خلقی ۴۰۰ منك چیکلری : جنوبده هند اوقیانوسداغی هرمز بوغازی - مشرقده هندستان شمالده آفغانستان مغربده ایران شیراز هم فارس جرماغی ننك جنوبی - بلوجستان ایکی قسم بری کوهستان ایکنچی مکران تحت پای شهری کلات .

(۱۲) هند مملکتی یاکه غربی هندستان

چیکلری جنوبده بحر محیط هندی مغربده فارس دینکزی عرب هم عمان دینکزی دیب مشهور در فارس بوغازی هند یلغه سی مشرقده بنکال جرماغی هند وقطای شمالده هیمالای طاولاری تبت صحراسی هم قطای - هندستان ننك یری دورت ملیونده ۸۳۲ منك کودراتنی چاقرم خلقی ۲۸۹ ملیون .

هندستان ایکی در برسی شرقی هندستان یاکه هند قطای آتالور ایکنچی غربی هندستان - هندستان دیب اوشبو صونکغسی آتالادر .

غربی هندستان‌ده ١٨٠ ملیون خلق بار یارطسی اسلام‌قالغانی براهمه بوددا وغیری تورلی مجوس هم‌تورلی ملت‌تل‌لری صان‌اسکریت یعنی ترکی بله‌فارسی تلی آراسنده باش‌شهری کالکوتتا ـ مرشد آباددهلی حیدرآباد ـ لاهور کشمیر مشهور شهرلرندندر .

هیمالای‌طاولاری هندستان‌بله‌تبت وقطاینی آیورادر بیوکلکی سکزارچاقرم‌لی طاولاری‌بار ـ قافقازده‌کازبیك ١٨ منك‌بولسه هیمالایده‌غاریز انکار اسملی طاو ٢٧ منك‌کا ایرشه .

بنکال‌صحراسی ایکی یلغه‌دن حاصل‌در : ١) غانغ یا که‌غانس‌یلغه‌سی وباوطنی ایکنچی‌هند یلغه‌سی هندکا سیدلیج یلغه‌سی‌قوشولادر سیدلیج اوزینه‌قوشولاتورغان اوچ یلغه‌بله هند یلغه‌سنه‌قوشلغاچ پنج آب اسملی‌بولادر یعنی بش‌صو دیمك .

غانس یلغه‌سی‌بویی‌شهرلری : دیلگی ١٥٠ منك ـ بنارس ٢٠٠ منك‌براهمه مذهبلك‌لرننك ایسکی شهری کالکوتتاده ٦٠٠ منك‌بوشهرده غنرال‌گوبرناطور طورا ـ پاطناشهرنده ٢٨٠ منك‌فابریکالری‌کوب مرشدآبادده (١٤٠) منك .
٢) هند یا که سند یلغه‌سی بویی‌شهرلری : لاغور (٩٥) منك‌اهالی اومریسیر ١٤٠ منك ـ دیلتا یا که‌ذلتاده‌یعنی هند یلغه‌سی فارس دینکزینه قویغان‌توشنده حیدرآباد شهری ٢٠ منك .

غربی‌هندستان برنچه‌قسم‌کا بولنه‌در : ١) هیمالای طاولاری ولایتی طاولار آراسنده ٢) نیپال یری ١٥٤ منك‌کوادراتنی کالومترو خلقی اوچ‌ملیون ٣) بوطان ـ یری ٣٤ منك‌چاقرم خلقی ٢٠٠ منك ٤) عصام ٥) سیککیم‌ده شال‌بله‌مشهور کاشمیر‌شهری بوندادر ٦) قبائل عصام‌ننك شمال‌طرفنده یری ٣٠ منك‌کوادراتنی چاقرم‌خلقی ٦٠ منك .

(٣) دیکان‌طاوچغی مالابار یلغه‌سی‌بویی ـ بامبی یا که‌بومبای‌شهری ٦٥٠ منك اهالی‌موراط شهری‌پیرسیه‌بله سوداقیله ـ کوروماندیل یلغه‌سی جاغاسی‌مادراس شهری ٧٢٠ منك‌اهالی ـ ایکنچی‌حیدرآباد ٤٠٠ منك .

(٤) هندستان چیت‌مملکتلرکا پوددان‌ولایتلر : ١) پورطوغالیه‌کا ویاهم‌غوا ٢) فرانسوزلرغه پوندیشیر هم چاندیناغار کالکوتتا یاقننده .

(٥) هندستانده جزیره‌لر آطاولار : ١) سیلون یا که سرندیب جزیره‌سی هندستان‌ننك اینك بورنونده یدی‌عرض‌شمالی‌ده ٩ ٩ طول‌شرقیده ٦٤ منك کوادراتنی‌کالومترو ایکی‌ملیون‌خلق باش‌شهری‌قالومب ١٠٠ منك‌اهالی بو جزیره‌ده‌بیك‌یخشی‌چای‌اوسه هندستاندن‌پالقه بوغازی‌بله آیورولا بوجزیره‌ده

لبنان‌طاوی بار آدم علیه السلام جنّه‌دن شول طاوغه اینکان ایمش یاورو یا خلقی هم اول طاونی آدم طاوی دیلر بیوکلکی یدی منك فوط یعنی ایکی چاقرم ٢) لاکیدیف جزیره‌لری ١٥ دن ١٤ نچی عرض شمالی ٩٥ طول شرقی لرده برنچه جزیره‌لر ٣) مالدیف جزیره‌لری هم بیك کوب جزیره‌لرکه خط استوادن ٧ نچی عرض شمالی کاچه ٩٥ طول شرقی ده گویه که لاکیدین جزیره‌لری بله بررتدن جنوبدن شمالغه طابا تزب کنکان یومرقالار شکللی طورالار .

(١٣) هندقطای یا که شرقی هندستان

هندقطای یارطی آطاوی‌ننك چیك‌لری : جنوبدن : امیدبورنی ١ نچی عرض شمالی‌ده یعنی خط استوادن یوزچاقرم شمالده‌راك بولغان امیدبورنی بحر محیط هندی‌کا ایرشه‌در - مشرقده : سیام جرماغی قطای دینکزی - مغربده بنکاله جرماغی مالاقفا یاکه مالاغه بوغازی سوماطر آطاوی بله ایکی آراده - شمالده : قطای .

هندقطایده شمالدن جنوب‌کا تابا طاو سلسله‌لری بشاو بوطاولار سلسله‌لرنده دورت یلغه آغادر : ١) ایراوادد ایلغه‌سی بویی ٢٧٥ میل مارتابان جرماغنه‌قویا ٢) صولووان یلغه‌سی بیغون جرماغنه‌قویا ٣) مینام یلغه‌سی سیام جرماغنه‌قویا ٤) قامبوجا یاکه میکون یلغه‌سی قطای دینکزینه‌قویا - بو یلغه‌لارننك هر قایوسنده پراخوطلار واولوغ کیمه‌لر یوری - بو یلغه‌لار طاشب حارلارندن چقب یراق جایلکانلکدن یرنده انواع تورلی ایگن ویمش‌لر اوسه .

هند قطای بش قسم‌در : ١) بری اگلیچن مملکتی ٥٥٤٤ کوادراتنی میل خلقی ایکی ملیون یارم مالمن شهری ٥ ل منك اهالی مارتابان جرماغنده پولو پینان مالاقفا یارطی آطاوینه یاقن مالاقفا اوبلاستی مالاقفا یارطی جزیره‌سنده - سینغاپور جزیره‌سنده سینغاپور شهری ٥ ل ١ منك اهالی . ٢) بیرمان مملکتی ایر واددا یلغه‌سی بوینده شهرلری : آمارا پوراهم آوا ایر وادد ایلغه‌سنده - ایمپراطورننك تحت پای شهری ماندالای بیرمان خلقی قابلیتلی هم غیرتلی بولسه‌ده باش باشناقلقدن تیران ناد انلقده‌در . ٣) سیام مملکتی مینام یلغه‌سی بولونونده هم مالاقفا جزیره‌سی‌ننك شمالنده سیام شهری اوّلده تحت پای ایدی بانقون شهرنده ٥٥ ل منك اهالی . ٤) آننام یا که کوخین خین مملکی - تحت پای شهری غویی هم طونکین اوبلاستونده کیشو هم قامبوجا شهرلری - صایغون شهرنده ٥٥ ١ منك اهالی سودالی شهر ١٨٦٢ نچی یلدن بیرلی فرانسوزلار تصرفنده .

ل) مالیزیه یاکه هندستان آرخیپیلاغی یعنی تونوش کوب جزیره‌لری -

ایر وادادا یلغه‌سی دینکزکا قویغان یردن فارموزجزیره‌سنه‌چه کوب جزیره‌لر جمعسی‌وولقاندن حاصل بولغاندن‌هواسی ناچار آورولی امایردن‌اوسه تورغان نرسه‌لرکا بای‌لق خلقی‌مالای پوپوان‌خلق‌لاری‌در یاوروپاغه‌توبانده‌ذکر قیلنغان آطاولار تابع‌در : ۱) فیلیپپین آطاولاری ایسپانیه‌غه - ۲) زوند آطاولاری‌ننك بعضسی هم مالاققه جزیره‌لری‌ننك بارچه‌سی غوللاند یه غه تابع ۳) تیمور آطاوی‌ننك‌یارطسی پورطوغالیه‌غه‌تابع ٤) آدامان‌جزیره‌سی ایر وادادا یلغه‌سی قویغان‌یردن یراق‌توکل (اکاپچن‌لرده غیبلی‌لرئی شونده یباره‌لر) ل) نیقوبار جزیره‌سی اکاپچن‌لرده •

اولوغ زونده : ۱) صوماطرا جزیره‌سی یدی‌منك‌کوادراتنی میل‌مانیریك‌دن مالاقفا بوغازی‌بله آبورولاشهرلری پالینبانك‌هم‌بینکولین • ۲) یاوا یا که جوا جزیره‌سن ٤٢منك‌کوادراتنی‌میل ۱۶ ملیون‌اهالی - صوماطرا آطاوندن‌زوند جرماغی بله آیورولا - شهرلری : صورا بایا ۱۰۰ منك - باطاویا ٦٠ منك ۳) بورنیوجزیره‌سی ۱۲٫۹٦٥ کوادراتنی‌میل‌حالی‌نامعلوم ٤)سیلیبیس‌یا که ماکاصار جزیره‌سی دورت یارطی آطاودن عبارت بورنیودن ماکاصار بوغازی بله آیورولا •

٦) کچك زونده آطاولاری : باندامو شکاتنی آریخ‌ننك اوسه تورغان یری امباینا قنفر یری - سیرام - جیلوله - تیرناطورطادور جزیره‌لری ۷) صولو جزیره‌لری بورنیوبله فیلیپپین جزیره‌لری آراسنده ۸) فیلیپپین جزیره‌لری آراسنده‌اینك‌اولوغسی مانیلیه‌یا که‌لوزون جزیره‌سی - شهری مانیلیه‌اسمنده ٦٠ منك‌اهالی - مانیلیه‌جنوبنده میندانا‌وی‌جزیره‌سی •

(١٤) یاپونیه مملکتی ایمپریه

٢٨٢منك کوادراتنی‌کلومترو قرق ملیون‌اهالی یاپونیه‌اولوغ محیط دینکزی اچنده کوب‌جزیره‌لردن عبارتدر ٣٠نچی عرض شمالی‌دن ل٣نچی عرض شمالی‌کاچه‌هواسی‌طازا سلامت‌هم‌مانیریك‌دا کندن‌جلی‌راق آنده یفاك‌بله چای کا بایلق هم‌یردن‌اوسه تورغان نرسه‌لرکاشول قدری بایلق که‌کویه بتون‌مملکتی باقچه‌در خلقی‌مانغول‌نسلی طرش‌هم‌طازاخلق - آنلر تلنچه ایمپراطورلارینه میقادو دیلر- یاپونیه خلقی اوّلده چیت خلقنی مملکت‌لرینه کرتمکان‌لر حاضرده اوتوز چاماسندن بیرلی زاغرانیشنی کیمه‌لراوچون هم‌چیت خلق بله سودا اوچون غاغودادا - یوقوغاما - نانغاصاقا پریستان‌لرینی آچغان‌لار هر مملکت خلق‌لاری

بله

بله سودا قیلالار اول زمانده یاپونیاده دین ایمپراطوری باشقه دنیا معیشتی ایمپراطوری اوزینه باشقه بولوب ایکی ایمپراطور حکمی آستونده طورالار ایدی حاضرده ایمپراطور برگنه ـ یاپونیه مملکتنده اوچ منکلاب جزیره بار اینك اولوغلاری اوچ : نیپون سیکوکو کیوسیودر نیپونده ایدٔ شهری ملیون یارم اهالی میلاقو یاکه قیوط شهری ۵۰ ل منك اهالی موندهمیقادو طورا آصاقا شهری ۵۰ ٤ منك اهالی ضور سودا شهری بو شهرده کوبدن توکل یاوروپا خلقی هم سودا قیلا باشلادیلار .

(ل ۱) قطای مملکتی ایمپیریه

قطای مملکتی ننك چیك لر : شمالده سبر ـ مشرقده صاخالین آطاوی هم صاخالین بوغازی یاپونیه دینکزی صاری دینکز جنوبنده قطای دینکزی هند قطای هم غیمالای طاولاری ـ مغربده ترکستان هم آفغانستان عرضی ۹ ۳ دن ل ل نچی عرض شمالی کاچه طولی ۷۰ دن ل ۳ ۱ نچی طول شرقی کاچه یری اون بر ملیون کوادراتنی کلومترو خلقی ۵ ل ٤ ملیونلاب .

قطای مملکتی اوچ اولوغ قسم کا بولنه در : ۱) مانجوریه شرق شمالده ۲) اصل قطای ۳) مانغولیه .

قطای خلقی مانغول نسلی ـ کسب لری طاش فارفوروی صاوت لار توزب یفاك دن مامق دن کیبوملك توقب فیل سویاکندن پیرلاموطردن تورلی نرسه لر قرب یاصاب یخشی لاکلاغان کون لر کاغز قارا طوش هم تورلی بویاولار توزب در ـ الحاصل قطای خلقی توزملك ینکل لك هم اشنی وعده سنده عدلك بله اولگورتو بله مشهوردر قطای ایمپراطوری بغدیخان آتالا ٤٤ ۶ ۱ نچی یلدن بیرلی مانجور نسلندن .

۱) اصل قطای ده پیچیلی ولایتنده پیکین شهری ۵,۰۰۰ ل ۶ ۱ خلقی بله یانس کیانغ یاکه زنکار یلغه جاغاسنده هم نانکین شهری ـ کانطون ولایتنده کانطون شهری بر ملیونده ل ۲ ۱ منك اهالی ـ چوکیانغ یلغه سی جاغاسنده اکلچن لر بله سودا اوچون اینك اول آچلغان شهر ـ آندن باشقه حاضرده یاوروپالی لار بله سودا قیلورغه رخصت بیرلکان شهرلر : آموی ـ فوچیوفو ـ شان خای هم طای وان فارموزیا که فارنوزا سمنده گی جزیره ده ۶ ۱ نچی یوز یلدن بیرلی پورطوغالیه لی لر ماقااو شهرین بیلاب طورالار جزیره ده ـ ۳ ٤ ۸ ۱ نچی یلده اکلچن لر خانکوی شهرنی بیلادی لر آنده ویکطوریه شهری بار ۱۰۰ منك اهالی .

قطای جزیره‌لری‌ننك اولوغ‌لاری فارموزا هم هاینان . امالیوکو جزیره‌لری هم‌کوریه مملکتی ۲۱۸ منك کوادراتنی کلومترو یری بله‌اون میلون خلقی قطای‌غه هم‌یاپونیه‌غه دان‌تولاب طورالار .

(۲) قطای‌ننك چیت مملکت‌لری آزیاننك شرقنده اوچ‌کا بولنه :

۱) تبت‌یری بر ملیونده ۵۰۰ منك کوادراتنی کلومترو هیمالای صرطلاری بله‌کوینلون آراسنده ۲) بیوك‌تاتاریه‌کوینلون برله‌تن شان آراسنده ۳) جونغاریه تن‌شان‌بله آلطای صرتلاری آراسنده - تبت ایکی‌کا بولنه : ۱) مغربی یاکه کچك‌تبت‌لاداك‌دیب‌هم‌آتالا ۲) مشرقی یاکه‌اولوغ‌تبت - آنده هندقطای یلغه‌لری‌ننك‌باشی‌در - اولوغ‌تبت‌ده خلاصه‌شهری آنده‌بوددادین باشلق‌لاری (دالای لاما) طوراهم مشهور عبادة خانه‌لری بار اون‌منك‌حجره‌لی (۳) مانغولیه غوبی‌یاکه‌شامه اسملی‌صحراده‌در - شهرلری‌اورغا آموریلغه‌سی‌ننك باشندن یراق‌توکل - مایماچین‌روسیه‌غرانیتسه‌سنده کاخته‌یاکه‌تحته شهری‌قارشوسنده - اولاصوطا هم قوبدو شهرلری آلطای طاولارندن یراق توکل (٤) مانجوریه طاولق یر آمور یلغه‌سی‌ننك جنوبنده - اما آمور هم مانجوریه‌ننك شمالی قطعه‌سی روسیه قولنده - .

اصل‌قطای‌بله مانغولیه آراسنده برقیما کریپاست‌بارکه بویی بش‌منك چاقرم دیلرغرانیتسه‌ایتب اوّل‌زمانده‌توزلگان احتمال‌سد‌اسکندر شولدر هم‌جنوب‌کا طابابرکاناو قازلغان ایمپراطورکانالی‌دیلر ۲۰۰ میل بویی .

(۱۶) قاشغار خانلغی

بیوك تاتاریه هم‌شرقی ترکستان‌دیب آتالا - شرقی ترکستان اوّل‌ده‌قطای تصرفنده‌ایدی هم‌ایلی ولایتی‌دیب آتالاایدی اماحاضرده قاشغار اوز آلدینه مستقل‌بولوب اوزخان‌لاری‌تصرفنده‌در یری بر ملیون ۶۲۰ منك‌کوادراتنی کلومترو خلقی بش ملیونلاب کوبوسی‌اسلام‌هم باشقه تورلی ملت‌لرده بار مشهورراك شهرلری قاشغار صو یلغه‌سی بویینده قاشغار ۱۰۰ منك‌اهالی - یارکند شهری یارکند صو یلغه‌سی بویینده ۶۰ منك اهالی - اوروچی ۱۰ منك اهالی - یارکند صو بله قاشغار صو یلغه‌لاری برکا قوشلدقده طاریم یلغه‌سی دیب آتالا .

(ایکنچی باب آفریقا قسمنی بیانده :)

(٤٤ ل منك کوادراتنی میل ١٩١ ملیون خلق)

آفریق قطعه‌سی ضورلقده اوچونچی درجه‌ده - اوزونلغی شمالده بلانکه بورنوندن باشلاب جنوبده امید بورننه‌چه ١٥٨٥ میل - مغربده یاشل بورندن مشرقده باب المندب بوغازی یاننده غواردافوی بورننه‌چه ١٥٣٢ میل - الحاصل آفریقا شمالده ٣٨ عرض شمالیدن باشلانب ل ٣ عرض جنوبی کاچه بارا - مغربده ١ نچی طول شرقیدن باشلانب ٦٩ طول شرقی کاچه بارا - چیکلری شمالده : سبة بوغازی دیمکله مشهور جبل طارق یا که غبرا الثار بوغازی یعنی آق دینکزننك آتلانتك اسملی بحر محیط غربی کا قوشلغان بوغازی هم آق دینکز مشرقده : آق دینکزننك بحر احمر کا یعنی شاب دینکز ینه قوشلغان سویس کانالی - شاب دینکزی - باب المندب بوغازی شرق جنوبده : هند اوقیانوسی جنوبده هند اوقیانوسی مغربده آتلانتك .

آفریقاننك اچلرنده طونس وفاس‌ده جنوب کا تابا صحرای کبیر اسملی چوللك صوسز هم یردن هیچ شی اوسمی تورغان یر بارکه سیاح‌لار اول صحراننك اچنه کره آلمی‌لار آنده کوندز یر قزدرلغان تیمور شکللی هوا یا القون شکللی بولادیلر .

آفریقاننك مشهور یلغه‌لاری : ١) نیل یلغه‌سی مصر یری آرقلی کیچب آق دینکز کا قویا ٢) سینغال یلغه‌سی ٣) غامبی ٤) نچی نیجر بو اوچ یلغه قونغ طاولاردن چقب بحر محیط غربی کا قویا ل) اورانجه هوتانطودن چقب بحر محیط غربی کا قویا ٦) زامبیره موزامبیکدن چقب بحر محیط هندی کا قویا

آفریقاده کول‌لر

١) نیاماماتیبیله ولایتنده ١ ٤ طول شرقی‌ده ٢٥ عرض جنوبی‌ده ٢) نیاسسه موزامبیك ولایتنده ٢ ل طول شرقی‌ده ١٥ دن ل ١ کاچه عرض جنوبی‌ده ٣) بانغویله ٧ ٤ طول شرقی‌ده ١١ عرض جنوبی‌ده ٤) مروکولی ٦ ٤ طول شرقی‌ده ٩ عرض جنوبی‌ده ل) تانغانایکه ٧ ٤ - ٩ ٤ طول شرقی‌ده ٣ - ٨ عرض جنوبی‌ده نورکول ٦) اونیویوه ٥ ل طول شرقی‌ده برجانبی خط استواده ایکنچی جانبی ٢ یارم عرض جنوبی‌ده ٧) موتی کولی خط استواده ٧ ٤ - ٦ ٤ طولده ٨) چاد کولی بغرمی ولایتنده ١ ٣ طول شرقی‌ده ٤ ١ عرض شمالی‌ده ٩) بوندار کولی

حبش ده ل ل طول شرقی ده ١٢ عرض شمالی ده ١٥) طونس ده هم ایکی ضور کول بار ل ٢ - ٢٦ طول ده ٣٣ عرض شمالی ده

آفریقاده ترزمه طاولار: ١) آطلاس طاوی آفریقانىك شمالنده فاس مملکتندن کیچه ٢) قونغ طاوی کینهٔ جنوبی ده یعنی توبانکی غوینیه ده ٣) لوپاط طاوی موزامبیك مملکتنده ٤) قمر طاوی حبشده .

آفریقاداغی مملکت‌لر

١) مصر مملکتی

ترك عثمانلغی تابع مملکت‌در - یری ٩٩٤ منك کوادراتنی کلومترو خلقی ٦ ملیون ٨٢١ منك نیل بویچه بولوندادر . - مصر آفریقانىك شمال شرقنده . چیك‌لری : شمالنده آق دینکز یعنی دنیا اورتاسی دینکزی . مشرقنده : سویس کانالی شاب دینکزی عربستان جنوبنده نوبیه - مغربده : صحرای کبیر . مصر مملکتی اچندن برکتلی نیل یلغه‌سی کیچه اول یلغه ایبول آوغوست سنتابرده جارلارندن چقب طاشب آطرافی‌غه جایوله - اطراف دینکز شکللی بولا طاشوسببی حبش طاولارنده یغمور بولدقندن دیلر - نیلده بووقتده اولوغ کیمه‌لر یوررلك بولا باشقه وقتده آلای بولمی طاشوتارتولغاج دوشقن بله یریانکارب یردن انواع تورلی اولن‌لر چقب ایگن‌لر چاچلب عالم منور بولا یل تولکنده اوچ مرتبه ایگن چاچب جیالار - نیل‌ننك یوقاری باشی بحر الابیض آتالا یعنی آق نیل نیاس کولندن چقب حاصل بولا شوندن چقب آغوب نوبیه‌کا ایرشکانچه بحر الغزل اسملی یلغه قوشولا بعد خرطوم شهری تیره‌سنده بحر الازرق یعنی زنکار یلغه قوشوله آندن آری نیل آتالا بحر الازرق حبش طاولارنداغی صازلاردن چقا - نیل‌کا نوبیه‌ده تقاضا اسملی ایکنچی اسم بله آطبار یلغه‌سی قوشولا - مصر یرینه کلوب کرکاچ نیل‌کا هیچ بر یلغه قوشولمی - نیل آق دینکزکا ایرشه‌راك ایکی‌کا بولنه یر اورتاسی دینکزی دیکان آق دینکزکا قویا ایکی جینك بولوب دمیاط هم رازیتته شهرلری یاقننده قویولا .

مصر مملکتی‌ننك اهالیسی ایکی تورلی : بری فَلّاح یر صوقالاوچی ایگن ایگوچی‌لر ایکنچی بدوی‌لر قرگیزلر کوچمه خلق بارچه‌سی مسلمان اسکی زماندن فرعوندن قالدق قبطی‌لر بار ٥ ل منك‌لب آنلار خرستیان - یوقاریغی مصرده سیوط شهری ٣٥ منك اهالی بله کروان سرای - اورط مصرده قاهره شهری ٤ل ٣ منك اهالی ٤٠٠ مسجد ٣٥ کلیسه ١٣٥٥ سودارتی شمالی آفریقانىك سودامرکزی

شهردر

شهردر - قاهره‌دن یراق توکل ممفس شهری ننك خرابه‌سی فرعون‌لردن قالغان - قاهره‌دن یراق توکل نیل ننك صول طرفنده مغربده فرعون‌لر پیرامید الری بار یعنی توبی کینکش یوقاری منکان صاین اوچلانب منکان طاش بنالار بعض‌سی ننك توزلکاننه دورت منك یل‌لار بار بیوکلکی سکسانشار یوزارصاژین یوزچاقرم قدری یردن کورنه - مصر پادشاسی گوبرناطور قبیلندن بولسه‌ده برگنه‌نسلدن قویولو جهتندن قارول کبی درکه حدیو دیب آتالا . توبانکی مصرننك نیل دیلته‌سنده یعنی نیل یلغه‌سی ننك تارالوب آق دینکزکا قوشلغان یرنده اسکندریه شهری بار ۲۲۵ منك اهالی - سویس کانالنده پورت سعید ۱۵ منك اهالی سویس شهرنده ۱٤ منك اهالی - دینکز جاغاسنده دمیاط شهری ۲۵ منك اهالی آبوکیر کریپاستی .

مصر مملکتی ۲۲ نچی عرض شمالیدن باشلانب ۳۲ نچی عرض شمالی کاچه‌در ٤۵ نچی طول شرقی دن ل‌ل طول شرقی کاچه بس عرضی عربستان چاماسنده‌در ایکی آراده باری شاب دینکزی درکه قزل دینکز دیب هم آتالا طارراق غنه اینی ۳ - ٤ یوزچاقرملی دینکز سویس کانالندن جنوب کاتاباصوزلغان .

۲) نوبیه مملکتی

نوبیه‌ده اوّلده اوچ مملکت ایدی دَنکَلَه - شیندا - سینوار ۱۸۲۵ نچی یلده مصرغه قوشلمش - خرطوم شهری آق نیل بله زنکار نیل قوشلغان یرده قل‌لار کنیزاك‌لر بازاری خرطومده‌در - خلقی ل٤ منك بربر شهرنده سکز منك اهالی کاردافان مملکتی اَلعُبَیدَه شهری بله برکا مصرغه قوشلمشدر .

۳) طرابلس مملکتی

عثمانلی مملکتنه تابع آق دینکز جاغاسنده . چیك‌لری مغربده طونس مشرقده مصر - جنوبده فزان سنجاغی - شمالده آق دینکز یری برملیونده ۳۳ منك کلومترو خلقی برملیونده اون منك .

طرابلس ولایتی بش سنجاق‌در : طرابلس - بنغازی - فزان - فمس - جبال غربیه - مرکز اداره‌سی طرابلس شهری‌در ل۲ منك اهالی . بنغازی - درنه - مصراطه مرزوقه مشهور شهرلری‌در .

٤) طونس مملکتی

یری ۱۱٦ منك کلومترو خلقی اوچ ملیون مرکز ادارسی آق دینکز جاغاسنده

طونس شهری در ۱۳۰ منك خلقی بله طونس ده والی لك مصر شکللی برنسلده میراثاقالا - عثمانلی سلطانی امری بله . بیرزته - قیروان - قابس - رقاده - صفاقس مشهور شهرلری در .

ل) جزایر یاکه آلژیر

یاوروپاخلقی آلژیر دیب یوری لر فرانسه جمهوریتی تصرفنده یری ۶۶۷ منك کوادراتنی کلومترو - خلقی ۴ ملیونده ل ۷ ۱ منك مرکز اداره سی جزائر اسکله شهری ۳ل منك اهالی آق دینکز جاغاسنده طاوباشنده قوتلی کریپاست - قنسطانطین شهری فیلیپویل اسکله سی بله - آران شهری - تلمسان شهری مشهوردر .

(۶) فاس مملکتی

یاوروپاخلقی فیس ماروقفه آطی - مستقل سلطانلق سلطان مغرب الاقصی دیب هم آتالا - عرب لر بلادمراکش دیب آطی لار یری ۸۱۲ منك کوادراتنی کلومترو خلقی سکز ملیون .

چیك لری : مشرقده جزائر شمالده - آق دینکز - هم سبته بوغازی دیب مشهور غبرالتار پرالیغی - مغربده آتلانتك یعنی بحر محیط غربی - جنوبنده صحرای کبیر - هم یوقارغی غوینیه . تخت پای شهری فاس ۱۰۰ منك اهالی تورلی اصل کون لر ساختیان لر اصل پالاس لار هم باقر طاوارلاری صاوت لاری اشلنه - ماروقفه یاکه مراکش شهری ۵ل منك اهالی آطلاس طاولاری ایتاکنده - تنجیر شهری دینکز جاغاسنده قوتلی کریپاست هم سودا پریستانی میکینس شهری سلطان ننك تخت شهری در - مراکش هم تخت پای در - مغادر شهری ننك ایکنچی اسمی سویرا - طنجه شهرنده یاوروپاقونسول لری طورا - غبرالتار بوغازی طنجه ادارسنده در اسپانیه لی لار قولنده دورت کریپاست اینك اولوغسی سیوط .

(۷) صحرای کبیر مملکتی

آفریقاده بیك اولوغ قم لق صوسز نباتات سز صحرادرکه بحر محیط غربی دن یعنی آتلانتك دینکزنده یاشل بورندن باشلانب نیل یلغه سنه چه بارا بویی یدی یوز میل جغرافی یعنی بش منك چاقرم قدری هم کینکلکی سودان شمالی دن باشلانب بلادمغرب کاچه بارا آرقلسی ۲۰۰ میل یعنی منك یارم چاقرم چاماسی - صحرای کبیر اوّلده بر بر تسمیه قیلنه ایدی . بو صحراده یردن هیچ شیء اوسمکان لکدن جان اییه سی معیشة قیلو ممکن توکل - بعض وقتده کروانچی لارغه تویه قوشی

قرکجه‌لری اوچراشدرغالی بلکه آداشب کرکان بولا تورغان‌لاردر ـ صو یوقلغندن پارکوتارلمکانلکدن هواشول‌قدری‌صاف‌بولا که هرنرسه‌اوزی‌ننك طورموشندن‌ضورراق کورونه‌اوشبوقم دریاسی اچنده بعض اورونده یولونلق‌لار بار هم آزراق خلقده طورا ـ صحراده طوروچی‌لر طوارق هم‌تیبو اسملی ـ صحرانك‌یری بش‌ملیون‌یارم‌کوادراتنی‌کلومترو یعنی‌روسیه‌ننك‌یاوروپاسی قدری خلق ایکی‌ملیون یارم .

(۸) زنکبار یاکه زنجبار مملکتی سلطانلق

یری ایکی‌منك یارم کوادراتنی‌کلومترو خلقی ۲۱۰ منك چیك‌لری مغربده بحر محیط هندی‌جنوبنده موزامبیك شهرلری‌زنجبار هم‌کیلوغه خلقی‌اسلام .

(۹) موزامبیك مملکتی

زنجبارننك جنوبنده ماداغاسقار آطاوی قارشوسنده‌خلقی ایکی‌ملیون‌شهری موزامبیك هم شیغوغه .

(۱۰) مونوماتاپا مملکتی

مادغاسقارجزیره‌سنه قارشی آفریقاننك‌شرقی‌جاغاسنده موزامبیك‌ننك‌جنوبنده شهرلری صوفالو ـ زمباغو ـ نادر .

(۱۱) سودان مملکتی

آفریقااورتاسنده صحرای‌کبیرننك‌جنوبنده یری‌دورت‌ملیونده ۱۸۳ منك کوادراتنی کلومترو خلقی ۸۱ ملیون کوبوسی‌اسلام سودان‌ایکی‌گا بولنه : بری جنوبی سودان خطاستوادن ۲۰ نچی عرض جنوبی‌گاچه ایکنچی سودان شمالی‌خطاستوادن ۲۰ نچی‌عرض‌شمالی‌گاچه . سودان‌اچی‌بردن بیك‌اسی‌لکدن ایکنچی لای‌خلقی بیك وحشی‌لکدن آنلردن خوفدن‌سیاح‌لارکرب تیکشرب یورب یازاآلمی‌لار ـ شول سببدن حالی معلوم‌توکل مشهورراك شهرلری : ام درمان ـ آغابلی ـ آغادس ـ آرنادر .

(۱۲) سینیغامبی مملکتی

آفریقاننك مغربنده یاشل بورون قارشوسنده یری برملیونده ۷۸٤ منك کوادراتنی کلومترو خلقی توغزملیونده ۱۹۸ منك بومملکت اوچ‌یلغه بله ترکلك‌قیلادر : ۱) سنیغال ۲) غامبیه ۳) ریوغرانده یری‌بتونلای‌ایگن

ایکارکا صلاحیتلی خلقی قاراتنلی سودا یاوروپالی‌لار قولنده سودا کوبراك ریزینه بله. مشهور شهرلری : تمبو ـ قاشو جامبوق.

(۱۳) حبش ایمپریه

یاؤروپاچه آبیسسینیه ایمپراطوری نجاشی آتالا یاوروپاچه نیغوس یری ۵۸۰ل منك کوادراتنی کیلومترو خلقی دورت ملیون یارم چیك‌لری : شمالده نوبیه مملکتی ـ مشرقده شاب دینکزی ـ جنوبده صومال مملکتی مغربده سودان شمالی. حبش مملکتی بیك بیوك طاولق ٤١ منك فوطغه قدری بو سببدن هوا یخشی اورمانلق (باوباب) دیکان یغاچ‌ننك قالونلغی ایلنه‌سی اون بش صاژین‌لی‌لاری بار دیب یازالار حبشده حاضر اوچ مملکت : ۱) تیغیرو ۲) آمخارا ۳) شوا اوّل زمانده بو اوچ مملکت بر بتون بولغان آنتالو شهری حبش مملکتی‌ننك تخت پایی‌در ـ اون منك قدر خلقی بار تیغرو آقسوم غوندار ـ آنطالو ـ آنقوبار ـ مصوع شهرلری‌در کوبوسی مصرغه تابع. رسول علیه السلام‌غه اوّل پیغمبرلك کلوب خلقنی دین اسلام‌غه اونداب بر آز خلق دین اسلام‌غه کلدکده اکا بر قریش طرفندن رسول الله‌غه هم اصحابنه طغزلق بولدی حتی که بازارده مسلمان‌لارغه ایکمك نعمت صاتماس بولدی‌لار ـ شول زمانده ایرلری خاتونی قزی بارسی قرق‌غه یاقن صحابه‌لر حبش‌کا کوچب کتدی‌لر پادشاهسی نجاشی‌کا صغندی‌لار مکه‌کافرلری نجاشی‌کا ایلچی‌لر یبارب مسلمان‌لارنی قاچقون‌لاردر بزکا توتوب بیرنکز دیو الك لسه‌لرده نجاشی پادشاه آنلارغه جواب بیرب ایتدی بزکا کلوب صغنغان کشی‌لرنی ظالم‌لرکا بیرمه‌بز دیدی. نجاشی‌ننك یمن‌داکی والیی کعبة الله‌نی ویران قیلورغه کلوب بتون عسکری بله هلاك بولدیغی مشهوردرکه مذکور والی ابرهه‌ننك بو نیت بله کلوی نجاشی رحصتی بله توکل ایدی.

(۱٤) صومال مملکتی

آجان هم عدل مملکتلرندن عبارتدر یری باب المندب بوغازندن باشلاب کاردافوی بورننه قدری ـ یری بر ملیونده ۱۳۲ منك کوادراتنی کیلومترو ـ ۸۱۶ منك ـ دین‌لری اسلام خلقی بربر اولوغ شهرلری زیلغ مصر اوکاسنه تابع ـ یاوروپالی‌لار جغرافیه‌سنده هم کارطاسنده غالاهم صومالا مملکتی دیب مشهوردر.

(۱ل) دارفور مملکتی

اهالیسی اسلام ایکی یوز منك اهالی پای تخت شهری قن خرطومدن غرب جنوبنده چادکولندن مشرقده.

(١٦) سنا آر مملکتی

دارفور بله خرطوم آراسنده •

(١٧) یوقارغی گؤینیه مملکتی

عثمانلی جغرافیه‌لرنده کینه‌ٔ شمالی دیب آتالا چیك لری : مغربده آفریقانینك مغربی جاغاسی آتلانتك یعنی بحر محیط غربی نیغریا که ماغر یلغه‌سی بحر محیط غربی‌کا قویغان توشده دورت عرض شمالی دن ۴ ۲ طول شرقی دن باشلاب سینیغامبیه مملکتنه‌چه ـ دینکز جاغاسی بله یری تیگز ـ اماا‌چده قونغ طاولاریدر یوقاریغی گوینییه مملکتی‌ننك آرسلان طاولارندن باشلاب سییرالیون دیب آتالاخلقی قارا تنلی بیتی یوچماقلی صاصی ایسلی جمعسی اون ملیون آنلار کوب قبیله‌کا هم بیك کوب واق واق پادشاه‌لارغه بولنه‌لر ـ امانل بله دورت تورلی‌کا بولنه‌لر : ١) ماندینغ سییرالیونده یری ۹ ۴ منك کوادراتنی کیلومترو خلقی ایکی ملیون ۲) آشانتی خلقی اوچ ملیونلاب تحت پای شهری قوماصی یرلری بیك برکاتلی هم معادن ذاتی کوب بولسه‌ده فاید النوچی آز مذهبلری مجوسی بالاتوغاچ اسم قوشغانده قز بولسه برینکا توغان ایر بالاغه ایر بولسه قزغه نشانلی لار آشانتی خلقی اون اون بش خاتون آلا برخاتوندن اوصانسه طلاق بیرب ایکنچی ایرکا باررغه رخصت آلا بعض خاتونلار اون اون بش ایرکا ایرشه آشانتی لار اوزلرینی قربان قیلونی سویه‌لر برهوجه قربان قیلسه خدمتنده بولوچی لارننك کوبوسی اوزلرنی قربان قیلالار چونکه بودنیاده نی خدمتده بولسه وفات بولغاچ ینه‌ده شول درجه‌ده بولونی اعتقاد قیلالار ۳) داغومی خلقی قل لار صاتولاتورغان جاغاده شهرلری غوص اسلی ۴) بنافرجرماغنداغی مخصوص اسم لری یوق بونلر هرقایوسی فیتیشی مجوسی‌لردرکه صنم لرینه آدمی ذاتدن قربان چالالار شهرلری قوماصی ـ فیرتون ـ بنین •

١٨) توبانکی گؤینیه مملکتی

عثمانلی جغرافیه‌سنده کینهٔ جنوبی آتالا خلقی بش ملیون قدری برنچه واق مملکت‌لردن عبارتدر ـ آفریقانینك مغربی جاغاسی قاب یرندن باشلاب خط استواغه‌چه تورلی بیوك طاولار قابلاغان‌بردر بوطاولارنی ایکی یلغه کیسب اوته‌ بری کوانس یلغه‌سی ایکنچی‌سی ظاهره یا که قوانغ ـ بویر توبانکی گؤینیه یا که بوند خلقی یری دیب آتالا ـ اولن ایگن حیوان کوب ـ کوبراك اوسه‌ر دوگه قوقوروز هم مانیوق ـ خلقی قارانلی قافرار خلقنه نسل گوده‌لری تن‌لری‌ننك توزولمشی

گوزل فورماده - اوزلرین بوند اخلقی دیب آطی لار - دین لری فیتیش - خلقی یلدن یل کیمی قل سوداسی غوغه صوغش کو بلکی سببندن مشهور راك مملکتلری : لوانغ ظاهره یلغه سندن شمال کاراك هم قونغ مملکتی ظاهره یلغه سندن جنوب کا تابا - پورطوغالیه خلقی آنغالونی هم بینغایل نی اوزلری ننك مملکتی دیب آطی لار (حسابلی لار)

۱۹) قاب مملکتی

یاڤروپالی لار جغرافیه سنده قابلیند مملکت لری دیب آتالا دینکز جاغاسنده قاب اشتادت دیکان بر شهر بار آفریقاننك اینك جنوبنده امید بورنی تیکرسنده - چیك لری مشرق ده آفریقاننك مشرق جاغاسنداغی قافرار مملکتی - شمالده آرانژیری یلغه سی مغربده آتلاننك اوقیانوس جنوبده بحر محیط جنوبی هواسی معتدل صوقلق اصلا بولمی یازبله جای کنه بولا خلقی ۲۶۰ منك لب بارچاسی مسلمان - اکلچن لر بو مملکتنی بیله کاچ خلقی بز مسلمان دیب آتاسالارده دین اسلامنی کماهو بلمکانکا کوره اسلامبولدن علما چاقرتب احکام دین نی تعلیم قیلدرتغان - قاب یری ننك خلقی ایکی تورلی : بری غوتنتوت ایکنچی بوشمین - قاب اشتادت شهرنده ۲۸ منك اهالی غنرال گوبرناطور رطورا - قونسطانیه شهری تیره سنده آلماس چغا تورغان قرلار بار وآل یلغه سی بوینده ترانسوال ریسپوبلیکاسی حاضرده قاب مملکتنه قوشلغان اکلچن اداره سنده .

۲۰) قافرار مملکتی

ناتال پورطنده امید بورنوندن مشرقده دین لری اسلام ایکی ملیون قدری خلقی بله مشهور شهرلری قوزا - اوریان - لیتاقو . اکلچن اداره سنده .

۲۱) آرانژیوی ریسپوبلیکاسی

آرانژیوی یلغه سی بوینده ۳۰ نچی عرض جنوبی ده ل ۳ طول شرقیده یری ۱۳۰ منك کوادراتنی کلومترو خلقی ۲۰۸ منك .

۲۲) هوتانتو مملکتی

دینکز جاغاسنده اوچیوز منکلب اهالی مرکز اداره سی امید بورنی شهری ۲۴ عرض جنوبی ده ۳۷ طول شرقی ده .

آفریقاغه منسوب آطاولار :

(۱) آتلاننك دینکزنده یعنی بحر محیط غربی ده : ۱) تریستاند اکونیه ل - ۹ طول شرقی ده

٣٨ - ٣٩ عرض جنوبی‌ده دورت جزیره‌اکلچن‌کا تابع ٢) سوه‌توی یلینه جزیره‌سی ١٢ یارم طول شرقی‌ده ل ١ - ١٦ عرض جنوبی‌ده جیمستاآون شهری‌بله‌اکلچن‌کاتابع ل ١٨١ یلده‌برنچه‌مملکت فرانسه‌ده‌ناپالیون‌باناپارتنی قولغه‌توشرکاچ بوجزیره‌ده حبس‌قیلب‌توتقان‌لار ٣) وازنیسینیه‌آطاوی‌دورت طول‌شرقی‌ده یدی‌یارم عرض‌جنوبی‌ده‌اکلچن‌تابع ٤) غؤینیه‌جرماغنده‌غؤینیه آطاولاری باری‌دورتاو : بری‌فیرنانده‌پو ایسپانیه‌غه‌تابع - ایکنچی پرینسیپه آطاوی‌اوچونچی‌صان‌طوما یا که‌سوه‌توی‌فوما آطاوی پورطوغالیه‌غه‌تابع ل) یاشل بورون‌آطاولاری‌توقزاو ل نچی‌دن ٧ نچی‌طول‌غربی‌کاچه ل ١ دن ١٧ یارم عرض‌شمالی‌کاچه پورطوغالیه‌کاتابع آنلار آراسنده ضورراغی‌صان‌یاغه ٦) قانار آطاولاری ژولفان‌لی یرنده‌ایگن اولن بیك‌اوسوچان باری سکزجزیره اول آطاولار آراسنده مشهورراکی‌فیدره عربچه خالدات جزیره‌لرندن بری‌درکه طول‌ده‌اولگی‌میریدیان‌شوندان‌صانالابوجزیره‌لرنك‌عرض‌لری ٢٧ - ٢٨ عرض شمالی‌ده‌مارویقه‌قارشوسنده - مادییراجزیره‌لری‌دورتاو - فونچال‌هم‌پورطانته شهرلری‌بله پورطوغالیه‌کاتابع - بوجزیرلردن‌ایکسی برطول‌غربی‌ده هم‌ینه‌ده ایکسی برطول شرقی‌ده جمعسی ٣٣ عرض شمالی‌ده ٨) آزورجزیره‌لری توقزاو ٤٥ عرض شمالیده ٨ دن ٤١ طول جنوبی‌کاچه پورطوغالیه‌کا تابع بعض جغرافیون آزور آطاولارینی یاوروپا قسمنه کرته‌لر .

(ب) هندستان اوقیانوسداگی آطاولار :

١) صوقوطور آدین جرماغنده ٧١ - ٧٢ طول شرقی‌ده ١٢ یارم عرض شمالی‌ده‌مشکات‌امامنه‌تابع باب‌المندیب‌بوغارینه‌قارشی ٢) سیشل‌هم‌آمیرانط آطاولاری جمعسی توقزاو ماداغاسقاردن شرق شمال‌کا دورتدن ٦ نچی‌عرض جنوبی‌کاچه - طولی ٧١ دن ٧٣ طول شرقی‌کاچه ٣) ماداغاسقار آطاوی ١١ منك‌کوادراتنی‌میل ٩٢ منك‌کوادراتنی کلومتروکا توغری‌کیله - خلقی اوچ‌ملیون یارم‌کاروللق - شرق شمالی بیك برکانلی - آنده‌اوسه‌درکوفی - تماکو - شکر - مامق - دوگه - بوروچ خلقی‌کوبراك مالای‌نسلی - فرانسوز هم‌اکلچن مهاجرلری کوب - ماداغاسقار آطاوی ١١ نچی عرض جنوبیدن باشلانب ل ٢ یارم‌عرض‌جنوبی‌کاچه ٦١ طول‌شرقی‌دن ٦٨ کاچه ٤) قومور آطاولاری باری‌اون‌سکز آطاو موزامبیك‌جرماغی‌ننك‌شرق‌شمالنده ٦١ دن ٦٣ نچی طول شرقی‌کاچه ١١ دن ١٢ عرض جنوبی‌کاچه ل) ماسکارین

آطاولاری جمله‌دن بری سوه‌توی ماوریکی آطاوی اوّلده‌الْدی فرانسه‌اسملی ایدی عرض جنوبیی ۲۱ دن ۲۲ کاچه طول شرقیی ۷۳ دن ل ۳ کاچه (اکلچن‌لرده ۶) ریون‌یون‌اوّلده‌اسمی بوربون‌ایدی عرض‌جنوبیی ۲۲ یارم طول‌شرقی ۷۳ - ۷) کیرغولین آطاوی ٥ ل عرض‌جنوبی‌ده ل ۸ طول‌شرقی‌ده .

(اوچونچی باب یاورپا بیاننده)

دنیاننك اوچونچی قسمی یاڤروپادر یاڤروپاقطعه‌سی آزیاغه توتوش آفریقاغه بیك یاقن‌باری آق‌دینکز هم‌غبر‌التار بوغازی بله آیورلدن باشقه‌قسم‌لرون اوّل‌بیان قیلنورغه تیوش بولادر - یاڤروپاننك یری ۱۷۸ منك‌کوادراتنی میلدرکه سکز‌ملیونده ۲۲۲ منك‌کوادراتنی چاقرم‌غه توغری کیله‌در - خلقی ۳۰۲ ملیون یاڤروپانك اوزنلغی ۷۶۰ میل ۳۲۰ ل چاقرم‌غه توغری کیله (پورطوغالیه‌ده ڤینسنت‌بورنوندن‌قارایلغه‌سی‌قویغان‌برگاچه) آرقلسی ٥ ۲ ل میل ٥٤٠ ۳۶ چاقرم‌غه توغری‌کیله (نارڤیگه‌ده نوردکاپ بورنوندن بالقان‌یارطی آطاوندناغی ماطاپان بورننه‌چه) .

(یاڤروپاننك چیك‌لری : شمال‌ده‌شمالی بوظ‌دینکزی مشرقده اورال‌طاولاری اورال‌یلغه‌سی خزز‌دینکزی - جنوبده‌دنیا‌اورتاسی دینکزی‌دیکان‌آق‌دینکز - مغربده آتلاننك - یاڤروپاننك مشرقی توتوش برماتیریك‌در - قالغان‌اوچ طرفی جرماق‌لاربله جرلغاندرکه جمعسندن حاصل‌بولغان یارطی آطاولار بتون یاوروپانك بشدن برسی قدری‌در - ضورراق هم‌مشهورراك یارطی آطاولار بونلاردر شمالده: اصکاندیناو-قولا-یوتلاندیه-جنوبده‌پرینی-آپپینین-بالقان. آطاولار مشهورراکلری : ایسلاندیه - بریطانیه - ایرلاندیه - سیسیلیه - قورسیکا صاردینیه قندیه یاکه کریت .

یاوروپاننك دینکزجاغالاری ٥٠٠ ۳٤ میل‌بولادر ۷۰۰، ۲۱۰ چاقرم‌غه‌توغری کیله یعنی ایکیوز اون منك یدی یوز چاقرم .

(یاڤروپاده جمعسی ۱۸ مملیکت‌لردر)

(۱) روم ایلی دینلان عثمانلی مملکتی‌ننك بالقان یارطی آطاڤنده یری (۹،۳۷٥) کوادراتنی میل ۶ ۱ ملیون یارم اهالی - عثمانلی یری آزیازه (۳۱،۶۰٥) کوادراتنی‌میل‌اهالی ۶ ۱ ملیون‌یارم - آفریقاده (٥ ل ۹،۳ ٤) کوادراتننی‌میل‌اهالی ۱ ۱ ملیون‌جمعسی‌یری‌بولادر‌دورت‌ملیونده ۷ ۱ ٤منك

٨٤٢٤ كوادراتنى چاقرم خلقى ٤٤ مليون . اما بو فصلده ياوروپاداغى لارغنه بيان قيلنه‌در - آزياداغى بله آفريقاداغى لارى اوزقسم‌لرنده بيان قيلندى . عثمانلى مملكتى ننك ياوروپاسنده ١٢ ولايت هر ولايتده برنچه سنجاق وقضا وناحيه‌لردر . سنجاق لارنى متصرف‌لر - قضالارنى قائمقام‌لر - ناحيه‌لرنى مديرلر اداره قيلالار - امابونلارننك جمعسى برولايتده بولوب بروالى يعنى گوبرناطور تصرفنده بولادر .

١ نچى ولايت اسلامبول ولايتى بتون مملكت ننك مرجعى وتخت پاى شهرى وسلطان ننك طورر شهرى در (سنجاق لارى چتالچه - ازميد - بيغادر - آطاولارده: قرتال كوكبوزه شيله بكقوز مشهور شهرلرى در - اسلامبولده مليون يارم اهالى يارطسى اسلام يارطسى باشقه ملت اسلامبول باصفور جاغاسنده بيك اسكى شهردر اوچ بوجماقلى يارطى آطاوده - مشرق طرفنده سلطان سرايى - سراى قپوسنده اولوغ پورط - وزير سرايى هم اياصوفيه مسجدى - باى كوپيس لار آلتون موگز اسملى جاغاده طورالار - بوختاون شمال طرفنده غلطه هم پيرا اصلاباد الارى بونلارده ياوروپا اهاليسى طورا - آزياجاغاسنده اسكدار شهرى ١٤٥٣ نچى بلده سلطان محمد ثانى اسلامبولنى كريك لر قولندن صوغشب آلدقدن فاتح لقبيله ملقب بولب .

(٢) آنگليه قاروللق

اصلده اولوغ بريطانيه اسمنده يوررگاتيوش كه اوچ مملكت ننك مجموعسى آنالور: ١) آنگليه ٢) شوطلانديه ٣) ايرلانديه مجموعسى ننك يرى ٧٩٩٦ ل كوادراتنى ميل ٣١٠٩٧٢ ل ايكى يوز يتمش توغز منك يوز ايللى اوچ كوادراتنى چاقرم يعنى آنگليه ننك باريرى روسيه ننك پيرمه كوبرناسى ننك يرى قدرندن بر آز كيم راك خلقى ٣٢ مليون اولوغ بريطانيه جزيره‌سى ايكا واولوغسى ٥٠ ل نچى عرض شمالى ده باشلاب شمال كاتا ٨٥ ل نچى عرض شمالى كاچه صوزولابويى ١٢٥ ميل يعنى ٨٤٥ جاقرم ايرلانديه جزيره‌سى ينه ده مغرب ده راك يدى يارم طول شرقيدن ٢٥ نچى طول شرقى كاچه - پاى تخت شهرى لوندون شهرى در تمزه يلغه‌سى دورت مليون اهالى - بتون دنياده بوندن ضور شهر يوق بايلغى بله هم خلقى ننك كوبكى بله - شوطلانديه‌ده باش شهر ايدينبورغ ٢٠٠ منك اهالى - ايرلانديه‌ده دوبلن ٣٥٥ منك اهالى - ليڤيرپولده ٥٩٤ منك - مانچستر كوب فابريكالى شهر .

(٣) یونان گریتسه قاروللق

یری ٥ ١ ٩ کوادراتنی میل ٥ ٩ ل،٤،٤ کوادراتنی چاقرم‌غه توغری کیله یعنی سمبر گوبرناسی‌ننك یری قدری - خلقی بر ملیون ٥ ٦ ٤منك چیکی آرطا جرماغندن ژولوجرماغنه توغری تارتولغان صزق‌در - خلقی گریك بله آلبان عسکری ١ ٣منك فلوط ٤ ٣ کاراب کوبه‌لی پراخوطلاری ایکاو - تخت پای شهری آفین ٨ ٤منك اهالی - غیرموپول‌دلفی - زیتون - آغریبوز - آوارین - پاطروش شهرلری مشهوردر .

(٤) ایطالیه

آپپینین یارطی آطاژنده آق دینکزکانابا کرب‌طورا شرق شمالنده آدریات دینکزی‌ترکچه وندیك کورفزی یری ٦ ٧ ٣،ل کوادراتنی میل خلقی ٢٦ ملیون یارم - ریم‌یا که روم شهری ٤،٤٢ منك اهالی بولونیه ٦ ١ ١منك فلورینسیه ٧ ٦ ١ منك - وینیتسیه ١٢٥ منك - غینوژا - ٣ ١ منك - پارما ل ٤ منك - میلان ٢ ٦ ٢ منك .

(ل) پیرینی پیرینی یارطی آطاوی

ایسپانیه قاروللقی

یری ٩٢٥٥ کوادراتنی میل خلقی ٦ ١ ملیون تل‌لری قاستیل دین‌لری قاتولیك تخت‌پای شهری مادرید ٣ ٣ ٢منك اهالی مانزانارِس یلغه‌سنده - غراناده یا که غرنط ٦٢ منك خینیل یلغه‌سنده بیوك طاوباشنده - الحمراء سرایی‌ننك ویرانه‌سی بوننده‌در اوّلده عرب خلیفه‌لری‌ننك سرایی ایدی - کاردوا یا که قرطبه شهری ٦٢منك اهالی عرب پادشاه‌لری‌ننك تخت‌پایی ایدی .

(٦) پورطوغالیه قاروللق

یری ٤ ٨ ٦ ١ کوادراتنی میل خلقی ل ملیون آتلانتك اوقیانوسی‌ننك جاغاسنده بویی ٧٥ آرقلسی ٢٤ میل خلقی کاتولیك ایسپانیه تلنه یاقن عثمانلی جغرافیه‌لرنده پورتکیز دیب کورنه تخت پای شهرلری طاخه یلغه‌سی آتلانتك کا قویغان یرنده لیسصابون بویرده یعنی اوسیه ده یلغه‌ننك کینکلکی ایکی میل - آزور آطاولارنی آفریقاقطعه‌سی فصلنده ذکر قیلمش ایدك بعض جغرافیون یاوروپاقطعه‌سنه یازا دیو لیسصابوندن ٥ ٨ ١ میل مغربده - دوییر یلغه‌سنده آپورط شهری ٥ ٩ منك .

(٧) فرانسیه جمهوریتی یا که ریسپوبلیکا دیبولور

یری ٦ ٩ ل ٩ کوادراتنی میل ٦ ٣ملیون یارم اهالی چیك لری جنوبده پیرینی طاولاری هم لیون جرماغی مشرقده آلپ لار شمالده رێین بله ما آص آراسنده پادی قاله بوغازی که بریطانیه آطاوی قارشوسنده‌در ـ مغربده آتلانتنك هم بیسکای جرماغی فرانسیه‌ننك اوزونلغی دونکیویخدن کانیغوکاچه ل١٣ میل کینکلکی بریطانیه‌دن ووگیزکاچه ١٢٦ میل ـ فرانسیه آطاولارغه هم یارطی آطاولارغه بیك فقیر اما دینکز جاغالارنده بایتاق غاوانلاری بار : آق دینکزده طولون هم مارسیل ـ بریطانیه‌ده بریسط ـ لوریان هم صان ماله ـ لامانش جرماغنده : غاور ـ دییپپ ـ بولون ـ کاله ـ دون کیرخن غاوانلاریدر . فرانسیه‌ننك اولوغ یلغه‌لاری ٦ ٨ کانال بله قوشلغان تحت پای شهری پاریژ سن یلغه‌سی بوینده سن پادی قاله بوغازینه قویا مذکور بوغازا گلچن آطاوی بله ایکی آراده ـ پاریژده برملیون ده ل٨٢ منك اهالی ـ قوتلی کریپاست شهر ٦ ١ فورط بله ایلندرلکان شهر اچنده بولوارلار ـ ایسکی پاریژ اوّلده سیته اسمنده ایدی نورطدام صوبوری بله ـ ۋیرسال شهرنده ٤٤ منك اهالی ١٤ نچی لودۋیغ‌ننك سرایی ـ کلیرمون ٨٣ منك ـ آرلیان ٩٤ منك ـ طور ٤٣ منك ـ آمین ٦١ منك بوردو ٢٠٠ منك مارسیل ٣٠٠ منك فانسی ٥ل منك ـ نیسساه ٥ل منك

فرانسیه صایلاولی پادشالار بله یعنی پریزیدینت بله اداره قیلنه پریزیدینت دورت یلغه صایلانا .

٨) شویساریه ریسپوبلیکا یعنی جمهوریت

یری یدی یوز کوادراتنی میل اوچ ملیونلاب خلقی ـ یری قافقاز شکلی بیوك طاولار بله هم طاو یلغه‌لاری بله تولغان چیك لری جنوبده : آلپ‌ننك بیوك یرلری ـ مغربده یورا ـ مشرقده هم شمالده رێین یلغه‌سی هم بادین کولی شۋیساریه‌ننك هر یلغه‌لری رێین یلغه‌سنه قویار ـ شویساریه ٢٢ کانطونلقغه بولونه هر کانطون اوزینه برمملکت جمعسی بر اتفاقده طوروب آرالارندن بر پریزیدینت صایلیلار یدی چلین بولا اتفاق بله باش شهرلری بیرن‌ده ٣٦ منك اهالی ـ شویساریه‌ننك کوب فابریکلی هم ساعت فابریکلری بله مشهور ژینیۋا شهری ٨٦ منك اهالی مملکتده اهالی‌ننك کوبراکی نمس مغربده برآز فرانسوزلار هم

جنوبده ایطالیانلار بار - شویسار به خلقی ننك كسبی آو آولا هم حیوان آصراو بیوك طاولار ایتاك‌لارنده‌كی اولن‌لارننك آشلقلی لغی حیوان آصراوكسبنه قولای بولادر - شویسار یاخلقی ننك بایلغی ایو حیوان‌لاری ننك كوبلكی بله اولچانله هم یخشی نسلنی آصری‌لار - بعض تو بانسو یرلرده ایكنده‌ایگه‌لار هم بانچه یمشلك یغاچ‌لار اوروته‌لر .

٩) نیدیرلاندیه یاكه غوللاندیه قارولق

چیك‌لاری : شمالده نمچ دینكزی مغربده طورف صازلاری همپادی‌قاله بوغازی آنكلیه قارشو سنده مشرقده گیرمانیه یری ٩٥٦ كوادراتنی میل دورت ملیون یارم‌خلق نمچ دینكزی یاننده شول‌قدری تو بانسو اورنده‌كه اكرده دینكزجاغالارین طرشلق بله طامبو هم وال بله‌اویوب بوماغان بولسه‌لار ایدی كوبدن دینكز دولقون‌لاری یوۋب غوللاندیه‌ننك اسمی دنیا یوزنده قالمغان بولور ایدی - اورنی‌تو بانسو بولو سببلی بولون‌لاری بیك یخشی آزقلی بولدقندن حیوان‌لاری صیرلاری سوتلی بولو بله مشهور - سوت‌قایماقدن توزلكان صیر (پنیر) بتون بتون‌عالم‌كامشهور - سیلودكه‌اوشنداق غالانسكی دیب مشهور غوللاندیه‌جاغاسنده ١٣ نچی یوزیلده دینكز قتی طولقونلانو سببندن زودیرزه - اِی كورفزلاری هم‌غارلیم‌كولی حاصل‌بولغان‌خلق بو واقعه‌دن‌قورقب دینكز تیره‌سنه توفراقدن طاشدن‌وال‌صالوب شمالی‌كانالنی‌توزكان‌لر بویی‌بتمش‌چاقرم خلقی نمچ نسلندن هم نمچ تلنه یاقن تل بله سویلشه‌لر بش‌اولوشدن‌اوچو سی پروتستانت ایكسی قاتولیق تحت‌پای شهرلری غا آغا ٩٣ منك‌اهالی آمستردام‌شهرنده بیك‌كوب كانال‌لار توزلكان‌شول سببدن‌شورده‌توقسان‌جزیره ٢٨٢ منك‌اهالی جزیره‌لرننك برندن‌ایكنچسنه یوروا‌وچون ٢٨٢ كوپر بار - غارلیم شهرنده شب‌سودا - زا آنداَم شهرنده كاراب‌لار‌توزوله‌ۋیرف - روتتردام شهرنده ١٢٣ منك اهالی ما آص‌اوسیه‌سنده‌ایگن‌هم بورداوینلس بله‌سودا . لوكسیمبورغ اولوغ هرصوغلغی ٧ء٤ كوادراتنی‌میل ٢٠٠ منك‌اهالی‌بله‌بارچه‌سی نمچ كاتولیك‌لر اداره‌سی آیورم لوكسیمبورغ شهرنده ١٠ منك اهالی -

١٠) بیلگیه قارولغی

یری ٥٣٠ كوادراتنی میل ٦ ملیون اهالی ١٨٣٠ نچی یلده غوللاندیه‌دن

آیورلغان چیك لری : شمالده نمچ دینکزی هم غوللاندیه مشرقده گیرمانیه جنوبنده فرانسیه - عثمانلی جغرافیه لرنده بلچیقا دیب یازولا - بتون دنیاده بیلگیه یرنده گی شکللی طغز اوطورغان خلق یوق - بیلکیه جاغاسندا دینکز صایلغی سببندن قم اوطوردقندن بخشی پریستان لر یوق آلایده هر کونده دینکزننك صوی یلغه لارغه تبوی سببلی یلغه لارننك اینك اولوغ کاراب لار یوررکا یاراقلی بولورغه سبب بولا - بیلگیه ده خلق ایکن ایگوچی - هم طاش کومری تیمور کو بلکندن فابریك اش لری قوتلی خلقی ننك یدی دن دورتسی ۴/۷ فلاماند نسلی اوچوسی ۳/۷ واللون - اولکی لری گیرمانیه اوروغندن صونکی لاری راماناوروغندن بارچه سی قاتولیق باری ١٠ منکلب پروتستان تحت پای شهری بروسسل ١٧١ منك اهالی تیره سنده کی اصلاباد الاری بله برکا ٤١٣ منك - آنتو یرین کر پیاست هم پریستان غاتون ١٢٧ منك .

(١١) گیرمانیه ایمپیریه

ضوری کچسی جمعسی یکرمی آلطی پادشالق مملکت لر بر آتفاقده تورغان یرکا ایتوله بو یکرمی آلطی پادشالق جماسنده بروسیه قاروللغی ننك قارولی بتون کیرمانیه غه ایمپراطوردریری ٩٨٨٨ کوادراتنی میل خلقی ٤١ ملیون گیرمانیه خلقی بارچه سی نمچ باری ٤ ۱ اولوشدن برسی کنه ١/١٤ اصلاوان خلقی گیرمانیه یلغه لری ننك اوچدن ایکی اولوشی بالطیق دینکزینه بری دونای یلغه سنه قویا - فابریك لاری برنچی درجه ده - باش شهرلری پروسیه ده بیرلین ملیون یارم اهالی فرانقفورت اشتتن مشهور شهرلری در - باواریه قاروللغی بش ملیون اهالی بله هم مونخن شهری بله - صاقسونیه ایکی ملیون یارم اهالی بله وریزون شهری بله - بادین هرصوغلغی قارلسروبی شهری بله - غیسسن دارمشتاوت شهری بله هم غیری لر گیرمانیه جمله سنده در .

(١٢) آفستریا و نیکریه ایمپریه

یری ل ١١٣٥ کوادراتنی میل خلقی ٣٦ ملیون - چیك لری جنوبده آق دینکز ترك دونای یلغه سنده هم ایطالیه مغربده بادین ویرتیمبرغ هم باواریه شمالده پروسیه - مشرقده روسیه - خلقی بیك کوب تورلی قاتش : نمچ توقز ملیون اصلاوان ١٦ ملیون - رومین اوچ ملیون یارم وینکر آلطی ملیون یارم -

دین‌لری ۲۴ ملیون قاتولیق ۴ ملیون پراوصلاونی ۳ ملیون اونیات اوچ ملیون
یارم پروتستانت بر ملیونك ایکی خمس یهودی - پادشاهلاری آفستریه‌گا ایمپراطور
وینگریه‌گا قارول اسمنده آفستریه بله وینگریه بتونلای آیورم اداره قیلنغان
شیکللوك لکن اورتاق اشلرنی حل قیلو اوچون آفستراوینگریه‌ننك مینسترلری
خارجی ثمنی هم عسکری مینسترلری قولنده عسکر ۸۱۶ منك فلوط ۴۶ پراخوط .
پای تخت شهری ۋینا آفستریه‌ده ملیون قدری اهالی - ۋینگریه‌ده بوداپیشت
دونای صوی بویده ایکی شهردر بودا دونای‌ننك اونك جاغاسنده ل ل منك
اهالی هم کریپاست - پیشت صول جاغاسنده ۲۵۲ منك اهالی - اونیورسیتیت .

(۱۳) شویتسیه هم نارویگیه قاروللق

ایسقاندیناویا یارطی آطاونده یری ۱۳۷۷ل کوادراتنی میل یارطی آطاوننك
بویی ۲ل۵ میل کینك‌لکی ل۵ دن ۹۵ میل کاچه فینلاندیه‌دن بوتنیچسکی
جرماق کورفز بله آیورولغان خلقی آلطی ملیون شویتسیه‌ده دورت ملیون یارم
نارویگیه‌ده ملیون یارم تخت پای شهری اصطوکهولم میلار کولی یاننده قرق
آطاو واوستونك ۱۴۵ منك اهالی نارویگیه‌ده خریستیانیه ۶۷ منك غوتلاند
ل۷ منك بیرگن ۳۵ منك .

(۱۴) دانیه قاروللق (ترکچه دانیمارقه)

یری ۶۹۴ کوادراتنی میل خلق بر ملیونده ۸۵۵ منك - یوطلاندیه یارطی
آطاونده گیرمانیه‌ننك شمالنده مشرقنده بالطیق دینگزی مغربنده نمچ دینگزی
شمالنده بالطیق دینکزی بله نمچ دینکزی قوشلغان اصکاغیراق بوغازی - جنوبنده
گیرمانیه خلقی دانیه هم نمچ بری برینه یاقن خلق - عسکر ل۳,۵۵۱ کشی
فلوط ۹ل کاراب یدیسی کوبه‌لی پراخوط ۲۸۷ طوب بله . پای تخت شهری
قوپنغاغن ۱۸۱ منك اهالی .

قاریر آطاولاری جمعسی یکرمی بش شول جمله‌دن باری اون اوچونده‌گنه خلق
روورا - ایسلاندیه آطاوی ۱۸۷۵ کوادراتنی میل خلقی باری ۶۵ منك‌گنه
صالقون طرفده بولدیقی سببندن ایسلاندیه‌ننك طولی ۷ نچی طول غربی‌دن
باشلاب ل نچی طول شرقی‌گاچه ۶۴ نچی عرض شمالیدن باشلاب ۶۷ یارم
عرض شمالی‌گاچه - ایسلاندیه‌ننك مغربی جاغاسندن دانیه‌ننك آمریقاداغی

ملکتی

ملکتی یری گرینلاندیه غاچه باری یکرمی بش میل مسافه - ایسلاندیه ده یکرمی توغزلاب ۆولقانلی ترکیچه برکت لی یعنی یر آستونده صیق بالچق طاش لار آطا تورغان طاولار بار جنوبنده غیکلا ۵۸۰۰ فوط بیوکلکده هم شمالده کرابلا ایسلاندیه ده غیبز ریعنی قاینار چیشمه لر بار - ایسلاندیه آطاوی ننك جاغالارنده غنه بر آز خلق طورا اینك اولوغ قریه ریکیادین ۷۰۰ اهالی ۰ - مهاجرلر :
آمریقاده : گریلاندیه باری بوغازواغنه برقریه بار کچك آنتیل جزیره لرندن دانیه غه پودران لاری :
صان کرووا - صان طوما - صان ژان ۰ (اورتا آمریقا فصلنده بیان قیلنور) ۰

(۱۵) رومینیه مملکتی قارولق

اوّلده مولداویه هم والاخیه اسمنده ایکی مملکت ایدی - یری ۲۱۹۷ کوادراتنی میل خلقی دورت ملیون یارم تخت پای شهری اولدهگی والاخیه ده بوخاریست شهری ۱۴۰ منك اهالی - مولداویه ده یاصاشهری ۹۰ منك غالاس شهری ۲۳ منك دونای یلغه سنده - رومینیه ترك جعرافیه لرنده افلاق دیب آتالا - بوخاریست بکرش شهری دیب ۰

(۱۶) صربیه قارولق

یری ۷۹۰ کوادراتنی میل خلقی ملیون یارم تخت پای شهری بیلغراد دونای یلغه سنده ل۲ منك اهالی مشهور شهرلری : سمندره - آلاچه حصاردر ۰

(۱۷) قاراطاغ کنازلك

یری ۶۵ کوادراتنی میل خلقی ۲۰۰ منك تخت پای شهرلری سیتینیه یدی یوز اهالی سلطانغه تابع دان تولاب تورالار ۰

(۱۸) روسیه مملکتی

روسیه ننك باری بتون یری ۴۵۰۴ منك یعنی دورت یوزده دورت منك کوادرتنی میل در - روسیه ننك کینکلکی شمالدن جنوبکاتابا ۶۰۰ میل یعنی دورت منك ایکی یوز چاقرم قدر - اما اوزونلغی آندن اوچ اولوش آرتق ۱۸۰۰ میل اینك شمالده کی چیکی ۷۸ عرض شمالی کاچه ایرشه جنوبده ۳۷ ده ایکی ثلث عرض شمالی کا ایرشه - مغربده ل۳ یارم طول شرقی دن باشلاب مشرقده ۱۹۰ طول

شرقیدن اوزب بیر ینغ بوغازنده ۲ ل ۱ طول مغربی کاچه ـ یاوروپانڭ مشرقده کی چیکی اورال طاونده اورال یلغه‌سنده ٨٤ طول شرقی‌ده .

روسیه‌ده اهالی ۱۲۹ ملیون (۱۸۹۷ نچی یل باشنداغی احتساب اهالی حسابنچه بیر یس) .

(بو اورنده یاوروپاداغی روسیه‌گنه بیان قیلنه)

روسیه‌نڭ یاوروپاده‌یری ۹۷ منڭ کوادراتنی میل چاقرم حسابی بله‌دورت ملیونده ۳ ل ۷ منڭ کوادراتنی چاقرمغه توغری کیله ـ بس یاوروپایری‌نڭ روسیه‌نڭ تصرفنده گیسی یارطسندان آرتغراق بولا ـ چونکه‌یاوروپانڭ مجموعسی ۷۸ ; منڭ کوادراتنی میل ایدی .

روسیه‌نڭ یاوروپاسنده خلق جمعسی یوزملیونغه قریب ولایتلر یعنی کوبرنالار ٦٨ اویازلر ٦٣٦ ـ شول جمله‌دن ایللی کوبرناسی توب روسیه یاوروپاسنده ـ اونوسی پریؤیسلانسکی کوبرنالارده یعنی روسیه پولشه‌سنده سکزی فینلاندیه‌ده اۋلده توب روسیه‌ده‌گی کوبرنالار بیان قیلنور .

(۱) روسیه‌نڭ اچکی کوبرنالاری

یاوروپاداغی روسیه‌نڭ اچکی کوبرنالاری اون اوچاۋ : یاراصلاو ـ کوستراما ـ مسکو ـ ۋلادیمر ـ نیژغارود ـ قالوغا ـ طولا ـ رزان ـ پنزا ـ آرول ـ طامبوف ـ کورسکی ـ وارونژ ـ .

بو گوبرنالار اولوغ تیگزلك میداندالارکه : دون یلغه‌سی‌نڭ باشندو ۋلغه ایدلی‌نڭ اورتا آغومنده ـ اوقا ایدلی بوینده هم اوقا ایدلنه قویاتورغان : اوپا ـ مسکو ـ کله‌زمه ـ اوغرا ـ هم موقشه یلغه‌لاری بوینلدر ـ هوا بوگوبرنالارده معتدل درجه‌سنده هم سلامت هم بر طبیعتدن ایکنچی طبیعه‌کا یعنی جلی‌دن صالقون‌غه هم صالقون‌دن جلیغه آنچه بیك کروطا آلوشنمی ـ اورمان بوگوبرنالارنڭ حتی که هر قایوسنده بار خصوصا شمالده‌راك ـ خلق بیك طغز ـ یری جنوبده قاراتوفراق ایگن اوچون بخشی شمالده‌قملی بالچق بنابرین ایگن اوسدرر کا صلاحیتی آز .

۱) یاراصلاو کوبرناسی یری ۱۳۰ منڭ ۲۹۳ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ۹٤ منڭ اویازی اون کوبرناشهری یاراصلاو ۋولغه ایدلی بوینده ۳٦ منڭ اهالی طول شرقی ۷ ل درجه‌ده ٤ ، ۳ اولوش عرض شمالی ۸ ل درجه‌ده ۷ ۳ اولوش

قزاندن ٧٩٩ چاقرم اوزنده هم اویازنده مانوفاکطور یازو کاغری هم پلاطنا فابریك‌لری بیك کوب ـ ریبنی شهری اولوغ ایگن پریستانی موننده اولوغ کیمه‌لردن کیچك‌راك بارژالارغه طاوار ایگن تیه‌لونه پتربورغه کانال‌لار آرقلی اوطاتلو راوچون هم پتربوربله مسکو آراسنداغی تیمو یولندان بوناقده قوشلغان .

٢) کوستراما گوبرناسی یری ٧٣ منك ٩٤١ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیونده ٣١٥ منك اویازی اون ایکی ـ کوبرناشهری کوستراما ژولغه ایدلی ننك صول جاغاسنده کوستراما اسملی یلغه ایدل‌کا قویغان توشده ٢٨ منك اهالی قزاندن ٧٠٣ جاقرم ـ طول شرقیی ٥٨ درجه ٣٦ اولوش عرض شمالیی ٥٧ درجه ٤٦ اولوش ـ اوزنده هم اویازنده پلاطنافابریك‌لری هم میخانیقه‌کون هم چوین قویانورغان زاووطلار کوب ـ کوسترامایاقننده ایپاتی مناستری ١٦١٣ نچی یلده پادشاه‌لقغه صایلاندقده میخایل فیدوروویچ آنده ایدی .

٣) مسکو گوبرناسی یری ٢٩ منك ٢٢٣ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیونده ١٨٣ منك اویازی ١٣ ـ کوبرنا شهری مسکو هم یاوز یلغه‌لری جاغاسنده مسکو شهری درکه بوندن یدی یوز یل مقدم بیاقیلنغان اهالی ٩٥٠ منك ـ قزاندن اولده‌کی پوشطاوی یول حسابی بله ٨٢٣ چاقرم حاضرده تیمور یولی بله ٩٧٨ چاقرم ـ طول شرقیی ٥٥ درجه ١٤ اولوش عرض شمالیی ٥٥ درجه‌ده ٤٥ اولوش ایکنچی پای‌تخت شهری ـ سکز یوزلاب فابریك هم زاووطلار بار ـ سوداننك اینك مرکزی یدی طرفدن تیموریولی کره ـ تیمور یولنده تالکنده یوز یوبزدن آرتق اوزاتولا ـ اون ایکی منك‌لب کیبت مغازین بار ـ ایسکی شهر بولغانلقدن کوب اورام‌لاری کاکری هم طار .

٤) نیژنی ناوغورود گوبرناسی یری ٤٥ منك ٥٤ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ٤٦٩ منك اویازلری اون بر ـ کوبرنا شهری نیژنی ناوغورود اوقا ایدلی ژولغه ایدلنه قویغان یرده (طول شرقیی ٦١ درجه‌ده ٤٠ اولوش عرض شمالیی ٥٨ درجه‌ده ٣١ اولوش) ٧٦ منك اهالی قزاندن ٤١٣ چاقرم ـ آنده ایون اون بشدن باشلاب ایکی آی مکارجه یارمونکه سی بولا ـ سوداسی ٢٠٠ ملیون روبله‌لك بولا ـ لیصکاو آژلنده ماکاریه اویازنده اوچ یوزلب تیرمان بار ـ عارباط اویازنده اوتوزلاب آول تورلوپکی پچاق قاچی یوزاق‌لار هم تیموردن قورچدن تورلو قورال‌لار ذات‌لار یاصی‌لار . صورما زاژوطنده پراخوط توزی‌لر .

ل) قالوغا کوبرناسی یری ۲۷ منك ۱۷۷ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ۱۷۳ منك اویازلری اون بر - گوبرنا شهری اوقانهری جاغاسنده ۵۰ منك اهالی (طول شرقیی ۳ل درجه لل اولوش غرض ۴ل درجه ۳۱ اولوش) قزاندن منك چاقرم - سوس ایگن هم سوسدن اشلنگان نرسه‌لر بله سودا قیلو بله مشهور .

۶) طولا کوبرناسی یری ۲۷ منك ۲۰۴ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ۵۹ منك اویازی ۱۲ - کوبرنا شهری اوپا یلغه‌سی بوینده طولا اسملی شهردر ۶۴ منك اهالی (طول شرقیی لل درجه ۱۷ اولوش - عرض شمالیی ۴ل درجه ۱۱ اولوش) قزاندن ۱۰۰۴ چاقرم - تورلو قورال‌لار وغیری تیمور قروچ ذاتندن اشیالار توزی تورغان زاووطلار بله مشهور - خصوصا ساماوار بیلایوزاق‌لار صاوت‌لار مونده اشلنه حتی که صاماوار بتون دنیاغه موندن طارالا دیسانك بولور - بیلیف اویازی اوقایدلنده ایگن پریسنانی .

۷) رزان گوبرناسی یری ۳۶ منك ۹۹۲ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۷۸۲ منك اویازی ۱۲ - کوبرنا شهری طروبیژ یلغه‌سی ننك اوقایدلنه قریغان یرندن یراقده توکل رزان اسملی شهره ۳۰ منك اهالی (طول شرقیی ۷ل درجه ۲۶ اولوش عرض شمالیی ۴ل درجه ۳۸ اولوش) قزاندن ۷۹۲ چاقرم - ایگن بله هم جنوبی کوبرنالارده صانوب آلنغان حیوان‌لار بله سوداه شب رزان شهری قزان بله مسکو بله تیموریولی بله باغلانغان - زارایسك هم ریژاسکی سودا ایگن حیوان بله .

۸) پنزا کوبرناسی یری ۴۳ منك ۱۲۹ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۱۷۴ منك اویازی اون - گوبرناشهری . پنزا یلغه‌سی صورو یلغه‌سی بله قوشلغان یرده پنزا اسملی ل۴ منك اهالی (طول شرقیی ۶۲ درجه ۲۴ اولوش عرض شمالی ۳ل درجه ۱۱ اولوش) . قزاندن ۱۰ل چاقرم پریسنان - مونده یغاچ باقچه‌سی اوچیاشچه‌سی بار هم خزینه‌لك اولوغ یغاچ باقچه‌سی بار .

۹) ؤلادیمر گوبرناسی یری ۴۲ منك ۹۳۰ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۶۷۳ منك اویازی ۱۳ - کوبرناشهری کلهزمه یلغه‌سی بوینده ؤلادیمر اسملی شهر ۱۸ منك اهالی - (طول شرقیی ۸ل درجه ل اولوش عرض شمالی لل درجه ۸ اولوش) قزاندن ۶۴۶ چاقرم مانوفاقطور فابریکلری کوب .

١٥) آرول کوبرناسی یری ٤١ منك ٨ل چاقرم خلقی ایکی ملیون اویازی اون ایکی کوبرناشهری اوقایلغه‌سی بوینده آرول اسملی شهر ٧٨ منك اهالی (طول شرقیی ٣ل درجه ٤٤ اولوش عرض شمالیی ٢ل درجه ٢ل اولوش) قزاندن ١١٨٢ چاقرم - ایگن پریستانی برنچه ملیونلق ایگن هم سوس بله کیندر اوراوغی اوزاتولا - بره‌نسکی ده ایگن پریستانی هم طوب زاۋوطی آننك اویازنده کوب ضوریبالا زاووطلاری هم تیمور قوروچ زاۋطلای - یلیتس ده اون سوداسی - ۋولخوفده کون قانات آرقان زاووطلاری .

١١) طامبوف کوبرناسی یری ٨ل منك ١١ل کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیون ٦٥٧ منك اویازی اون ایکی - گوبرناشهری سنایلغه‌سی یاننده طامبوف اسملی ٣٦ منك اهالی (طول شرقیی ٩ل درجه ٧ اولوش عرض شمالیی ٢ل درجه ٤٤ اولوش) قزاندن ٧٨٤ چاقرم . سوداقیلادر طونك‌مای جون ایگن بله - کوزلوف بله مارشانسکی ایگن بله ضور سودا قیلا - لیپیتسکی ده دارولی صو چیشمه‌لری .

١٢) کورسکی گوبرنا - یری ٤٥ منك ٨٢١ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیونده ٢٦٦ منك اویازی اون بش گوبرناشهری سیم یلغه‌سی بوینده کورسکی اسملی اهالی ٥ل منك (طولی ١ل -- ٤ل عرض ١ل ٤٤) قزاندن ١٢٨٥ چاقرم سودالی شهر سوداسی طونك‌مای ارتوله هم بالاوزکرشن زاووطلاری - کورونئوی یارمونکاسی مشهور هر یلده بوغورودسکی ازنامینسکی مناستر یاقننده کورسکی کا یاقن .

١٣) وارونژ کوبرناسی یری ٧ل منك ٩٥٢ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیون ٨ ٣ل منك اویازی ١٢ - کوبرناشهری وارونژ یلغه‌سی بوینده وارونژ اسملی اهالی ٨ل منك (طولی ٦ل - ٢ل عرض ١ل - ٣٩) قزاندن ١٥٢٥ چاقرم - طونك‌مای هم ایگن بله سوداقیلا - بابروف اویازنده مشهور خرینوفسکی آط زاووطی بار - بیتوغ اسملی کوچلی آطلار نسلی اورچوتله - باغوچارده حیوان سوداسی بیك شب .

(٢) شمال طرفی گوبرنالاری :

شمال طرفی گوبرنالاری‌ننك شمالی بوزدینکزی بونده اوچ گوبرنا آرخانگل اسکی - آلانتسکی - ۋولوغدا یل‌ننك کوبراکنده قار باصقان بولا جای قصقه .

١) ١٤ آرخانگل کوبرناسی یری ١٤ل ٧ منك ٣٤٣ ٧ کوادراتنی چاقرم خلقی باری ل ١ ٣منك اویازی یدی کوبرناشهری شمالی دوینا یلغه سی آق دینکزکا قویغان یرده آرخانگلاسکی اسملی ٨ ١ منك اهالی (طولی ٦ ل - ٣٣ عرض ٤ ٦٤ - ٣٤) قزاندن ٩ ل ٧ ١ چاقرم - آرخانکل اسکی کاجای اورتاسنده هر یلده آلطی یوزلب زاغرانیشنی کاراب لار کیله ایگن آغاچ طاواری بالق طونك مای کیك قوش لاری جیتن سوس تیاب زاغرانیتسه غه آلوب کیتدلر - دوینایلغه سی ننك اوته طرفنده آرخانکل گا قارشی صالامبولا آژلی بار آنده ژیرف یعنی یانگا کاراب لار توزب ایسکی کاراب لار توزه تولة تورغان پریستان شکللی اورن - خولماغور اویازنده مشهور بخشی نسلی صیر اورچوتولکان - اونیغه شهری اونیغه کولی یاننده آغاچ پریستانی چیت مملکت لرکا آغاچ اوزاتولا - صالاوٚیتسکی جزیره ده مشهور مناستر. آرخانکل کوبرناسنده شمالی بوظ دینکزی اچنده ناژیزیملة اسملی ایکی آطاوبار آنده خلق طورمی باری بر ایکی یرده قاراوٚل صالاشی باریری ٢ ٥ ١ ٢ کوادراتنی میل ٢ ٥ ١ منکده ٥ ٨ ٩ کوادراتنی چاقرم غه توغری کیله بس قزان وسمبر کوبرنالاری ننك یری قدری بولادر لکن صالقون لقدن وهروقتده قار بولغانلقدن فایداسی یوق چیکی ٧٥ عرض شمالیدن ٧٧ یارم عرض شمالی کاچه طولی ٦٨ طول شرقی دن ٨٩ طول شرقی گاچه .

گروه طاولار آرخیپیلاغ شمالی بوظدینکزی اچنده اشپیسبیرغن جزیره لری دیب هم آتالا .

٧٦ عرض شمالیدن ٨١ عرض شمالی کاچه ٢٨ طول شرقیدن ٥ل طول شرقی کاچه - بوجزیره لردن قطب کا تابا یعنی پولوس کا تابا آری هیچ کم اوتکانی یوق - جای کونی مونده قویاش آی اصلا باتمی هم قش کونی بش آی کورنمی قاراننو بولوب طورا - بوجزیره لرده منکو قارباری طاو ایناك لرنده کنه بعض موك صوماق اوسب چقغان نرسه لر بار .

٢) ل ١ ۋولوغدا کوبرناسی یری ٣ل ٣ منك ٨٨٢ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیونده ٨ ٩ ١ منك اویازی اون - کوبرناشهری ۋولوغدا یلغه سی بوینده ۋولوغدا اسملی ١٧ منك اهالی (طولی ٧ ل - ٣٣ عرض ٨ ل - ١٣) قزاندن ٦ ٨ ٩ چاقرم سوداسی آرخانگل مناسبتی بله ضوراوستوغ یوغ یلغه صوخون یلغه سی بله قوشلنان یرده سوداسی شب .

٣) ٦ ١ آلانیتسکی کوبرنا - یری ١٣٥ منك ٩ ١ ٧ کوادراتنی چاقرم خلقی

٣٣٣ منك اوبارى بدى - يدى كوبرناش رى اونيغه كولى يانندە پطرزاوود - اسلى اسمندە ١٢ منك اهالى (طولى ٢ل - ٣ عرض ٦١ - ٧٤) قزاندن ١٦٧٤ چاقرم - موندە چوين قويا تورغان ضور زاووط بار طوب يادرالارى حاضرلنه .

(٣) فينلانديه اولوغ كنازلكى سكز كوبرنا

١) ١٧ نولند كوبرناسى يرى ١٥ منك ٣٢٤ كوادراتنى چاقرم خلقى ٢١ل منك اوبازى دورت كوبرنا شهرى فين جرماغندە گلسينغفورص شهرى ٩٤ منك اهالى (طولى ٢٤ - ٣٧ عرض ٦٥ - ١٥) قزاندن ١٨٢٣ چاقرم بو شهردە سينات طوراهم بتون فينلانديەنى ناظر غنرال گوبرنا طورهم كوماندويوشى ژويصكامى طورا جاى اورتاسندە خستەلار دينكزدە قويونورغه كيلەلر .

٢) ١٨ آبوگوبرناسى يرى ٢١ منك ٩٣٢ كوادراتنى چاقرم خلقى ٣٦٣ منك اويازى اون - كوبرنا شهرى آۋورا يلغه سندە آبو بر يينبورغ اسمندە ٢٨ منك اهالى (طولى ٣٩ - ٧ل - عرض ٦٥ - ٢٧) قزاندن ١٨٤٨ چاقرم - آبو دە اولوغ كارخانەلر بار آندە اولوغ كيمەلر توزوله آبو قارشوسندە آلاند جزيرەلرى بار آنداغى خلق دينكز علمنه ماهرلك بله مشهورلر .

٣) ١٩ وازاگوبرناسى يرى ٣٦ منك ٤ل ٦ كوادراتنى چاقرم خلقى ٣٧٩ منك اويازى آلطى گوبرنا شهرى گواركن يلغه سندە نيقولايشتادت سكز منك اهالى (طولى ٣٩ - ١٩ عرض ٦٣ - ٤) آغاچ اورمان بله سوداقيله هم صوملا .

٤) ٢٥ ۋيبورغ گوبرناسى يرى ٣٧ منك ٨٣٣ كوادراتنى چاقرم خلقى ٣١٧ منك اويازى آلطى - گوبرنا شهرى فين جرماغندە ۋيبورغ اسملى ١٨ منك اهالى (طولى ٤٦ - ٢٦ عرض ٦٥ - ٤٣) قزاندن ٧٤ل ١ چاقرم - جيز بلەمرامورغەباى مرامورطاوطاوپتربورغه كليسەلركا يابشدررغەهم پامتنك لركا كينه واق لارى ازبيزكا ياندرولا - ۋيبورغ كوبرناسندە لادوغه كولندە بتون لاى مرامور دن جزيرەلر بار .

ل) ٢١ كوآپيا كوبرناسى يرى ٣٧ منك ٨٤ل كوادراتنى چاقرم خلقى ٢٧٥ منك اويازى آلطى - كوبرنا شهرى كاللاكولى يانندە كوآپيا اسملى توغز منك اهالى (طولى ل٤ - ١١ عرض ٦٢ - ٣ل) قزاندن ١٨٦٦ چاقرم فينلانديەننك اچكى كوبرناسى .

٦) ٢٢ صان میخیل کوبرناسی یری ٢٥ منك ٨٥ کوادراتنی چاقرم خلقی ١٧١ منك اویازی توغز - کوبرناشهری صایما کولی یاننده ایکی منك اهالی (طولی ٤٤ - ٥ل عرض ٦١ - ٤٢) قزاندن ٣١٧ چاقرم .

٧) ٣٢ طاؤاسطغوس کوبرناسی یری ١٨ منك ٩٦٦ کوادراتنی چاقرم خلقی ٤٣٢ منك گوبرنا شهری وانتا کولی یاننده طاواسطغوس اسملی دورت منك اهالی (طولی ١٤ - ٨ل عرض ٦٥) قزاندن ل ٩٧١ چاقرم اچده‌گی گوبرنا . اویازی آلطی

٨) ٤٢ اولیابورغ گوبرناسی یری ل٤١ منك ١ل ل کوادراتنی چاقرم خلقی ٣٢٢ منك اویازی آلطی کوبرنا شهری اولیا کولی یاننده ١١ منك اهالی (طولی ٣٤ - ٤ عرضی ل٦٢) قزاندن ٩ل١٢ چاقرم اینك شمالده ایللی منك میچکه‌لب صومالا اوزاتولا .

(٤) کوللی طرف - کوبرنالاری :

کوللی طرف روسیه‌ننك اچکی کوبرنالارینه قاراغانده عرب شمالده باری بش گوبرنا : ناوغورود - تؤیر - پسکون - صمولین اسکی - پیتربورغ - بوطرفده کول‌لر بیك کوب یلغه‌لار هم صازلارده کوب بشیوزلب کول بار - ضوررا قلاری : ایلمین - لادوغا - پسکون - سیلیگر قایو سندن ؤولغه ایدلی باشلانا هم بیلو اوزیرو اسملی آق کول بوکول‌لر روسیه‌داکی کوب یلغه‌لارننك آناسی در - بوطرفده خلق‌ننك کوبوسی ایگن ایگه‌لر اما هواننك صالقونلغی سببلی ایگن کوب فایده بیرمی .

١) ل٢ پیتربورغ گوبرناسی یری ٧٤ منك ٢٤٦ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ٦٤٦ منك اویازی توغز - گوبرناشهری نیؤا یلغه‌سی‌ننك فین جرماغنه قویغان یرنده پتربورغ اسملی بر ملیونده یوز منك اهالی تحت پای شهر ١٧٠٣ نچی یلده اولوغ پطر بنا قیلغان کوب دؤاریس‌لار مکتب‌لر - بناسنه کوبدن بولمغانلدن اوراملاری طوری هم کینك لك بنالاری یانکالق ماتورلق بله یاؤروپاده برنچی شهردر - مرامور طاشندن دواریس بار - ؤیرف کاراب‌لار توزر اوچون ایکاؤ - ملطق طوب زاؤوطلاری بار - آنچه صوغولا تورغان دؤاریس - سودا هم شب یلنده ٢٠٠ ملیون روبله لك بولا - گوبرناسنده پترغوف - ساراسکی سیلا - غاتچینا هم پاؤلوفسکی شهرلرنده پادشاه دؤاریس‌لاری بار دینگز اچنده

قاتلین آطاۋنده کرانشطات شهری آنده عسکری هم سودا فلوطی هم برنچی کلاصلی کریپاست . اهالی ۴۸ منك فین جرماغنده .

۲) ۲۶ ناۋغورود گوبرناسی یری ۱۰۷ منك ۴۹۹ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیونده ۱۹۴ منك اویازی اون بر کوبرنا شهری ۋولخوف یلغه‌سی یاننده ۲۴ منك اهالی روریك زمانه‌سنده تحت پای شهر ایدی ۴۰۰ منکلیب خلقی بار ایدی بیك اسکی شهردر (طولی ۴۸ - ۵۶ عرضی ۵۸ - ۳۱) قزاندن ۱۳۰۷ چاقرم - والدای شهری کیچك بر شهر قلاکول قو یانورغان زاۋطی بار - اصطاری روصاده شفالی معدنلی چیشمه‌لر بار .

۳) ۲۷ تویر کوبرناسی یری ۵۷ منك ۴۰۶ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیونده ۶۸۱ منك اویازی ۱۲ - گوبرنا شهری ۋولغه ایدلی ننك اونك جاغاسنده ۳۹ منك اهالی (طولی ۵۳ - ۳۵ عرضی ۵۶ - ۵۲) قزاندن ۹۸۰ چاقرم جب ارلی تورغان فابریکلار بله هم کون زاوطلاری بله ارژوف هم ۋولغه ده پریستانی ایگن بله سودا قیلا - آصطاشکوف اویازنده سیلیگر کولی آندن ۋولغه ایدلی چقب آغا باشلی اویازنده کوب فابریکلر بار اوراق چالغی بالطا آنده اشلی لر - طارژوکده فایانسی صاوتی فابریکلری - کیمری آولنده بارچاسی آیاق کییومی حاضرلی لر .

۴) ۲۸ صولین کوبرناسی یری ۴۹ منك ۲۴۴ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۲۷۸ منك اویازی ۱۲ - کوبرنا شهری دنیپر یلغه‌سنده صمولین اسکی ۳۶ منك اهالی (طولی ۴۹ - ۴۳ عرضی ۵۴ - ۴۷) قزاندن ۱۲۱۵ چاقرم - غژانسکی سودا شهری پریستنی بله - وه‌زمه پره‌نیك بله مشهور .

۵) ۲۹ پسکوف گوبرناسی یری ۳۸ منك ۸۴۶ چاقرم خلقی ۹۴۸ منك اویازی سکز - گوبرنا شهری ویلیکی یلغه‌سی جاغاسنده پسکوف اسملی ۲۲ منك اهالی (طولی ۴۵ - ۵۹ عرضی ۵۷ - ۴۹) قزاندن ۱۵۲۷ چاقرم یوفت هم کون زاووطلاری بله مشهور .

(۵) بالطیق دینکزی طرفی گوبرنالاری اوچاۋ :

بالطیق دینکزی طرفنداغی گوبرنالار دیب فین جرماغی ننك جنوبنداکی گوبرنالار آتالا آنلار اوچ گوبرناغه بولونه : ریویل - ریغا - میطاوایا که ایکنچی اسم بله : ایستلاند اسکی - لیفلاند اسکی - کورلاند اسکی : بو گوبرنالارده ایسط

خلقی فین نسلندن - هم لاطش خلقی لیطوا نسلندن - توفراق قملی بالچقلی هم صازلی هوایغمورلی هم بیك تیز خلافغه آلوشنه شول سببدن ایگن ایگو آنچه فایده بیرمی آلایده خلقی بیك طرشلق سببندن آچ بولمیلار یرنی یانکار تورغه بیك طرشالار .

۱) ۳۵ ایستلاند اسکی کوبرنا - یری ۱۷ منك ۱۹۷ کوادراتنی چاقرم خلقی ۳۸۷ منك اویازی دووت گوبرنا شهری فین جرماغنده ریویل اسملی ۱ل منك اهالی (طولی ۴۲ - ۲۷ عرضی ۹ل - ل۲) پتربوردن ۳۴۸ مسکودن ۸۹۸ قزاندن ۱۷۲۱ چاقرم - دینکزاه قویوناتورغان اورونلار بار هم غاون چیت مملکتلرگا طاوارلار اوزاتولا - بالطیسکی پورط هم فین جرماغنده ریویلدن یراق توکل غاوانی بله - غایسال کچك شهر دینکزده شفا اوسناب قویونالار .

۲) ۱۳ لیفلاندیه گوبرناسی یری ۴۱ منك ل۳۲ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۲۵۷ منك اویازی توغز - کوبرنا شهری مغربی دونیا ریغا جرماغنه قویغان توشده ریغا اسملی ل۱۷ منك اهالی (طولی ۴۱ - ۴۶ عرضی ۶ل - ۷ل) پتربوردن ۴۸ل مسکودن ۹۶۸ قزاندن ۱۷۹۵ چاقرم - تورلو فابریکلار زاۋوطلار: تماکو پوصطاوجفاك ماشینا آرقان زاۋوطلاری فابریکلاری ریغا پتربوردن قالا بالطیق دینکزنده اینك اعلی پورط - یوریف شهرنده (اوّلده اسمی دیرپت ایدی) اونیورسیتیت بار - آرینسبورغ ازیل آطاونده شمالی بالچق .

۳) ۳۲ گورلاندیه گوبرناسی یری ۲۳ منك ۹۷۶ کوادراتنی چاقرم خلقی ۶۶۲ منك اویازی اون - گوبرناشهری آ آیلغه سی بالطیق دینکزی ننك ریغا جرماغنه قویغان یرنده میطاوا اسملی یخشی پورط اول بعض قشده غنه هم بر آز وقت غاغنه قاتا ۋیندا ۋا کوپس پورطی - بالطیق دینکزی طرفنداغی کوبرنالارغه تابع درجاغاغه یاقن آطاولار جمله دن مشهورراکلاری : داغه - ۋورمص - ایزیل بو آطاولارداغی خلق بالق توتو هیوان آصراو ایگن ایکو بله کسب ایته لر .

(٦) روسیه ننك مغرب طرفی کوبرنالاری :

مغرب طرفی کوبرنالاری طورادر: نیمان یلغه سی هم مغربی دونیا یلغه سی بوی لارنده هم دنیپر یلغه سی ننك یوقاریغی آغومنده دنیپرکا قویاتورغان بیریزین هم پریپات یلغه لاری بویلارنده - مغرب طرفی کوبرنالاری بیك گوزل هرقایده یافراقلی اورمانلار آننك آراسنده طومراب توراتورغان راطلار - یا که نارطاورمانی آننك آراسنده کویه ماتورلق آرتدروا اوچون یافراقلی یغاچلار هرقایده آغم صو هم

زنكارلنب طوم‌راب طوراتورغان كوللر اورمان‌لارنك آیو بوری تولكو بولان قابان شكللی كییك‌لر كوب یلغه‌لارنده هم كوللرنده تورلی بالق‌لار - توفراغی قملی صاز بالچقلی بولدقندن یانكارتمیچه ایكن ایگارگا صلاحیتسز كوب یلده اورلوغی ده جیبولمی لكن بوندی یارلی‌لق هر قایو یرنده توگل جنوبده هم مغربنده توفراق یخشی ایكن‌نی یخشی جیبالار .

مغرب طرفنده یدی كوبرنا : كاۋنا - ۋیلنه - غرودنا مینسكی ۋیتب اسكی - ماغیلیف - ۋالین .

١) ٣٣ كاۋنا گوبرناسی یری ل٣ منك ١١٧ كوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ٣٥ل منك اویازی یدی - گوبرنا شهری نیمان یلغه‌سنده كاۋنا اسملی ٥ل منك اهالی - ضور بریستین ایكن تیه‌لب نیمان یلغه‌سی بله پروسیه‌كا اوزاتولا آندن نیچ طاوارلاری كیتوروله - پروسیه غرانیتسه‌سنده طاوروغن یور بوروغ اسملی میستیچكه‌لر بار آنده طاموژنی او پراولینیه‌لر آنده چیتدن كلكان طاوارلاردن پوشلینه آلونه (طولی ١ع - ٣٣ عرضی عل - ع٣) .

٢) ع٣ ۋیلنه كوبرناسی یری ٧٣ منك ١٧٣ كوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ٢٧٢ منك اویازلاری ٧ - كوبرنا شهری ۋیلیه یلغه‌سنده ۋیلنه اسملی ٣٥١ منك اهالی (طولی ع٢ - ٧ل عرضی عل - ع١) . قزاندن ١٧١٨ چاقرم - اوّلده ایطوا كنازلكی‌ننك تخت‌پای شهری ایدی كوزل اورنده - دیسنا شهری مغربی نیمانده بو یلغه بله ریغاغه آغاچ طاواری اوزاتولا - ویلنه‌ده اوچ كوبرناننك یعنی ویلنه‌كا وناغرودناننك غنرال كوبرناطوری طوره شولوق غنرال گوبرناطور ویلنه وایوننی اوكروغی‌ننك كاماندویوشی ۋویوصكامیی‌در .

٣) ل٣ غرودنا گوبرناسی یری ٣٣ منك ٩٧٨ كوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ١٢٣ منك اویازی توغز - گوبرنا شهری نیمان یلغه‌سنده غرودنا اسملی ٥ع منك اهالی (طولی ١ع - ٣٥ عرضی ٣ل - ١ع) قزاندن ل٣٨١ چاقرم - بریسطلیطوفسكی ده برنچی كلاصلی كریپاست - بیلاصطوقده نچكه پوصطاو فابریكی هم جون ماتیریه‌لری .

ع) ٣٦ مینسكی گوبرنا - یری ٨٥ منك ٣١٩ كوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ٦ع٦ منك اویازی توغز - گوبرنا شهری سۋیسلوچی یلغه‌سنده مینسكی اسملی اهالی ٨ل منك (طولی لع - ١٣ غرضی ٣ل - عل) قزاندن ١٨٢٩ چاقرم - بابرویسكی ده اولوغ كریپاست پین اسكی بیك كوب فابریك یخشی یوفت اشلنه - پین اسكی یاقننده بر صازلق بارقالتون اسملی

خستەلق شوندن حاصل بولا بو خستەلق ایبارکان کشی ننك باشی آغری تنی تورلی یردن جراحتلنب آغا باشنده چاچلری کیزلنه چاچلرینه قان طولا کیزلنب اوقماشب آصولنه .

ل) ٣٧ ژیتب کوبرناسی یری ٩ ٣ منك ٦٨٨ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون ل ٣ ٢ منك اویازلری اون بر - کوبرنا شهری مغربی دوینا یلغەسی جاغاسنده ویتب اسملی اهالی ١ ٩ ١ منك (طولی ٤٧ ٢ ل عرضی ل ل - ١٥) قزاندن ٤٣٣١ چاقرم بیك ایسکی شهر پر بستانی بار آندن ریغاغه جیتن سوس تماکو اوزاتولا - پالوطسکی هم ریغاغه آغاچ طاواری اوزاتولا - دؤینسکی ده قوتلی کرپپاست .

٦) ٨ ٣ ماغیلیف گوبرناسی یری ٤٢ منك ٨١ ٢ کوادراتنی چاقرم خلقی ملیونده ٣٣ ٢ منك اویازلری اون بر - کوبرناشهری دنیپر یلغەسنده ماغیلیف اسملی اهالی ٤٢ منك (طولی ٨ ٤ عرضی ٣ل - ٤ل) قزاندن ١٣٨١ چاقرم - یاقننده اشکلوف میستیچکا بارچه اهالیسی یهودی بیك ضور سوداقیلالر - غورکی شهری یرایگن اشی مکتبی بار .

٧) ٩ ٣ ؤالین کوبرناسی - یری ٦٣ منك ٧ ٣ ١ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ١٩٦ منك اویازی ١٢ - کوبرناشهری تیتیریف یلغەسنده ژیطومر اسمنده ٦ ل منك اهالی (طولی ٤٦ - ٢٥ عرضی ٥ل - ل ١) . قزاندن ١٧٩٦ چاقرم - رادزیویلوف شهری آفستریه غرانیتسەسنده طاموژنی - پوچایفسکی لاورا بیك ایسکی مناستر .

(٧) پریؤیسلان طرفی یاکه روسیه پولشەسی :

پریؤیسلان کوبرنالاری جمعسی اوناو - ؤیسلا یلغەسی ننك اورتا آغومنده هم آنارغه قویاتورغان نارییوه هم مغربی بوغ یلغەلاری بویلارنده طورالار - بو گوبرنالار مغربده روسیەننك بیك یراق یرلری هم نمچ یرینه کرکان نوش لری - هواسی معتدل الملك کا یاقن بوش راك اورمان غه صوغه یلغەلر کول لر صازلارغه بای - توفراغی ایگن اوچون یخشی - خلق طغز اوطورغان توب خلقی پولاك - بو طرفده کون - ماشینا - صاوت صابا زاؤوطلاری - بالاس - کاغز فابریك لری شکر زاووطلاری پوصطاوهم یفاك ماتیریه فابریك لری کوبلر کوبرنالاری : وارشاوا - صووا لکی - لومژا - سیدلیتس - پلوطسکی لوبلین - پطراکوف - کالیش - کیلتسی - رادوم .

١) ٤٥ وارشاؤا کوبرناسی - یری ١٢ منك ٧٩٦ کوادراتنی چاقرم - خلقی

برمليونده ٣٧٧ منك اويازى ١٣ - كوبرنا شهرى ۋيسلا يلغەسى جاغاسنده وارشاوا اسملى ٤٥٤ منك اهالى (طولى ١٨ - ٣٨ عرضى ٥٢ - ١٤) قزاندن ٢٥٢٦ چاقرم اوّلده پولشەننك تختپاى شهرى ايدى پوصطاوجفاك تماكو وغيرى فابريكلركوب اونيوريستيت تورلو ماسترسكويلر پولسكى كومشدن اشلنه تورلوفاياطونلار قورال‌لار آياق‌كييومى اضبرويلار پالاس‌لار طازالق هم‌كوزلك بله مشهور سودابيك شب تيموريولى تورلى ياقدن كيله هم ۋيسلا يلغەسنده پراخوط يورى .

٢) ٤١ كاليش كوبرناسى يرى توغز منك ٩٩٤ كوادراتنى چاقرم خلقى ٨٥٦ منك اويازى سكز - گوبرناشهرى غرانيتسەپروسنه يلغەسى ياننده كاليش اسملى ٢٥ منك اهالى سوداشهرى هم پوسطاۋفابريكارى آننك كوبرناسنده اويازنى قالالودزشهرى ٥٥٣ منك اهالى مسكوشكللى برنچەيوزلاب فابريكلرده سيتسەجون جفاك ماتيريەلرى اشلنه - كاليش‌ننك (طولى ٥٣ - ٤٦ عرضى ٥١ - ٤٦) قزاندن ٢٢٥٨ چاقرم .

٣) ٤٢ كيلتسى گوبرناسى يرى ٨ منك ٨٦٨ كوادراتنى چاقرم خلقى ٦٦١ منك اويازى يرى - گوبرنا شهرى كيلتسى اسملى اون برمنك اهالى (طولى ٣٦ - ١٦ عرضى ٥٠ - ٥٢) قزاندن ٢١٩٧ چاقرم تيمورزاۋوطى .

٤) ٤٣ لومژا كوبرناسى يرى ١٠ منك ٦٢١ كوادراتنى چاقرم خلقى ٥٩٢ منك اويازى سكز - گوبرناشهرى ناريف يلغەسى بوينده لومژا اسملى ٥٢ منك اهالى (طولى ٣٩ - ٥٤ عرضى ٣٥ - ١١) قزاندن ٢٠١٣ چاقرم .

٥) ٤٤ لوبلين گوبرناسى يرى ١٤ منك ٥٧٩ كوادراتنى چاقرم خلقى ٩٣١ منك اويازى اون كوبرناشهرى بيسطريتسا يلغەسى بوينده لوبلين اسملى ٤٥ منك اهالى (طولى ٤٥ - ١٤ عرضى ٥١ - ١٥) قزاندن ١٩٨٦ چاقرم توفراغى بيك محصولدار سودا شب .

٦) ٤٥ پطراكوفى گوبرناسى يرى ١٠ منك ٣٦٧ كوادراتنى چاقرم خلقى برمليونده ٦١ منك اويازى سكز كوبرناشهرى پطراكوف اسملى ٥٢ منك اهالى (طولى ٣٧ - ٢٢ عرضى ٥١ - ١٩) قزاندن ٢١٦٥ چاقرم .

٧) ٤٦ پلوطسكى كوبرنايرى ٩ منك ٨٥٥ كوادراتنى چاقرم خلقى ٥٧١ منك اويازى سكز - گوبرناشهرى ۋيسلا يلغەسنده پلوطسكى اسملى ٢١ منك اهالى (طولى ٣٧ - ٢١ عرضى ٥٢ - ٣٣) قزاندن ٢١٤٥ چاقرم .

٨) ٤٧ رادوم گوبرناسى يرى ١٠ منك ٨٥٤ كوادراتنى چاقرم خلقى

٦٨٥ منك اویازی‌یدی - کوبرناشهری ملیچنا یلغه‌سی بوینده رادوم‌اسملی ١٢ منك اهالی طولی ٣٨ - ١٨ عرضی ١ل ٤ ٢) قزاندن ل ١٢ ١٢ چاقرم . ٩) ٤ ٨ صوۋالکی کوبرناسی یری ١١ منك ٢٨ کوادراتنی چاقرم خلقی ٤ ٢ ٦ منك اویازی‌یدی گوبرناشهری چورناغانژا یلغه‌سی بوینده صوۋالکی اسملی ٩ ١ منك اهالی (طولی ٤٥ - ٦ - ٣٦ عرضی ٤ل - ٦) قزاندن ١٩٣٦ ١ چاقرم پولطوسکی شهری ناریوه یلغه‌سنده کریپست هم‌ناواغیورغیفسکی کریپست . ١٠) ٩ ٤ سیدلیتس کوبرناسی یری ١٢ منك ل ٩ ل کوادراتنی چاقرم خلقی ٢ ل ٦ منك اویازی ٩ - کوبرناشهری لیۋیتس یلغه‌سنده سیدلیتس اسملی ٤ ١ منك اهالی (طولی ٣٩ - ٧ ل عرضی ٢ ل - ١٥) قزاندن ٤ ٣ ٩ ١ چاقرم . پولشه‌ده باری ٣ ل ٤ شهر شول سببدن آنده فابریکا اشی بیك تارالغان فابریکلار زاۋوطلار بیك کوب .

(٨) کچك روسیه کوبرنالاری بشاۋ (مالا روسیه)

کچك روسیه طورادر دنیپر یلغه‌سی‌ننك اورطا آغومنده هم آنارغه قویانورغان دیسنا - صولا - پسیل ۋورصکلا یلغه‌لاری بوینچه جمعسی بش کوبرنا : خارکوف - چیرینکوف - پولطاوا - کییف - پادول . بتون کچك روسیه اورمانسز تیگزیر باری شمالده‌گنه اورال وقارپات طاوی تزمه‌لری‌گنه اوزا هم بر آز یافراقلی اورمان‌لار بار کچك روسیه هواسی‌قر وهم‌جلی توفراغی قارا یانکارتمه‌چوق ایگن یخشی بولا هم بیك اعلی بغدای بولا - غروشا آلما قاون قاربوز بیك یخشی‌بولا الحاصل بوطرف روسیه‌ننك ایگن آمباری دیسانك بولا - کچك روسیه خلقی یواش ایوده اوطوروچان توزم اجتهادلی شویله‌شمی تورغان هم‌ثقیل خلق - سوزلری کویلی جرلاغان صوماق طورمشلاری اولوغ روسیه خلقندن پاکیزه‌راك . ١) ٥ ل خارکوف گوبرناسی یری ٧ ٤منك ٤ ٨ ٨ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیون ٣ ل ٢منك اویازی ١١ - گوبرنا شهری خارکوف یلغه‌سی بوینده خارکوف اسملی در (١ طالی ١٧١ منك طولی ٣ ل - ٤ل عرضی ٥ ل) قزاندن ل ٦ ٣ ١ چاقرم - کچك روسیه‌ننك سودامرکزی یل‌تاولکنچه دورت یارمونکا بولا : طروینساده - اوسپینیه‌ده - پوقراوده - کریشچینیه‌ده .

اونیوریستیت وغیری مکتب‌لر - صومی‌ده اوویدینیه یارمونکاسی آط صیر سوداسی - ایزومدن ایکن غرانیتسه‌غه اوزاتولا .

٢) ١ ل چیرینکوف گوبرناسی یری ٦ ٤منك ٧ ٤ کوادراتنی چاقرم خلقی

ایکی ملیون ٥ ٧ منک اویازی ٥ ١ - گوبرنا شهری دیسنا یلغه سی بوینده چیریکوف اسملی ٢٧ منک اهالی (طولی ٩٤ عرضی ١ ٥ - ٢٩) قزاندن ٥٣٥ ١ چاقرم دنیسترننک توبان آغومنداغی گوبرنالار بله سوداقیلا - نیژین ده کناز بورودکه ننک لیتسیبی - غلوخوفی اویازنده داری زاڤوطی - صوروژ اویازنده پوصطاو فابریکاری بار •

٣) ٢٥ پالطاوا گوبرناسی یری ٣٤ منک ٤٤٨ کوادراتنی چاقرم خلقی ٢ ملیون ٨٥٦ منک اویازی ٥ ١ - گوبرناشهری ڤورصکلا یلغه سنده پالطاڤا اسملی اهالی ٤٢ منک (طولی ٢٥ - ١٤ عرضی ٩٤ - ٥٣) قزاندن ٢٩٤ ١ چاقرم - کریمینچوك دنیپر یلغه سنده ٢٠٠ منک اهالی پریسنانلی ایکن هم طوزاصکلادی بای فابریکلی شهر - لوبناده کازوننی باقچه ده دوا اولن لری یغاچ لاری اوسدروله •

٤) ٣٥ کیف گوبرناسی یری ٤٤ منک ٣ ١ ٨ کوادراتنی چاقرم خلقی ٢ ملیون ٨٤٧ منک اویازی ٢ ١ - گوبرناشهری دنیپر یلغه سنده ١٠٢ منک اهالی بیك ایسکی شهر (طولی ٨٤ - ١ ١ عرضی ٠٥ - ٢٧) قزاندن ١٦٦٦ چاقرم اونیوریستیت وغیری کوب مکتب لر - کریشچینیه ده اولوغ یارمونکا اومان ده باقچه فنی مکتبی •

٥) ٤٥ کامینس پادولسکی گوبرناسی - یری ٦٣ منك ١٩٢ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیون ٤٦٣ منك اویازی ٢ ١ - گوبرنا شهری اسماتریچ یلغه سنده کامینس پادولسکی اسملی ٦٣ منك اهالی (طولی ٤٤ - ١٤ عرضی ٨٤ - ٠٤) قزاندن ٣٥ ٠٢ چاقرم - بالطاورسودا شهری - ماغیلیف دنیستر یلغه سنده جفاك اوروته تورغان باقچه لار بله هم اویازنده چوگندر ایکب شکرزاووطلاری •

(٩) جنوب طرفی گوبرنالاری بش :

جنوب طرفی گوبرنالاری قارا دینکز آزاڤ دینکزی بوی لارنده جمعشی بشاو : بیساراب - خیرصون - یکاتیریسلاف - طاوریچ - هم دون عسکری اوبلاستی • بوطرفدن کچه در : دنیستر - بوغ دنیپر هم دون یلغه لاری - لکن یری اورمانسز استیب اوّل زمانده بوطرف دینکز توبی بولغان دیلر چونکه حاضرده ده توفراغی طوزلی - جنوب طرفی ننک هواسی قرو هم جلی - قشی قصقه جایی اوزون هم بیك اسّی ایکن بیك ایکه لر •

١) ٥ ٥ بیساراب اوبلاستی - یری ٠٤ منك ٩٦ کوادراتنی چاقرم خلقی

برملیونده ٦ ٢ ل منك اویازی سکز - اوبلاستنوی شهری بیك یلغه سنده کیشینیف اسملی ١٢٥ منك اهالی (طولی ٤٦ - ٣٥ عرضی ٤٧ - ٢) قزاندن ٢٢٢٢ چاقرم - فروکطه هم ژینابله سوداقیلا آق کرمانده ویناغرادباقچه‌لاری کوب سوداسی بغدای طوز ژینا بله.

٢) ٦ ل خیرصون گوبرناسی - یری ٢٦ منك ٧٣٦ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی میلونده ٢٦ منك اویازی ٦ - گوبرنا شهری دنیپر یلغه سنده اهالی ٦٧ منك (طولی ٥ ل - ١٧ عرضی ٤٦ - ٣٨) قزاندن ١٨٨٨ چاقرم - آغاچ طاواری اصکلادی جنوب طرفی اوچون - یلیساویت غرادده حیوان بله ضور سودا - نیقولایفده غاون هم کاراب‌لار توزی تورغان ژیرف بوغ یلغه سی قارا دینکزگا قویغان توشده. آدیس قارا دینکزده ٤٠٣ منك اهالی بیك ضور سوداشهری اونیوریستیت. اهالی بیك کوب تورلی ملة : اورص - پولاك گریك یهودی فرانسوز نیمچ اگلچن ایطالیان.

٣) ٧ ل یکاتیرینسلاف گوبرناسی - یری ل ل منك ل ٧٥ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیونده ٤٨٧ منك اویازی سکز - گوبرناشهری دنیپر یلغه سنده یکاتیرینسلاف اسملی ٤١ منك اهالی (طولی ٢ ل - ٤٤ عرضی ٤٥ - ٢٨) قزاندن ٩٧ ل ١ چاقرم - طونك‌مای هم اولوغ حیوان‌لاربله سوداقیلا - باخموت اویازنده طاش کومری هم طاوطوزی کوب چغا.

٤) ٨ ل طاوریچ گوبرناسی یری ل ل منك ٥ ل ٧ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ٦٥ منك اویازی سکز - گوبرناشهری صالگیر یلغه سنده سیمفره پول اسملی تاتارچه قرم داغی آق مسجد ٦٣ منك اهالی (طولی ١ ل - ٤٦ عرضی ٤٤ - ٧ ل) قزاندن ل ٣ ٥ ٢ چاقرم - سیواستوپول قارا دینکزده عسکری غاؤن - بیردانسکی آزاو دینکزنده غرانیتسه‌غه بغدای اوزاتا - یالطانك هواسی بیك یخشی طازا جای کونده کوب خسته کسب هوا اوچون کیله - بالاقلاوا هم کیرچ دینکزده غاون بله مشهور - لیوادیه هم آریاندا پادشاه ایمینیه‌لاری شب دؤاریس‌لاری هم باقچه‌لاری بله.

ل) ٩ ل دون اوبالاستی یری ٤٤١ منك ٥٤٦ کوادراتنی چاقرم خلقی برملیون ٨٩٢ منك اویازی سکز اوبلاستنوی شهری دون یلغه سنده ناوی چرکاس اسکی اهالی ٣٧ منك (طولی ٧ ل - ٦٤ عرضی ٤٧ - ل ٢) قزاندن ٣٣٤١ چاقرم. طاغانروق دون یلغه سی آزاؤ دینکزینه قویغان توشده - راصطاودون یلغه سنده ایگن بله سودا شب غروشوفکاده طاش کومری چغا - رازدور هم سیملن

استانیتسه‌لارنده ۋیناغرادباقچه‌لاری کوب دون ۋیناسی حاضرلنه .

(١٥) اورال طرفی کوبرنالاری :

پیرمه اوفو اورنبور ۋتکه کوبرنالاری‌در - اولکی اوچوسی اورال طاوی صرطلاری بله کیسلکان صونکغسی بر آز اورال طاوی‌ننك قویورق‌لاری بله کیسلکان - بوکوبرنالار طاولق هم‌قاتی هوالی طرف‌ننك یارطسنه یاقن یری اورمان بله طولغان‌که آنلار اوسکان‌لر کامایلغه‌سی سببندن هم آنارغه قویا تورغان وتکه چوصوی هم‌بیلی یلغه‌لاری‌ننك سببندن - بوطرفده قشی اوزاق هم‌صالقون بولادر توفراغی ایگن اوچون آنچه یخشی توکل یعنی طاولارده طاشلی طوفراق توبانسویرده بالچقلی هم صازلی - اورال طرفنده ١٧٥ لب معدن زاووطلاری باربعضسی آلطون کموش جیز باقر تیمور چوین ذاتنی تابوبله کسب ایته‌بعضسی بونلاردن ذات توزب کسبلنه - معدن ذاتندن غیری مالاخیت - یاشما - لپس‌لازور - زبرجد - آلماس طاپاس شکللی آصل طاش‌لارده چغا - طاش طاش کومری مرامور هم طوزده کوب .

١) ٦٥ پیرمه کوبرناسی یری ٢٩١ منك ٧٨٢ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیونده ٩٤٦ منك اویازی ١٢ - گوبرناشهری قاما یلغه‌سنده پیرمه اسملی ٤٣ منك اهالی (طولی ٧٣ - ٦ل عرضی ٨ل - ١) قزاندن ٧٧ل چاقرم - کوب معدن زاووطلاری آراسنده مشهورراکلری پتر پاولوفسکی - بوغاصلوفسکی - نیویانسکی - نیبوینسکی - ویرخنی تاغیلسکی هم نیژنی تاغیلسکی - یکاترینبورغ اویازنی قالا آنده اورال زاووطلاری‌ننك غلاونی اوپراولینیه‌سی کوب زاووطلار هم‌مانیتنی دۋور - صولیکامسل‌ده توزقایناتولا - اربنده فبرالده ضوریارمونکا بولا مکارجه‌دن قالا اینك مشهور .

٢) ٦١ اوفوگوبرناسی یری ١٥٧ منك ٢١٧ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیون‌ده ٨٧٤ منك اویازی آلطی - کوبرناشهری بیلی یلغه‌سی بوینده اوفو اسملی ٢٦ منك اهالی (طولی ٧٣ - ٣٦ عرضی ٤ل - ٤٣) قزاندن ٣٥ل چاقرم - اوفوده ٢٦ کوبرناداغی بلکه قرم قافقاز ترکستان‌دن باشقه بتون روسیه مسلمان‌لاری‌ننك احکام شرعیه سنی ناظر دین اسلام محکمه‌سی بار آنده برمفتی اوچ قاضی بومحکمه ١٧٨٧ نچی یلده یکاتیرینا پادشا زمانه‌سنده تأسیس قیلنغان شول زماندن بیرلی بشنچی مفتی اول ١٧٨٧ نچی‌دن ١٨٢٤ کاچه محمدجان مفتی ایکنچی ل١٨٢ دن ١٨٣٤ کاچه عبدالسلام ل١٨٣ دن ١٨٦٥ عاچه عبدالواحد سلیمان اوغلی ١٨٦٤ دن ل١٨٨ کاچه سلیم گرای

مرزاتیفکیلوف ۱۸۸۶ دن باشلاب بو کونده میرزا محمدیار سلکانف - زولطا اوست شهرنده ایکی زاووط برسی قوروچ بری هم داطق زاۋوطی .

۳) ۶۲ اورنبورغ گوبرناسی - یری ۱۶۷ منك ۹۸۹ کوادراتنی چاقرم خلقی بر ملیونده ۴۴۲ منك اویازی بش کوبرنا شهری اورال یعنی جایق صوی بوینده اورنبور اسملی ۶۵ منك اهالی - کرییست طاموژنه هم میناونی یعنی طاوار آلشدرا تورغان دۋور - کروان سرای کوبرنا طور دۋاریسی مسجد هم باشقه پریسو تستوینی اورونلار بله سوداپختە مامق جون تیری حیوان بله اورص طاوارینه آلشدرالار - طرویتسکی ده طاموژنی هم مینانی دۋور بله اورنبورننك (طولی ۲۷ - ۴۶ عرضی ۱۵ - ۵۴) قزاندن ۷۷۹ چاقرم .

۴) ۶۳ ۋتكه گوبرناسی یری ۵۳۱ منك ۹۱ کوادراتنی چاقرم خلقی ملیونده ۹۵۸ منك اویازی اون بر - کوبرنا شهری ۋتكه یلغه سنده ۋتکه اسملی ۴۲ منك اهالی (طولی ۶۷ - ۲۱ عرضی ۸۵ - ۳۶) قزاندن ۹۰۴ چاقرم - سودا ایگن بله شمالی طرفنه اوزاتا - سارا پول اویازنده ایکی کازوننی زاۋوط بری قامسکه ۋوطکن اسکی ده میخانیچسکی ایکنچی ایژیوسکی ده قورال زاۋوطی .

(۱۱) مشرق طرفی کوبرنالاری

مشرق طرفی گوبرنالاری ۋولغه ایدلی ننك توبانکی آغومنده بش کوبرنا : قزان سمبر صامار صارطوف استرخان کوبرنالاری : اوّلکی ایکسنده اورمان کوب طویرا ایمن جوکه یغاچی کوبراك قالغان ایکی گوبرنا بتونلای اورمانسز دیسه نك بولور هم استیب لك صونکغی ایکی کوبرناده یغمور آز بولا قشی قارسز هم بیك صالقون توفراغی هر قایده قارا هم ایگن اوچون محصولدار لکن استرخان کوبرناسی ننك یری گنه قملو هم طوزلی اوّل زمانده دینکز توبی بولغان سببندن کوب یرنده طوزلی صازلار کوللرده قامش هم قرقواچی اولن لر اوسه - طوز کول لری ضورراق لری ایکاۋ بری ایلطون ایکنچی باسکونچاق یل تاولکنده اون ملیون پوطلاب طوز حاصل بولا . خلقی ننك کسبی ایکن ایکو بله .

۱) ۶۴ قزان کوبرناسی - یری ۵۵ منك ۹۸۷ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی ملیونده ۶۶ منك اویازی ۱۲ - کوبرنا شهری قزانکا یلغه سی ۋولغه ایدلنه قویغان یرنده قزان اسملی اهالی ۱۴۱ منك (طولی ۶۶ - ۴۷ عرضی ۵۵ - ۴۷) اونیورسیتیت هم پراوااصلاونی لارننك دوخاونی آکادیمیه سی مسلمان لرننك ۴۲ مکتب و مدرسه ۵۱ مسجد - بز قوماچ فابریکی کوب کون

زاووطلاری داری زاۋطی صابون زاووطلاری بله مشهور ایگن هم تیری سوداسی
بله مشهور قزان تیرمانلرنده تارتولغان اون لار آیوریم ماقتاولی - آطلی هم
ایلیکتریکلی واغون فانطال ایلیکتریق نوری قابانکولنده پراخوط یوروی
تیلیفون تیموریولی بوزمان اختراغاتی در بش بالطا اصلابا داسی بله توب قزان
آراسنده بوی اوچ چاقروملی بیوکلکی یدی صاژینلی طامبه ١٨٤٩ نچی یلده
یاصاب آچلغان - چیسطای هم تتوش شهرلرنده اولکی سی قامایلغه سنده ایکنچی
وولغه ده ایکن پریستانی - قزاندن قابانکولی باشنده آرخاری داچاسی ننك
قابقاسی توبنده سیدزاده لردن محمود بن حسن اسملی ذات شریف ننك زیارتی
اهل بصیرت کوب استمداد قیلوب کلام شریف اوقوب باغشلیلار اهل اخلاص
کوب فایده لار کوره لر .

٢) ٦٥ سمبر گوبرناسی - یری ٤٣ منك ٤٩١ کوادراتنی چاقرم خلقی بر
ملیونده ٥٢٧ منك اویازی سکز - کوبرنا شهری ۋولغه ایدلی بوینده سمبر
اسملی ٣٩ منك اهالی (طولی ٦٦ - ٤ عرضی ٥٤ - ١٩) قزاندن
٢٥٦ چاقرم - سینکیلی اویازنده زویه باشنده هم گوریفکا قریه لرنده اون غه
قریب پوصطاو فابریکی مسلمانلار قولنده گوریفکاده خورامشین تیموریولاط
فابریکنده اون منکلب خذمتکار اشلی .

٣) ٦٦ صامار گوبرناسی یری ١٣٢ منك ٧٢٤ کوادراتنی چاقرم خلقی ایکی
ملیون ٢١٤ منك اویازی یدی کوبرنا شهری ۋولغه یلغه سنده صامارا اسملی
٧٥ منك اهالی (طولی ٦٧ - ٤٥ عرضی ٥٣ - ١١) . قزاندن ٤٥٧ چاقرم
وولغه اولوغ پریستین سودا ایگن بله بغدای تیری طونك ماى جون آغاج طاواری
بله . بلاکوواژنی هم ایدلده ایگن پریستینی در .

٤) ٦٧ صاراطف گوبرناسی - یری ٧٤ منك ٢٤٤ کوادراتنی چاقرم ایکی
ملیون ٢٢٢ منك اویازی اون - گوبرنا شهری ۋولغه یلغه سنده صاراطف اسملی
١٢٣ منك (طولی ٦٣ - ٤٤ عرضی ٥١ - ٣٢) قزاندن ٦٣٨ چاقرم -
سوداسی ایکن بله - کامیشن هم ۋولغه ده ایلطون کولندن تابولغان طوزننك
اصکلادی ساریپیندن ۋولغه دون تیموریولی اوزانولغان - سارپیتانیچ آولی
تماکو هم غارچیتسا او سدره لر - راونوی ایدلده پریستین اطرافدن کلگان ایگن نی
جیبب ایدل بله یوقاری ریبنیغه اوزاتا .

٥) ٦٨ استرخان گوبرناسی یری ٢٥٧ منك ٨٤٥ کوادراتنی چاقرم خلقی
٨٥٢ منك اویازی بش - گوبرنا شهری ۋولغه یلغه سی ننك خزر دینکزینه

قویغان یرنده ٦٥ چاقرم‌لاب یوقاری‌راق آسترخان‌اسملی ٧٢ منك‌اهالی (طولی ل ٦ - ٢ع٢ عرضی ٦ع٤ - ٢ ١) قزاندن ٢ ١٤١ ٢ ١ چاقرم - ایران‌هم خزر دینگزی‌جاغاسنداغی خلق‌بله‌سوداقیلا - تورلی‌بالق‌لار اصکلادی آندن روسیه‌ننك تورلو اطرافنه‌طارالا - ساریف‌ده‌ایاطون کولندن چقارلغان‌طوزننك اصکلادی بوطرفده تورلی کوب یارمونکالار بولا آخون خوطرنده ساریفده صاوینکاده ناواوزبن‌اسکی‌ده قرغزلارننك حیوان‌لاری بله شب سود ابولا . استرخان صامارکوبرناسی‌ننك غرانیتسه‌لارنده جایق‌یلغه‌سی‌ننك اونك‌یاغنده اورال قازاق‌لاری‌ننك یرلری مشرقدن وحشی خلق‌ننك جبرندن صاقلارغه اوستلرینه‌لازم - اورال‌قازاق‌لاری بالق‌توتوکسبی‌بله معیشة کچوره‌لرهم‌حیوان آصراب چونکه‌یرلری ایکن‌گاصلاحیتلی‌توکل - باش‌شهرلری اورالسکی بالق بله شب سودا قیلا .

(دورتنچی باب آفسترالیه قسمنی بیانده)

ماتیریك‌ننك دورتنچی قسمی آفسترالیه‌درکه جنوبداکی یر معناسنده‌در ١٦١ منك‌کوادرتنی‌میل - اول ماتیریك‌بله کوب آطاولاردن‌عبارتدر یانکی فلمنك‌یانکی‌غوللاندیه هم آتالور اوچ اولوغ آطاۋلاری‌بله‌برگا یعنی‌یانکاغؤینیه یانکی‌زیلاندیه‌هم‌واندیمین‌یری‌بله آفسترالیه‌ننك‌شمالنده موسم‌جیلی‌سببندن یل‌تاولکنده‌ایکی‌کنه‌فصل‌بولا یوۋش‌هم‌قروقت جنوبده‌دورت‌وقت‌جای‌کوز قش‌جاز - یرلك‌خلقی‌مالای‌نسلی طشقی‌جزیره‌لرده‌طورالار کسب‌لری دینگزکا رابن‌طالاو - بدنلری‌قاراراق‌بولسه‌ده تورلمش فورماسی مهابه‌هم‌کوچلی‌لر - آنلارننك مهابه‌لری صاندویچ آطاونده یانکی زیلاندیه‌داکی مالای‌لاروحشی علم فن قبول قیلمی‌لار آدم آشی‌لار زنگی‌لر یاکه یاپوان‌لار ماتیریك‌ده یرلك‌لردرکه تن‌لری‌قارا چاچ‌لری‌بودره اوزلری‌یالقاو علمنی قابل‌توکل‌لر - چیتدن‌کلکان‌خلق مغربده‌کی آطاولارده قطای‌خلقی‌هم‌تورلی آطاولارده‌یاور وپا خلقی باری یارطی ملیون قدری .

١) آفسترالیه‌ماتیریکی یاکه‌یانکاغوللاندیه ع٣ع١ منك‌کوادراتنی‌میل باری ایکی ملیون خلقی بله .

ماتیریك‌مغربدن مشرق‌غه‌تاباآوزونلغی بش‌یوزمیل - شمالدن‌جنوب‌کاتابا کینلکی ٥ ٢ع٣ میل - یانکی‌غؤینیه‌ماتیریکدن‌طورریس‌بوغازی‌بله آیورولا - طاسمانیه یاکه واندیمین‌یری باصصف بوغازی‌بله آیورولا - آفسترالیه‌ننك

جاغالاری تیکز باری بر کنه جرماق بار کارپینتاریه اسملی - آفستر الیه ننك اچکی طرفی استیب لك دالالق قوبي بيوك اولان اوسکان باری جنوب شرقده طاولق بويي اوتوزميل آرقلسی یدی میل زنکار طاودیب آطالا ایکی منکدن اوچ منك فوطغاچه اماجنوب غرب کا تابا آفستر الیه آلپ لری اسمنده آق طاولار بار بیوکللکی سکز منك فوطغاچه ایروشه .

آفستر الیه یلغه لاری اوزلاری ننك آغوم چوقرلارين آلوشدرالار آقرین آغالار صو بعض تو شنده آزایا بعض یرنده کوبه یه یلغه لرننك کوبو سی کول کا یاکه صازلقغه آۋروله . آفستر الیه ده اینك ضور یلغه موررى اسملى آفستر الیه آلپی ننك مغربندن آغا - یوقاریغی آغومنده بو یلغه یوم اسملی - موررى یلغه سی ننك اوزونلغی ٥٠٠ ١ میل - موررى کا اونك یاغندن موررومبیج هم دارلینغ یلغه لاری قویا - موررى دینکز جاغاسندن براقده توکل آلیکساندرینه کولی حاصل بولا - آلیکساندر ینا طاررا ق غنه کانال بله دینکزکا قوشلغان - جنوبی آفستر الیه ده ایکی طوزلی کول بار . بری طوررینس ایکنچسی غاردینیر - ویکطوریه ننك طاولق طرفنده بیك محصولدار یری بار - اورمان جنوب شرقده کنه یلغه لاریاننده آکانسه اوسه هم یفکالیفت اسملی آغاج بويي ٣٠٥ صازین غاچه بولا بو یغاج منکو یاشل لکن یافراغی ماتور توکل چانچکلی - یمش یغاج لاری اوزنده اصلا بولمغان چیتدن کیتورلکان ایکمك یغاچی پینزانغ چیکلاوکلی خرماوغیری یمش یغاچ لاری هم ایگن لر بیك برکاتلی اوسه - حیوان ذاتی ضعیف - دینغ - ات اوتکونوص - کینغوریا که کونغوره بولا - قوش لار ذاتندن : آق قوزغون - قاراتوسلی آق قوش - طوطی - تویه قوشی - مهابت مینوراهم قازوار - طوز هم طاش کومری چغا - آفستر الیه قیمتلی معدن کا آلطون کموش کا بای - ١٨٥١ نچی یلده آفستر الیه آلپنده آلطون تابولغان یل تولغانچه ٠٠٥ ملیونلق حاصل بولغان - صارق قوی ذاتی بیك کوب آصری لار ٧٠٠ ملیون باشلاب قوی بار شول سببدن جون چیت کا اوزاتولا - اگاچن لر هم هنر همان آرتابارا .

١) مشرق جاغاسی .

ا) یانکی جنوبی والیس - سیدنی شهری ل ١٣٠ منك اهالی پورت جاقصون جرماغنده غنرال کوبرناطور طورا - باطورست شهری اچده زنکار طاولار اونه سنده .

ب) کوئینسلینډ مهاجرلری بریسبان شهری ٢٥ منك .

٢) جنوبی جاغاسی .

ا) ویکطوریه مهاجرلری - میلبورن شهری ل ١٩٠ منك اهالی اونیوریسنیت

هم بار پورطفیلیپ جرماغی جاغاسنده ـ غیلونغ شهری ٤٢ منك دینکز لیمانی ـ بالاراط شهری ٤٦ منك اهالی تیمور چوین زاووطلاری .

ب) آدالاییدا شهری کونغورا آطاولاری قارشوسنده موررری یلغه‌سی جاغاسنده ٥٤ منك اهالی .

٣) مغربی جاغاسی .

مهاجرلر لیبارثیلغه‌سنده پیرت هم فریمانئل شهرلری جمعسنده ل ٢ منك اهالی .

٤) شمالی جاسی .

ایکی اوکروغ ویکطوریه شهری بله آلطون کموش قورغاشن تری کموش باقرجیز کوب . ایکن هیوان ویناغراد کوب .

آطاولار

طاسمانیه یاکه واندیمین یری ٢٣٣ ١ کوادراتنی میل یوز منك اهالی ـ آفستر الیه‌ننك جنوبنده ١٤دن ٤٤ عرض جنوبی کاچه ١٦٢دن ١٦٦ طول شرقی کاچه ماتیریکدن باصصف بوغازی بله آیورولا بو آطاو طاولق اورمانغه صوغه‌بای ـ هواسی معتدل هم‌بومشاق قزویرنباتاتی یمشی‌یوق اماویناغراد یوزم کوب .

شهرری (غوبارت تاون) اسملی ٢٥ منك اهالی .

ب) پاپوئانس‌لاریاکه زنکی‌لر توراتورغان آطاولار : بو آطاولار جمله‌سنه یانکازیلاندیه‌دن باشقه هرقایوسی خط استواننك جنوب طرفنداغی‌لری کره بو آطاولارده بیك کوب طاولاربار هرقایوسی محصولدار ایکن یمش برکاتلی بولا ـ

١) یانکی غؤینیه ٣١٥ میل اچی معلوم توکل شمال غربی طرفی غوللاندیه مهاجرلری قولنده .

٢) یانکی بریطانیه بانکی غؤینیه مشرقده خلق طغز اوطورغان .

٣) سلیمان آطاولاری یاکه یانکی غیورغیه .

٤) قارول خاتونی شارلوططه آطاولاری .

ل) یانکی غیبرید اهالی آدم آشاوچی‌لار .

٦) یانکی کالیدونیه فرانسیه‌ننك ملکتی غیبلی‌لرنی بونده‌اوزاتالار .

ت) مالای خلقی توراتورغان آطاولار یانکی زیلاندیه بله‌برکا گرچه قزوهوا قسمنده بولسه‌لارده اولوغ اوقیانوسده بولولاری سببندن هوامعتدل یانکی زیلاندیه‌ده حتی‌که بر آز صالقونچه‌ده یانکی زیلاندیه جزیره‌سی بش منك

کوادراتنی

کوادراتنی میل ۲۰۴۲ ۱۸ نچی یلدن بیرلی اگلچن‌لر قول آستونده خلق ۳۰۰ منك .
شهرلری : آکلاند ۲۰ منك ـ ۋيللنغتون سکز منك دوندین ل ۱ منك .
۲) ماربین یاکه رازبوینك‌لار جزیره‌لری ایسپانیه‌غه تابع فیلیپپین جزیره‌لری‌ننك مشرغنده ـ بووولقانلی هم طاولی جزیره‌لرنی ۱۵۲۱ نچی یلده ماغیللان آچقان .
۳) کارولین آطاولاری ایسپانیه‌غه تابع اهالی بیك یواش . ا
٤) ماغوریف آطاولاری اوچ اورنده‌جیینتق تبه‌نك آطاولاردن عبارت .
ل) فیجی آطاولاری ایکی ضور هم بیك کوب کیچك آطاولاردن عبارت خلقی ۲۰ منك بیك‌طازا یارطسی خرستیان دینن قول قیلغان‌لار قالغان یارطسی کشی آشی .
٦) دوست‌لق آطالاری خلقی ٦٥ منك یواش‌خلقلی خرستیان‌لقغه‌اورلکانار بو آطاولارننك اینك ضورسی طانغ طابه .
۷) ساموآ آطاولاری .
۸) قوق توتوش آطاولاری تبه‌نك .
۹) شرکة آطاولاری وولقان‌لی برکن‌لی اینك ضور آطاوی طایتی یاکه اوطویتی فرانسوزلر .
۱۰) شك‌لی تبه‌نك طاولار آمریقادن ٤٥٠٠ میل .
۱۱) میندان آطاولاری بارسی‌طاولی‌هم‌وولقانلی ـ ایکی گروه‌غه‌بولنه‌جنوب‌ده مارکیز گروهی شمالده واشینغتون گروهی .
۱۲) صاندویچ آطاولاری اون‌بر ـ سکزنده‌خلق‌طورا ـ آمریقادن ۵۰۰ل میل مسافه‌ده ۱۷۷۷ ده قوق دیکان کشی آچقان خلقی کوزل‌لك بله مشهور بو آطاولارننك اینك ضورسی غاوای ۹۲۲ کوادراتنی میل .
۱۳) یانکی ایرلاندیه آطاوی ۱۷۵ طول شرقیده ۲ عرض جنوبی‌ده بو آطاولارننك کوبوسنده اهل اسلام باردر .

(بشنچی باب آمریقا قسمنی بیانده)

یریوزی‌ننك بشنچی قسمی آمریقادرکه ایکی‌کا بولنمشدر بری جنوبی ایکنچی شمالی ـ ایکی قسم‌کا بولنه‌تورغان اورنی ۹ نچی عرض شمالی‌ده ٦۲ طول غربی‌ده پاناماجرماغیدرهم بوزمانده‌پانامابوغازی یاکه‌کانالی‌نی قازب اولکورته‌لر بحر محیط

کبیر بله آتلانتك قوشولور آمریقاننك یری ۷۴۸ منك کوادراتنی میل ۶ ۳ ملیونده ۲ ل ۹ منك کوادراتنی چاقرمغه توغری کیله‌اهانی ۱۱۳ ملیون- آزیادن قالا آمریقا باشقه قطعه‌لردن ضوردر - آمریقا بیك اوزون - شمالده ل ۷ عرض شمالیدن رود بایدن باشلاب اینك جنوبده ۶ ل عرض جنوبده‌گی فاروارد بورنی یاکه غورن بورننه‌چه (۲۰۰۰) فرسخ یعنی آمریقاننك شمالدن جنوب‌کاتابا اوزونلغی اون دورت منك چاقرم بولا آمریقاننك یاؤروپاغه اینك یاقن یری یاوروپاده نارویکیه‌دن آمریقاده غرینلاندیه‌غاچه ۲۰۰ میل - آمریقاننك مشرقنده صان‌روق بورنوندن خط‌استواغه یاقن توشده آفریقادن ۴۰۰ میل - آمریقاننك مغربی جاغاسنده پرینس واللیسکی بورنی آزیاده بیرینغ بورنوندن بیرینغ بوغازی آرقلی باری ۱۳ میل بس آمریقاننك قالومب‌غاچه معلوم بولماسینه مسلّم بولماسقه یاری .

آمریقا مانیریکی صورلقده‌ایکسیده بردای ایکی کیسا کدن طورا هم هر ایکسی اوچ‌پوچماقلی یعنی جنوبی هم شمالی کیسا کدن ایکسی‌ننك آراسنده طار یر بار اورطا آمریقادیب آتالا ۹ نچی عرض شمالی‌دن پانامادن باشلاب ۲۰ نچی عرض شمالی‌کامیکسیکاغاچاقلی - پاناماده‌یرننك کینگلکی باری آلطی فرسخ ۴ چاقرمغه توغری کیله - جنوبی آمریقاننك آفریقا اوخشاشلی یارطی آطاولارغه بایلغی یوق - شمالی امریقاده یارطی آطاولار بشاو : ۱) مشرقده لابرادور ۵ ل بله ۶۰ عرض شمالی آراسیده هم ۳۸ بله ۶۱ طول غربی آراسنده ۲) یانکا براونشؤیغ ۳) یانکا شاطلاندیه ل ۴ عرض شمالی‌ده ل ۴ طول غربی‌ده ۴) فلوریدا ل ۲ دن ۳۰ عرض شمالی‌کاچه ۶۲ - ل ۹ طول غربی‌ده - ل) یوقاطان . مغربده‌کالیفورنیه ۲۳ دن ۳۳ عرض شمالی‌کاچه ۹۲ طول غربی‌دن ۱۰۰ نچی طول غربی‌کاچه - کالیفورنیه‌دن یراق توکل بیك کوب آطاولار .

آمریقاطاولاری کوبوسی میریدیان اونکاینه یعنی شمالدن جنوب‌کاصوزولغان . اینك مشهور طاولاری آند اطاولاری یاکه ایکنچی اسم بله کاردیلییر طاولاری - بو بیك ضور طاو آمریقاننك مغربی جاغاسنده میکینز یلغه‌سندن باشلاب جنوبی آمریقاننك اینك جنوبداکی اوچونه‌بارب ایرشه‌بارسی ۱۴ منك چاقرم (میکینز یلغه‌سی قللار کولندن ۱۰۰ طول غربی‌دن ۶۲ عرض شمالیدن باشلانب شمالی بوظدینکزینه‌قویه) . آند اطاولاری بیوکلکده هواده کیفیتده بیك تورلیچه آندادہ آلتون کموش وغیری معدنلر بیك کوب - جنوبی آمریقاداغی آندالار قایوممکلتدن اوتسه‌شول مملکت اسمنده‌یورتوله - شول سببدن جنوبی آمریقاداغی

آند‌الار آتا‌لالار : پاطاغون - چیلی - پیروآن - بولیۋیه - غراناد کۋیت آند‌الاریدیب .

ل ٣) نچی عرض جنوبی‌گاچه آند ابرگنه سلسله وچلبرکبی در آندن آری ایکی سلسله‌گا بولنه (بوینس آیرس هم صانت یاغه توغروسنده) شول ایکی سلسله آراسنده ایگن لک‌کا یخشی‌توفراقلی میدان بار - چیلی مملکتنده آند‌الار ایکی پاراللیلانی سلسله بولوب ١٢ منك فوط بیوکلك‌کاچه ایروشه - اینك بیوك طاو آکونکاغرۋا اسملی ٢١ منکده ٩ ٣ فوطهم لیولا یلیکه اسملی ۋولکان ٢٠ منك فوط - پیراهم بولیۋیه مملکتنده‌کی آند‌الارده ١٢ منك فوط بیوکلکده بولون بار آنده (تیتی‌کاکی) اسملی کول بار دینکز صوی چاماسندن ١٢ منك فوط بیوکلکده غراناد آند‌الاری اوچ سلسله‌کا بولنه اورتا سلسله‌سنده تالیما طاوی ١٧ منك ٢٠٠ فوط .

شمالی آمریقا آند‌الاری اورتا آمریقاده پاناما‌تلندن باشلانا پاناماده آنلار بشیوز فوطدن آرتق توکل آندن شمال‌کا تابا ١٥ - ل ١ منك بیوکلکده‌کی ۋولقان‌لار بار .

آمریقا ماتیریکی‌ننك اوچ اولوشندن ایکسنده آلطی بیك ضور تیکزلك یر بولون‌لق : ١) میکینز - نیلسون - میسسی‌سینی پی یلغه‌لاری‌ننك تیکزلکی ٢) مسسی‌پی صاوانی - هم میسسوری یلغه‌لرینك بولونی ٣) میکسیکا جرماغی‌ننك تیکزلك بولونی .

ع) آرونیکه یلغه‌سی بولونی ل) آمازونکا یلغه‌سی بولونی ٦) نچی ریو - دی - لا - پلاطا یلغه‌سی‌ننك بولونی .

یلغه‌لارننك اصل‌لاری اوشبو آلطی بولون‌لاردار .

(١) شمالی اوقیانوس‌غه آغا تورغان یلغه‌لار :

(١) میکینز (ل ٢ ع) میل آتاباسکو - قل‌لار کول‌لری آرقلی آغب بارا بار آیو کولی‌ننك صوین اوزینه قبول قیلب شمالی بوظ دینکزینه آغا .

(ب) باقر چغا تورغان یلغه .

(٢) بحر محیط کبیرکا قویا تورغان یلغه‌لار :

(١) یوقون یلغه‌سی بیرینم بوغازی‌ننك جنوبی (ب) فریزر یلغه‌سی ٥ ل ١ میل (ت) قالومبیه یاکه آریغون ٣٠٠ میل (ث) قولوراده (١٢٠٠) میل کالیفورنیه جرماغنه قویا .

(٣) آتلانتنك‌کا قویا تورغان یلغه‌لار :

(١) غودزون جرماعی آرقلی :

١) صاصکاچوان یلغه‌سی ٦٥ میل بیوك طاولاردن چقب ژینیپیغ کولنه قویا - آندن اوچ یلغه آغب چغا نیلسون - غیلل - سیویرن .
(ب) چورچیل یاکه کوللر آتاسی معناسنده بولغان میسسی‌سینی‌پی یلغه‌سی آتلانتك‌ننك توغری اوزینه قویا تورغان یلغه‌لار :
(١) سوه‌توی لاورینتی یلغه‌سی باچقچلی طاوداغی بش‌توتوش کانادا کوللرندن آغا - اول کوللر : یوقاریغی - میچیغان - غورون - ایری هم آناطاریه‌در - صونکغی ایکی کول آراسنده یعنی ایری بله آناطاریه کوللری آراسنده بیوکلکدن صو شاولاب قویا تورغان یربار (واداپاد) اول نیاغار واداپادی دیب آتالا .
(١٦٥) فوط بیوکلکده .
(ب) آتلانتك دینکزی جاغاسنده‌غی یلغه‌لار: کاننیکتیکوت غودزون - دنلاؤر - صوصکویغانا - پوطوماق - جمس یلغه‌لاری .

میکسیکا جرماغنه آغا تورغان یلغه‌لار :

(١) میسسی‌پی یلغه‌لار آتاسی معناسنده ٨٩٥ میل ٦٢٣٥ چاقرم‌غه‌توغری کیله آیتاسکا کولندن باشلانا میسسی‌پی‌کا قویادر .

اونك یاغندن	صول یاغندن :
١) میسسوری	١) ایللنویس
٢) آرقانزاس	٢) آغیبیه ٥ل ٢ میل
٣) ریدریؤ (یعنی قزل یلغه	

(ب) ریو - دیل - نورطه ٣٦٥ میل .

(ع) آنتیل دینکزینه قویا تورغان یلغه‌لار :

(١) صان خووان - نیکاراغووا کولندن آغا .
(ب) آطراطه داریه جرماغنه قویا .
(ت) ماغدالینه یلغه‌سی اوزینه قویا تورغان قاوقا بله برکا .

(ل) آتلانتك‌کا قویا تورغان یلغه‌لار :

(١) آرینوکه ٣٥٥ میل - صول یاغندان قوشولا : عوآویاره - میتو - آپوره . یینك‌لری: کاسیکؤویاره قوشولادر ریونیگرو یلغه‌سی بله .

(ب) آمازونکا ۷۷۰ میل (۳۹۵ل) چاقرم لیاریکو چاکولندن چغب آغا .
(ت) جاغا یلغه‌لاری : ایسسیکیبو ـ دیمیراره .
(ث) صان فرانسیسکه یلغه‌سی ۳۹۰ میل برازیلیه طاولارندن آغا .
(ج) ریودی‌لاپلاطه یلغه‌سی ـ پاراغوای ـ پیلکومایه ـ ویرمیبیه ـ پارانا
یلغه‌لارندن حاصل بولا اوروغوای یلغه‌سی‌ننك اوسیه‌سندن یراق توکل .
جنوبی آمریقاده دینکز هواسی . جووش هم جلی هوا بولو سببندن جنوبی
آمریقاننك یری بیك محصولدار .
برکاتلی اطراف‌لارننك هر قایوسی یتوشه‌اوسه مثلا : مصر بغدایی (قوقوروزا)
تماکو ـ برانکه ـ مانیوق ـ بنان ـ بنات ـ کاکاو ـ خرما ـ قزل یغاچ ـ
پرنامبوق ـ حینبیا ـ قااوچوق (ریزینایغاچی) وانیل خصوصا یرلی حشارات‌لار
یلان چیان‌لار تورلی قورت آمّا دورت آیاقلی حیوان ایسکی دنیاغه
قاراغانده آزراق .
شمالی آمریقاننك هواسی ماتیریك هواسی اوسه تورغان نرسه‌لری یاوروپاداغی
شکللی ـ آنده ایری حیوان کوب مثلا : صوصیری ـ بولان ـ آیو .
آمریقایرلك خلقی قزل‌تنلی آنلار بیك کوب تورلی خلق یوز تورلی دن آرتق
تل بله سویله‌شه‌لر .
یاوروپادن بارغان خلق یتمش ملیونلاب بار شمالی آمریقاده کوبراك اگلچن
جنوبی آمریقاده ایسپانیه هم پورتوغالیه خلقی ـ زنکی‌لر قل‌لار آفریقادن حذمت
اوچون کیتورلکان ایسکومص‌لار شمالده .

شمالی آمریقاداغی مملکت‌لر :

۱) گریلاندیه دانیه مملکتنه تابع یری ۹۳ منك میل ۱۷۲۱ نچی یلده دانیه
خلقی‌ننك ۱۸ قریه‌تورزلکان مشرق جاعاسنی بوظ ۷۲ دن ۷۸ عرض شمالی کاچه
ایکن ایکو ممکن توکل بالق مایی بله هم آنده جایلکان قوش مامق‌لاری بله سوداقیلالار
مشهور قریه‌لری خریستیانس عاپ ـ غودغاپ ـ یولیانس غاب اینك شمالده
اوپیرناویك اسملی قریه خلق کوب یوق .
۲) بریطانیه آمریقاسی چیك‌لری مغربده بحر محیط کبیر مشرقده آطلانتك ـ
جنوبده میسسی‌پی یلغه باشنه هم کاناداکوللری ـ باره بورنوندن لابرادور ده چارلس
بورننه چه تارتولغان صزق شمالی غرانیتسه آتالا ـ بو صزقدن شمالکانابا چغادر
باری میلو یل یارطی آطاوی هم جنوبده عوزون جرماغی . ولایت‌لر : ۱) مغربی

جاغایاکه بریطانیه‌کالومبیه‌سی قارول خانونی شارلوططه هم‌کۈدرا آطاولاری بله برکا - بوولایت ۱۸۷۱ نچی‌یلده‌کانادا اتفاقنه‌قوشلغان‌باش‌شهرلری نیوۋیست مونستر . ۲) لابرادور یارطی آطاوی مشرقی جاغاده دورت قریه : یانکا غوففنتال - ناین - آقفاق - غیبرون .

۳) غوورزون‌جرماغی‌یری - طاولق‌طاش‌لق‌بله غودزون‌جرماغی آراسنده ۱۸۶۹ نچی یلده کانادا اتفاقنه قوشلغان .

۴) مانیتاباقزل‌یلغه‌ده ل) کانادا اتفاقلغی ۱۸۶۷ نچی‌یلدن‌بیرلی . آنده بش جمعیة (۱) کانادااوچ ملیون خلق یوقاریغی کانادا . آطاوا - کنغستون طورونتاشهرلری‌بله آنتاریه‌یلغه‌سی‌جاغاسنده . توبانکی‌کانادا مونتریل‌شهری ۱۱۰ منک کۈیبیک ۶۰ منک .

(ب) یانکابراۋنشوییغ سوه‌توی لاورینتی یلغه‌سی قویغان‌توشده . سنت جنس شهری . (ت) یانکا شوطلاندیه غلیفاکس شهری ۳۰ منک . (ث) سوه‌توی لاورینتی جرماغنده دورت آطاو : آنتی‌کوستی - پرنس ایدوارد - کاپ بریطون - نیوفووانڈلیند . (ج) بیرمود آطاولاری نیوفووانڈلیند بله باغام آطاولاری آراسنده .

(۳) شمالی آمریقا اتفاقلی اشتاتلاری جمهوریتی

۱۵۷ منک کوادراتنی میل ۵۰ ل ملیون اهالی ۴۰ ملیونی یاوروپا خلقی ۱۸۲۰ نچی یلدن بیرلی یاوروپادن اون ملیونلاب خلق هجرة قیلغان - شمالی آمریقا جمهوریتی (۳۷) اشتاتدن (یعنی مملکتدن) براوکروکدن ۱۱ ناحیه‌دن عبارتدر بویر ۱۴۹۷ نچی‌یلده آچلغان ۱۶۰۷ نچی‌یلده‌بونده یاوروپادن‌هجرة قیلا باشلاغان‌لر اگلچن‌لر - ۱۷۷۳ - ۱۷۸۳ نچی‌یل‌لارده آگلچن‌دن‌صاودرب طوراسی‌کلمیچه صوغشب اگلچن قول آستوندن چقغان‌لار شمالی آمریقا اتفاقلی اشتات‌لار (مملکت‌لری) جمهوریتی اسملی بولغان‌لار هر اشتاتنی صایلانغان گوبرناطور اداره قیلا اچکی اشلرنده مستقلا - اما اولوغ اش‌لرنی مثلا: عسکر - فلوط - آقچه‌صوغو - تیموریولی - ضورجیبولار ایمانالار - چیت‌مملکت‌لربله‌اش‌قیلو ده بتون‌اتفاق‌بله قیلونه .

هر اشتاتدن‌کانفرس اتفاقنه ایلچی‌لرصایلانوله کانفرس‌ایکی‌پالاطدن‌عبارت ; بری‌سیناطورلار ایکنچی ایلچی‌لرهر آلتمش‌منك غرازدندن‌ایکی سیناطوربر ایلچی‌صایلانب‌یباروله - بتون جمهوریه‌ننك پریزیدینتی هم‌باش صابرانیه

واشینغتون

واشینغتون شهرنده‌در. مملکت‌نلی اکلچن - مغربی‌طاولار آلتون کموش کا بای- مشرقی طاولار تیمور بله طاش کومرینه‌بای . تیموریولی ٥ل٢ منك چاقرم‌دن آرتق نیو یورك شهرنده ایکی ملیون‌خلق - برو کلین‌ده ٥٠٥ ل منك - بوفغالوده- ١١٨ منك فیلادیلغیه‌ده ٨٠٥ منك - واشیتغطون‌ده‌بر ملیون - یانکی آرلیان- چیقاغوده‌بر ملیون - صان‌لوبی ١١٣ منك‌مشهور شهرلری‌در . صان‌فراسیسکه ٥ل١ منك

٤) میکسیکا جمهوریتی ٣ل منك ل ٨٢ کوادراتنی میل‌خلقی ١٥ ملیون ١٨٢٢ نچی‌یلده میکسیکا ایسپانیه‌دن باش‌تارتقان جنوبده چیکی تبخو آنتیپیك هم‌غاندوراس جرماقلاری‌یوقاطان‌یارطی آطاوی‌ننك کوبرا کی هم‌بتون کالیفورنیه یارطی آطاوی میکسیکاغه قاراغان‌دینکز جاغاسنده هوا آوروصاری بیزکاك باچقچلی طاولارنده هوا بیك طازا سلامت - طاولارده‌منکو یاز - بوطرفده هرنرسه‌اوسب یتوشه‌هر ایگن کایمش کابایلق میکسیکا شهرنده ٢٠٥ منك اهالی‌مانور شهر بنالاری بیك یخشی ایکی‌کول آراسنده - اونیوریستیتی‌بار سودا مرکزی طامبیکه - ؤیرا کرونس شهرلری میکسیکا جرماغی جاغاسنده آق پولکه‌اولوغ اوقیانوس جاغاسنده‌میکسیکا غاوانی بولوب طوراپو ایبلاشهری ل ٧ منك اهالی - غوانوخواق ٦٣ منك غودالاخاری ٧٥ منك

اورطا آمریقا :

١) ماتیریك یعنی جزیره توکل توب یر :

اورتا امریقاماتیریکی گویه‌جنوبی آمریقادن شمالی آمریقاغه‌کوچب‌یوررا وچون صوغولغان طارکوپورشکللی‌طورادر آنده‌ایکی هنداوکروکلاری : ١) بری ماصکیطوس‌جاغاسی ٢) ایکنچی غاندوراس یا که بالیس مهاجرلری بوایکی اوکروکنی اوزلرنکی دیب صانی .

اورتا آمریقاده آندن‌باشقه بش ریسپوبلیکابار : ١) غوواتیمالا - شهری‌شول اسمده ٥٤منك - ٢) صان صالوادر - شهری هم‌شول اسمده ٥٢منك ٣) غاندوراس شهری‌قومایاغوؤا - ٤) نیقاراغوو ا ل) کوستاریکابای‌لکن التفاتسز یالقاو ریسپوبلیکا .

آلاسقا ریسپوبلیکاسی . اولوغ شهرلری آلیکساندر هم یانکا آرخانگل‌اوّل روسیه قولنده ایدی آرزان آقچه‌غه صانلغان .

(٢) اورتا آمریقاده توبانکی هند (جزیره‌لر) .

توبانکی هندگروه جزیره‌لردر : ١) اولوغ آنتیل جزیره‌لری ١٨ نچی عرض شمالی‌دن ٢٣ نچی عرض شمالی کاچه ٥٠ل طول غربی ٦٧ طول غربی گاچه

٢) کیچك آنتیل جزیره‌لری ١٢ نچی عرض شمالیدن ١٨ نچی عرض شمالی گاچه ٣٤ طول غربی‌دن ٤٨ طول غربی کاچه بیك کوب جزیره‌لر .

٣) باغام جزیره‌لری ل ٢ - ٢٧ عرض شمالی‌ده ٨ل - ٦٥ طول غربی‌ده بو جزیره‌لره اصلا حشارات‌لاریوق یردن اوسکان نرسه‌کا بیك بای‌لق - مونده هر نرسه اوسه - شکر کوفی تماکو وغیری‌لر . یرلك خلقی قارایب‌لار آنلر بیك آز - بش اولوشدن دورتسی زنکی‌لر قالغانی آق خلق .

(ا) باغام جزیره‌لری باری بشیوزلب واق جزیره‌لر جمعسی

٥٤٢٠ میل کوادراتنی اورون توتالار دورت منکلب خلق بار - آنلار فلوریدا یارطی آطاوی بله صان دامینغه آطاوی آراسنده طورالار هر قایوسی اگاچن قول آستونده . صان سالوادر یاکه غواناغانی جزیره‌سی ١٤٩٢ نچی یلده ١٢ نچی اوکتابرده کالومب اینك اوّلی آچقان جزیره‌در .

(ب) اولوغ آنتیل جزیره‌لری :

١) کوبا ایسپانیه‌غه تابع ٢١٨ل کوادراتنی میل ملیون یارم خلق - دورندن بری قل - (تماکو شکر اوسه صیغار) غاوانّنا شهری ٢٠٠ل منك اهالی - سودا مرکزی - اونیوریسنیت غاوانّنا کلیسه‌سنده کالومب تربه‌سی - صانت یاغه شهرنده ٩٦ منك - کوبا جزیره‌سی ٢٥ دن ٢٣ عرض شمالی کاچه ٦ل دن ٦٦ طول غربی کاچه - اوّلده ایسپانیه قولنده بولسه‌ده ١٨٩٨ نچی یلده شمالی آمریقا صوغشب آلدی آننك جمهوریتنه قوشلسه کرك .

٢) یامایکا اگاچن کا تابع - ٢٠٠ کوادراتنی میل یارطی ملیون خلق کوبوسی زنکی باری ٤٥ منکلبی آق خلق - شهری کینگستون ٣٢ منك اهالی .

٣) صان دامینغه یاکه غاایتی ١٣١٨ کوادراتنی میل ٧٥٨ منك اهالی جزیره‌ده ایکی زنکی‌لر ریسپوبلیکاسی : (ا) مشرقده صان دامینغه شهری هم شول اسمده ١٠ منك اهالی (ب) غاایتی مغربده شهری پورت آ - رینس ٢٥ منك اهالی .

٤) پورطاریکه ١٧٥ کوادراتنی میل ل ٦١ منك خلق کریپست ١٨ منك اهالی باری ایسپانیه‌غه تابع .

(ث) کچك آنتیل جزیره‌لری :

۱) اکلچن‌کا تابع‌لاری : آنتیغوۋا ـ دومینیکا ـ صان‌لوتسیا ـ کاربادوس ـ طاباغو (تماکو باشده بوجزیره‌دن تابولغان) ترینیداد .

۲) فرانسوزغه تابع جزیره‌لر: غۋادیلوپا ـ مارتینیکا ـ ماریاغالانت .

۳) غوللاندیه‌جزیره‌لری : قوراصاوهم‌باشقه‌واق‌جزیره‌لر کارایب‌جرماغنده .

۴) شویتسیه جزیره‌سی سوه‌توی وارفولامی .

ل) دانیه‌غه تابع‌جزیره‌لر : (سوه‌توی) صان کروۋا (یعنی سوه‌توی‌کریست جزیره‌سی) صان طوما (یعنی سوه‌توی فوما جزیره‌سی) صان ژان .

جنوبی آمریقا .

جنوبی آمریقاده اوشبو توبانده یاد ایدلمش مملکت‌لردر : ریسپوبلیکالر : برازیلیه ـ قالومبیه ـ پیرو ـ بولیۋیه چیلی ـ پاراغوای ـ لاپلاط اتفاقلقی ـ اوروغوای . مهاجرلر غویانا ـ پاطاغونیا (باشقه‌لارغه قوشولودن آزاد) .

(۱) قالومبیه‌ده اوچ ریسپوبلیکا :

(۱) اول قالومبیه اشتات‌لاری یری ۴۲ منك ۱۸۷ کوادراتنی میل خلقی ۳ ملیون .

خط‌استوادن قارایب دینکزینه‌چه هم‌قاسسیکیاری یلغه‌سندن بحر محیط کبیرکاچه باری طوغز اشتات . مشهورراك شهرلری : بوغوتا ۴۵ منك ـ کارتاغینا ل ۲ منك قارایب جرماغنده یارطی‌جزیره‌ده ـ سودا شب دینکزدن‌انجو مرجان آلالار ۵ پاناما ۱۸ منك‌پاناما تلی‌آرقلی تیموریولی .

(ب) ایکنچی‌وینیسوایله ریسپوبلیکاسی ۱۸ منك‌کوادراتنی‌میل برملیون خلق ـ آرینوکه یلغه‌سی بوینده خلقی‌ننك یارطسی‌آق قالغانی هندخلقی ـ آرینوکه‌ننك یوقاریغی آغومنده قارایب‌لرهم‌بالچق آشاوچی آتاماق‌لارمشهور شهرلری‌قاراقاس ۵ل منك ـ قاراقایب ۲۵ منك ـ کوماناشهرنده‌کاکاوبله سودا ـ آلغوستورا هم‌سودا شهری وینیسویلا ل عرض شمالیده ۴۵ ـ ۵ل طول غربی‌ده .

(ت) ایکوادر ریسپوبلیکاسی خط‌استواده‌بولغان‌نلقدن‌بو اسم‌بله آتالمشدر خلقی ۱۵ منك‌یری ۳۰۰ کوادراتنی‌میل‌برملیون‌خلق‌کویطه‌شهری‌پیچینبیچی

ژولفانی ننك ایتاکنده ٧٦ منك اهالی اونیوریستیت غوایا کیل شهری طاش باقا آولاب صانب کسب قیلالار .

(٢) پیرو ریسپوبلیکاسی

(٤٢ منك کوادراتنی میل ایکی ملیون یارم خلق) .

آمازونکا یلغه سندن باشلاب ١٦ نچی عرض جنوبی کاچه . پیرو اوّلده اینکاص لار یری ایدی - ل٣ل١ نچی یلده ایسپانیه لی لار صوغشب آلغان - لیما شهری ١٦٥ منك دینکز یاقننده مونده آمریقاننك اینك ایسکی اونیوریستیتی بتون ریسپوبلیکاننك سودا مرکزی - قوصقو شهری ٤٥ منك اینکاس لارننك تحت پایی ایدی ایسکی ویرانه - آریکیپا شهری ٤٥ منك تیتی کاکا کولی یاننده - کالیانه دینکز جاغاسنده .

(٣) بولیڤیه ریسپوبلیکاسی .

(ل٢ منك کوادرتنی میل ایکی ملیون خلق) .

پیرونك جنوبنده - تیتی کاکه کولی ننك اورتاسندن باشلاب پاراغوای یلغه سنه چه عسکری ایکی منك توغزیوز آفیسری بله سودانی پیرو آرقلی قیلا چونکه بولیویه ننك دینکز جاغاسنده چوللق صحرا بولغان سببندن آنده یاقنلاشو اونکای سز (آتاکاما) چوللکی لاپاص شهری ٧٦ منك دینکزدن ١٢ منك فوط بیوکلك طاوده کوچا بامبا شهری ٤٢ منك مرکز اداره کموش معدنلری چوکیزاکی شهری ٤١ منك .

پوطوزی شهری ٢٣ منك کموش معدنی .

(٤) چیلی ریسپوبلیکاسی

یری (٦٢٣٧) کوادراتنی میل خلقی ایکی ملیون .

یردن اوسه تورغان ایگنی یمشی اولنی بایلقدن یانکی دنیا باقچه سی دیب آتالا هم بایلغی آرتا بارا .

شهرلری : صانت یاغه ل١١ منك اهالی بنالاری کوزل اونیوریستیتی بار . والپاریزه شهری اوجماح بولونی معناسنده ٧٥ منك اهالی سودا بیك شب . چیلی ننك جنوبنده آنارغه تابع جزیره لر کوب .

(ل) پاراغوای

(٥) پاراغوای ریسپوبلیکاسی

یری ١٦ منك ٥٥ ل کوادراتنی میل خلقی صوغش‌لارغه‌چه ملیون یاروملاب بارایدی حاضرده‌بیك کوب کیم .
باش شهری آزونسیون پاراغوای یلغه‌سنده .

(٦) اوروغوای ریسپوبلیکاسی

یری ٨ ٣١٣ کوادراتنی میل ٣٠٠ منك خلق .

اوروغوای یارطی آطاودر ایکی طرفی دینکز اوچونچی طرفی اوروغوای یلغه‌سی ل٣ عرض جنوبی ده ٣٥ - ٤ طول غربی ده - هواسی جلی جوۋش هم بیك سلامت - خلقی غاوچوص‌لار ایسپانیه بله هند خلقی قانش ایگن ایگو هم سودا اگاچین فرانسوز نمچ قولنده هر یلده اوسه .
شهری مونتیویدیو ١٢٥ منك اهالی لاپلاط یلغه‌سی دینکزگا قویغان یرده .

(٧) آرغنتن ریسپوبلیکاسی یاکه ریودی لاپلاط جمعیت اشتات‌لاری .

یری ١٤ منك کوادراتنی میل خلقی ایکی ملیون خلقی‌ننك کوبراکی غاوچوص هم نمچ مهاجرلری ده کوب باش شهری بوینس آیرس لاپلاطه یلغه‌سنده ١٨٠٥ منك اهالی لاپلاطه‌ننك بوطورده کینکلکی سکزمیل ٢٤ چاقرم سوداکون بله دورت تیمور یولی .

(٨) برازیلیه ریسپوبلیکاسی

١٨٩٣ نچی یلغه‌چه ایمپیریه ایدی - یری ٣ل١ منك کوادراتنی میل خلقی ١٢ ملیون یارطی ملیونی آزاد هندی‌لر .
برازیلیه‌ننك بایلغی : کوفی مامق کاکاو - تماکو - دوگو - ریزینا بویاو یغاچی - آلطون پلاتینا آلماس - خلق‌ننك اصل کسبی ایگن ایگو جنوبی صحرالارده حیوان آصراو - مانوفاکتور طاواری اگاچین دن هم فرانسیه گیرمانیه دن شمالی آمریقادن کیله خلق‌لاری : ١) هندی قاراورمان آراسنده طورالار ٢) زنگی‌لر ٣) آق خلق پورطوغالیه‌لق‌لارجنوبده بای نمچ مهاجرلری باش شهری ریودی ژانییرو ٢٥٤ منك اهالی جنوبی آمریقاده اینك ضور شهر سودا شب .
باغیا ٥ل١ منك - پیرنامبوکه - آلیندا ١٩٥ منك .

(٩) غۋيانا ريسپوبليكاسى

آرلينيكه يلغه‌سى ننك اوسيه‌سى بله مارانيون يلغه‌سى آراسنده دينكز يلغه‌سى بويى بيك محصولدار بركاتلى اچده قارا اورمان قارا اورمان اچنده قارا ايب‌لر هم مارون زنكى‌لرى (نيگرلرى) طورا يغمور كوبلكدن يلغه‌لار طاشى هوا بوزولا - جاغالارده ياوروپا خلقى طورا اگلچن‌لركا تابع در: بير بيس - ديميرارى هم ايسگيبه شهرلرى بارسنده (ل ل ا) منك اهالى.

باش شهر غويانا ياكه صورينام ٦٥ منك اهالى غوللانديه‌كا تابع - كاييننا شهرنده ل ٢ منك اهالى فرانسوزلارغه تابع.

(١٥) آزاد جنوبى آمريقا

(ا) پاطاغونيه آننك شمالى معلوم توكل مغربى جاغاسنده بيك كوب آطاولار شول جاغاسندنوق آمريقاده آند اسملى طاوصوزولا مشرق طرفنده جايولكان بيك كينك دالا - بعض يرده قم‌لق بتونلاى اورمانسز - جاى كونى قاتى هوا قش كوننده بيك صالقون.

پاطاغون خلقى ماغيللان بوغازندن باشلاب ريونيغرو يلغه‌سنه‌چه بولغان ميدانلق آراسنده طورا بارى ٣٠٠٠ خلق آنلار اوزون بويلى اوزون قاتى چاچلى چهره‌لرى مكروه.

(ب) اوطلى ير.

پاطاغونيه‌ننك جنوبده‌گى آطاو باچقچلى بوتاقلى تاولار بله تولغان باشنده منكوقار آلطى منك فوطعاچه - بو آطاو ماتيريكدن ماغيللان بوغازى بله آيرولا - اوطلى يرننك خلقى پيچيراك اسملى طوپاس ذهنلى قصقه بويلى بش فوطداند كيم - تبرسى‌ننك توسى بورلى - چهره‌لرى بيك تبيح. اوطلى يرننك شرق شمالنده مالووين ياكه فالكلاند آطاولارى در آنلرده هيچ نرسه اوسمى آنده دينكز قوش‌لارى هم تولين كوب. آنده اگلچن مهاجرلرى باركيت توتوچى‌لارغه منزللدر.

خاتمه

(یرننك كره‌لكن بیان‌ده)

یر بزننك كورر كوزكا تیگز شكللی آننك اوستونده كوك قابلاغان ضور قزان شكللی كورونه - اما اول شولای غنه كورونه - اماچن‌لقده یر تیگز توكل بلكه جومغاق یا كه آلما شكللی توگرا كلدر - خلق یرننك توكارا كللكن نیچه‌مننك مرتبه تفتیش قیلدی‌لار صنكره توكارالكی‌ننك درست لكنه اوشاندی‌لار یرننك توكاراك وكره ایكانلكنه كوب دلیل‌لر بار : (اوّل) بز یرننك كرككنه قایسی اورنونده توروساقده بزگا كورنه دركه كویا كه ضور توكاراك یرننك كوك بله تیره‌لی قابلاغان اورنونده تورغان شكللی بولا بز - هر نرسه‌ننك كیسا كلری توكاراك بولادر هر قچن اوزی توكاراك بولسه بس یرننك كیسا كلری‌ده توكاراك بولدیقی اوچون اوزی هم توكارا كلدر .

اوشبو صورتده :

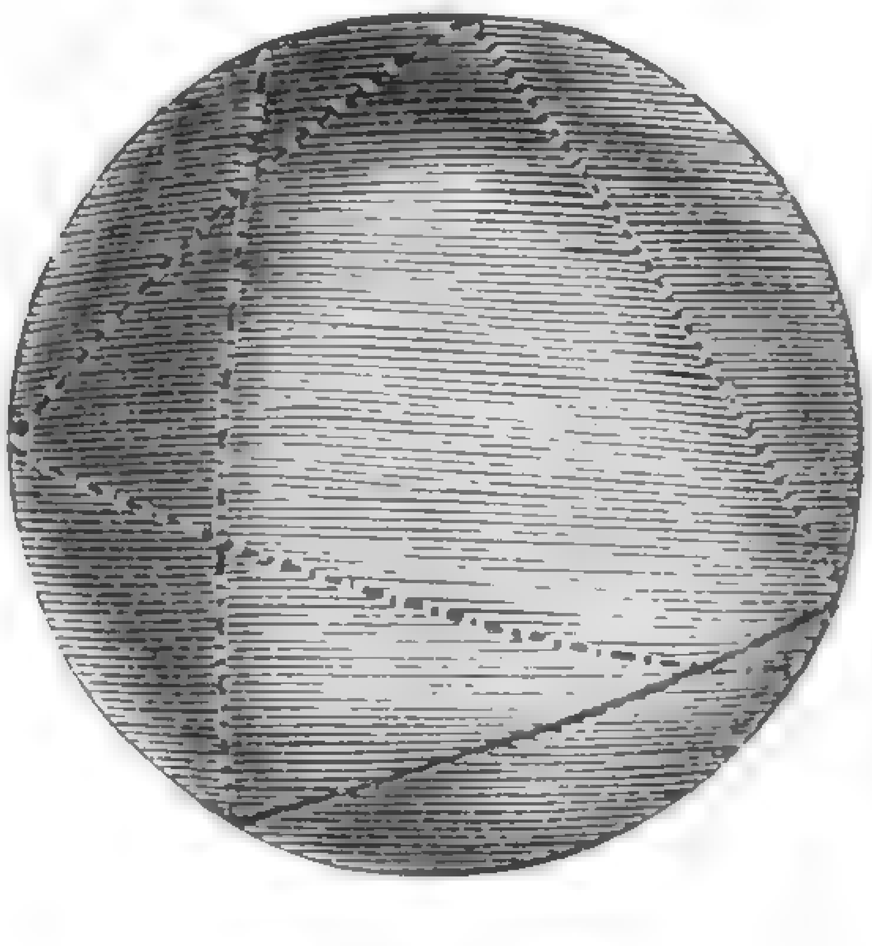

(ایكنچی) یرننك كوله‌كه‌سی هر وقتده توكه‌راك بولا - توكاراك كوله‌كه بولمی مگر بولادر توكاراك نرسه‌ننك گنه . (اوچونچی) اگرده دینكز قرینده طوروب دینكز اچنده یوركان كاراب‌لارنی صناب توروساق كوره‌بز : قریدن دینكز اچنه تابا كیتكان كاراب كیته كیته كوزدن بتونلته غایب بولمی بلكه آز آزغنه غایب بولا اول كارابننك بوكسه‌می غایب بولا ماش‌لاری كورونه - ینه‌ده بر آز وقتدن ماش‌لارده كورونمی بتونلای غایب بولا . اوشبوننك خلافنچه‌در دینكز اچندن دینكز جاغاسنه‌تابا كله تورغان كاراب‌لارننك كورنوی - كاراب اینك اوّلی بتونلته كورونمی ماشی‌ننك باشی غنه كورونه بر آز وقتدن ماش بتونلای كورونه اما كارابننك بوكسه‌می كورپوسی كورونمی ینه‌ده بر آز وقتدن بوكسه‌می‌ده بتون كاراب كورونه موننك نتیجه‌سی شولكه یر توكاراك بولغانلقدن آننك اوستونداكی صو هم توكارا كلدر .

صوننك توكاراك بولوی كیتكان پراخوطننك كوزدن آز آز غایب بولا بولا صنكره بتونلای غایب بولوینه سببدر اوشانداق كیله تورغان كاراب لارننك آز آز اوّل اوستی بارا بارا اورتاسی صنكره تو بنه‌چه بتونلای كورونوینه سبب در .

اوشبو صورتده

(دورتنچی دلیل) یرننك كره (توكاراك) لكی دینكز بله بتون دنیانی بی حساب كوب مرتبه ایلنو بله اثبات قیلنمشدر ـ بتون دنیانی تیره‌لی ایلنكان كشی لر حاضرده بزننك زمانده‌ده كوب آنلر یرننك تورلی طرف لارینه سیر قیلدی لار اماهیچ بر توشده قرییین تابغان كشی یوق ـ یرننك بر اونكاینه قاراب هیچ بر یاقغه اونكغه صولغه بورولمیچه بارا بارا ایسكی اورنغه قایدان كتكان شونده ایكنچی یاقدن قایتت كره‌لر .

فصل یر حركتی

اوّل زمانده یرنی بر اورونده سلكنمیچه یورمیچه تورا تورغان نرسه یر تیره‌سنده قویاش آی یولدوزلار یوری دیب اویلاغان لار ـ اما طورا بارا خلق فكرلاب اول اویدان قایتقان لار ـ ازلب تابقان لار كه اش اویلاغاننك خلافنچه بلكه یر هوا یوزنده یوزب قویاش تیره‌سنده ایله‌نب یوری در منكو هیچ بر سیكونده‌ده توقتامیچه شول قدری اوتكون تیز یوری دركه بر سیكونده (٢٨) چاقرم مسافه كیته‌ بز اوز بزننك

یربله برکا یورکاننی سیزمیبز چونکه بیك تیز - تیگز هیچ برنرسه کا اورونمیچه تورتولمیچه هم برچاماده یعنی بعض وقتده تیزراك یاکه آقرنراق یورمی بز شوننك اوستونه اوزمزننك یورکاننی آنکلاماسقه سبب کوزکا کورنکان اوزبزننك تیره‌ده نی گیه‌نرسه‌بار بارسی ده‌بزننك بله برکا سیر قیلادر بزننك کوزکا کورنه‌درکه کویه‌که بزتیك طورابز اماقویاش آی یولدوزلار سیر قیلالار مثلا بیك قوتلی چاباتورغان آطبله یاکه قوتلی باراتورغان پراخوطغه اوتورغان کشی اوزی ننك بارغانن سیزمی آنارغه تیلیغراف باغانالاری صوجاغالاری اورمانلار حتی که‌تیك یاکورده تورا تورغان بارژی‌لارده بارغان شکللی کورونه‌در - یربله بوقدری تیز بارساقده تونچقمی بز چونکه یربله برکا آننك هواسی هم ایلنه .

یرقویاش تیره‌سنده سیر قیله ل ٣٦ کونده ٦ ساعت مدتنده - اوشبو مدتده سیر قیلغانده یرقویاشغه بعض وقتده یاقنلاشا بعض وقتده آندن یراق کیته - شویله که یرننك یورکان یولی برضور فرضی آلقاشکللی در یرننك قایوتوشی قویاشغه‌قارشی‌راق طورسه آنده‌جای‌بولا اول‌توشکاخلاف‌توش‌ده قش بولا - بزده‌کوز بولغانده مذکورقش بولغان توشده یاز بولا بزده‌یاربولغانده آنده‌کوز آنده جای بولغانده بزده قش .

یربتون بوکسه‌می بله قویاش تیره‌سنده ایلنکان شکللی کوبچاك اوزی ننك کوچاری تیره‌سنده ایلنکان کبی اوزتیره‌سنده هم ایلنه یرننك بو ایلنوژندن کون بله تون حاصل بولا - کوندز بولا یرننك بزطوراتورغان یاغی قویاشغه‌تابا قارب طورسه تون قایچانده قویاشدن کیری کا ایلنسه - بزننك قویاش برگنه شول سببدن بتون یرنی بریولی یاقترتا آلمی نناك که برشم بتون آلمانی بروقتده یاقترتا آلمی نچه‌مه تورلوکا ایلندرسانکده یارطسی قارانغوده‌قالا - اوشانداق قویاش هم بتون یرنی بریولی یاقترتا آلمی بلکه آلماش تیلماش الی برباغی الی ایکنچی یاغی یاقترا - شوننك سببلی بزننك یراوستونده منکوکون آرتند ان تون - تون آرتندن کون آلماشنب طورا برتاولك اچنده یعنی ٢٤ ساعت مدتنده برکون برتون بولا - لکن‌تون‌بله‌کون‌ننك اوزونلغی قصقه‌لغی یرننك هر بر توشنده برتیکز توکل حتی که یرننك بر اورنداده‌یل‌تاولکنده‌تورلیچه‌کونلر بولادر - باری یرننك اورتاسنداغنه یعنی‌خط استواده منکوکون بله تون برابر اون ایکشار ساعت هم اسی‌لك کیمومی آرطمی منکوجای باشقه اوچ فصل بولمی .

قویاش هم یرده کون بله تون صورتی اوشبودر :

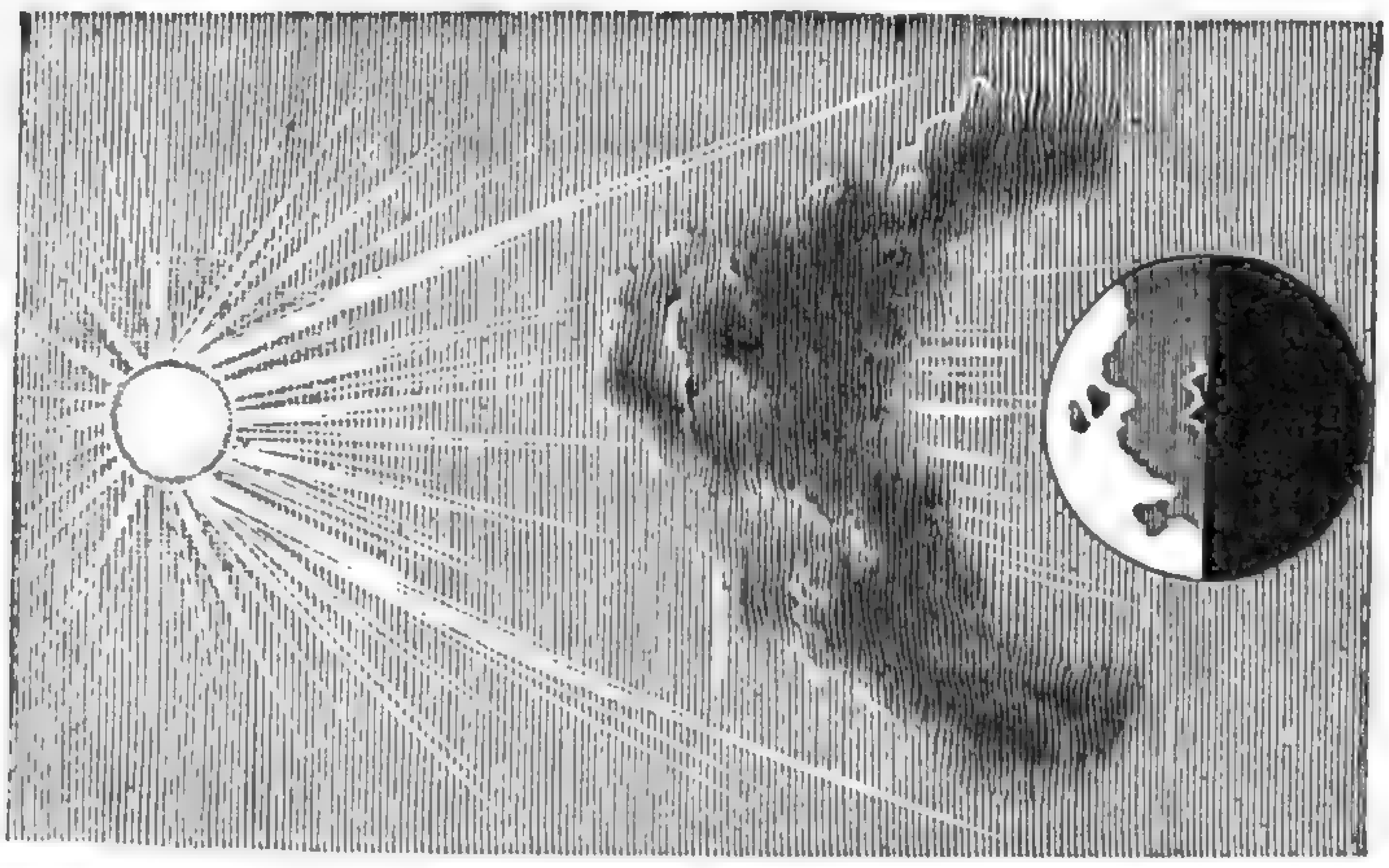

یرننك جلی لغی قویاشدن حاصل بولا قویاش اوزندن جلنی یاقتنی بر دای یباره لکن یرننك بعض اورنی قویاشغه طوری قاراب طورا آننده بیك یاقتی هم اسّی بولا بعض توشن قییق قاری آننده چلی آز بولا بعض توشی بتونلای کیری قاری آننده قویاش جلسی اوتمکاندن بیك صالقون بولا یرننك اورتاسنه خطاستواغه قویاش اسی لکی بارسندانده کوبراك تیه اما یرننك ایکی قطبنه یعنی سمتلرینه بارسندانده آزراق تیه چونکه بو قطبلرکا قویاش اصلا کورنمی طورا آلطی آی مدتنده ـ قالغان آلطی آی اچنده کورونسه ده قییق قاری اما خطاستواننك توبه سندن قاری اگرده یرننك اورتاسندن ایکی یاغندنه بر تیکز قالدرب اوچاب بورازناصزلسه ایدی اول بورازنایرنی ایکی یارطشارکره کا یعنی شمالی هم جنوبی یارطشار کره لرکا بولب مذکور بورازنا یرننك اینك قزوتوشلری ننك اورتاسین کورسه توررایدی ـ شول خطاستوانی آرتقه طاشلاب ایکی طرفنه ایکی کشی کیتب هر ایکسی اینك تون یاغی ننك چیکنه بارب یتسه لرکه آننده یل ناولکنده باری بر کون بر تون کنه بولادرکه هر ایکسی آلطشار آی بولادرکه آننده کون اینك صالقون اورون درقارتاده اول اورونغه نقطه قویله شدر لکن برننك اوزنده خطاستواده صزقده یوق قطبلارده نقطه ده یوق هم آنلارنی یر اوستونه یاصاغان کشی ده بولغانی یوق آنلار بولای معلوم اول خطاستواده نرسه ننك کولکه سی یوق کونی هم تونی منکو اون ایکشار ساعت اسی لك آرتمی کیمومی همان برکویی ـ اماقطبده یوقاریده ایتلکانچه هوابیك صالقون هم آلطی آی تون بولغانده بیکراکده صالقونایا . خط استوادن قطبکاتابا کیتب یراقلانغان صاین جلی کیمی بارا صالقون آرتابارا ـ اماقطبدن خطاستواغه تابا کیتکان صاین صالقون لق کیمی بارا جلی لق آرتابارا . بس بو سببدن یر هواجهتندن بش اولوش کا بولنه اورتاده قزو اولوش خطاستواننك هر ایکی طرفندن ۲۳ عرض غاچه ـ معتدل هوا ۲۳ عرضدن ۶۷ عرض کاچه ـ

صالقون هوا ٦٧ دن ٩٥ غاچه جمعسی ایکی صالقون هوا ایکی معتدل هوا - بر اسّی هوا - آنی کورسنکان صورة یوقاریده بیتده .

یر یوزنده‌گی نباتات‌لار هم حیوانات‌ننك درجه‌لری ؛

قویاش‌نوری هم اسّی‌لکی اوسه تورغان نرسه‌لرگا اینك کراکلی ایکی قوتدرکه آنلاردن باشقه اوسه تورغان نرسه‌یه بیك ضعیف بولا یاکه برده بولمی شول سببدن یرننك قایو ایلنه‌سنه قویاش قزوی قوتلی‌راك بولسه آنده نباتات هم حیوانات قوتلی‌راك اوسه .

اینك کوزل خوش تورلی توشده اوسه تورغان نرسه‌لر قزو هوا اقلیمنده در قزو اهوا اقلیمنده هر یرنده اوچری در الله‌نچه یوز تورلی خرمایغاچ‌لاری - بنان ایکمك یغاچ‌لاری - کاکتوس‌لار . بیوکلکی اوتوز فرق صازینلی یغاچ‌لاردن کویه‌که آرقان‌لار آصلنوب طورا شول صغلمالی بوتاق‌لار بله چرمالغان‌که شول یرکاچه آصلغان بوتاق‌لار ینه‌ده یوقاری تاباً اوسب منب کینکان آنده چرمالب ینه‌ده توبن تاباً اوسب توشکان .

شو یله که یغاچ‌لار بری برینه چرمالب اوسب توتوش بر اورمان بولغانلکه آننك اچنه نه آدمی ذات کره آلمی ونه‌ده قویاش یاقتی‌سی توشمی .

معتدل هوا قسمنده اوسه تورغان نرسه‌لر قزو هوانقدن کوب کیم درجه‌ده - اینك اول قزو هوانك ایکی طرفنده اوسه منکو یاشل یغاچ‌لار هم چیق‌لار : میرتا - لاورا - کیپاریس - پومیرانس یغاچ‌لاری - آندان آری بارا بارا قش کوننده یافراقلاری قویولا تورغان یغاچلی اورمان‌لارغه بارب چغاکه آنلر : طویرا - اورانکی - نیراك - جوکه - کورچ - قاراما - قاین - اوصاق وغیری لردر - ینه‌ده شمال کاراك هم یراق جنوب کاراك کیتکاچ بومذکور یغاچ‌لارده یوق آنده اوسکالی نارات زیرك کیلمرا هم چرشی یغاچ‌لاری .

صالقون قسم‌ننك اوسه تورغان نرسه‌لری بیك ضعیف بوطرفی‌ننك تیگزلك لرنده صازلارنده یاشل صو موك هم آقصل قیاق‌لار اوسه‌در بعض یرنده آرطش آرمه‌لك‌لری هم آیورم آیورم ناچار طال‌لار قاین‌لار اوچراشدرغالی .

عالم حیوانات هم عالم نباتات شکللی قطب‌لردن خط استواغه تاباً کتکان صاین آرتا بارا هم تورلی توسده‌کی‌لری بولاباشلی .

میریدیان هم پاراللیل صزق‌لاری میریدیان صزق‌لاری عربچه خط وطنصف نهار یعنی توشلك صزق‌لاری - پاراللیل یعنی خط استوا اونکاینه صزلغان صزق‌لار - توشلك صزق‌لاری هر قایوسی بردای آنلار اوتوز آلطی صزق هر صزق آراسنده اوتار غرادوس وهر غرادوسی یوزده بشار چاقرم یاکه اون بشار میل لکن بو حکم خط استواده غنه یوری آندن آری یوق چونکه میریدیان صزق‌لاری قطب‌لاحتی که

برکا اوچراشالار پاراللیل صزق لاری آراسی هم اونار غرادوس وهر غرادوسی بوزده بشار چاقرم لکن بو اورنده اون بشار غرادوسلی صزق لار صزب کورستەمز هر صزق آراسی منکدەبش یوز یتمش بش چاقرم بولا - ٤ ٢ صزق آراسی بولا در- بس خط استوانننك ایلنەسی هم هر میریدیان ننك ٧ ٣منکمده (٥ ٥ ٨) چاقرم بولادر

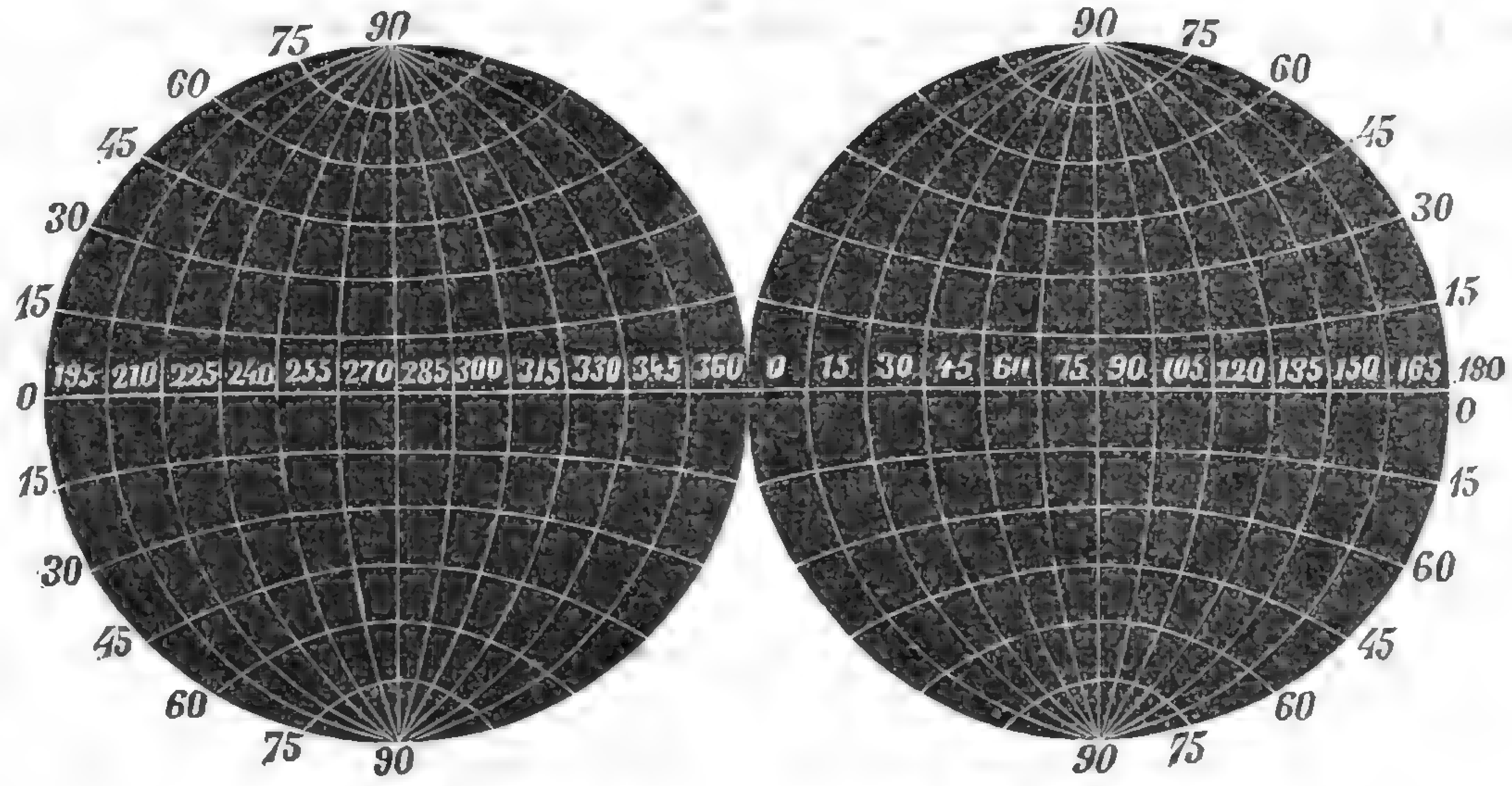

سیاره یولدوزلار

هوا یوزنده قویاش تیرەسنده بزننك یرکنه ایلانمی بو یردن باشقه قویاش تیرەسنده ایلەنوچی یولدزلار کوب آنلار هم یر شکللی قویاش یاقتسی بله نورلانب جلیسی بله جلنب طورالار قویاش تیرەسنده ایلەنوچی یولدزلار قاتی لقده هم توکارا کلکده یرکا اوشاولی بولسەده ضورلق کیچی لکده برابر توکل بعضسی یردن کیچی بعضسی بر نیچه یوزقات حتی که منك یارم مرتبه یردن ضور- اول یولدزلارننك کوبوسی کیچ بله کورونه امابزکا شم یاقتسی قدری کنه بولوب کورونه چونکه آنلر بزننك یردن اللەنیچه ملیون چاقرم یراقده بو یولدوزلار هوابوکسام لری هم پلانیت دیب آتالالار. قویاش تیرەسنده یوری تورغان پلانیت لارننك مشهورراکاری سکزدر: ١) عطارد- میرکوری ٢) زهره - ژینیرا ٣) مریخ - مارص ٤) الیونونا - یوپیتر ٥) زحل - صاتورن ٦) هرشل - اوران ٧) لیویریه - نیپطون ٨) ارض یاکه یر روسچه زیمله .

یرکا اینك یاقتی هم یولدوزلار آراسنده اینك کورکامی زهره یولدوزی در زهره یردن بر آرغنه کیچراك - زهره کیچ بله اینك اولی قویاش بایوشنده کورونه یاکه اینك صونکغاچه طانك آتقانچه فالا طانك اونکاینا .

یولدوزلار آراسنده اینك ضورسی الیونونا یعنی یوپیتردر آنی بوله قالسانك آناردن بزننك یر ضورلغی منك یارم یولدوزلار چغار ایدی یولدوزلار آراسنده اینك عجبراکی زحل یولدوزی در آننك سکز آیی بار ینەده اوزی ایکی یاقتی کینك آلقا اچنده طورا - اوزی یردن اون اولوش آرتق ضور - هر پلانیت لر

گرچه قویاش ایلنه‌سنده سیر قیلسه‌لارده قویاشدن بیك یراق طورالار مثلا بزننك یرننك قویاشدن یراقلغی اوچونچی درجه‌ده‌گنه آلایده بولسه ۲۱ میلیون میل ده طورا بس یر قویاشدن ۱۴۷ ملیون چاقرم مسافه‌ده بولادر .

بعض یولدوزلارننك یولاوچی‌لاری بار اول یولاوچی‌لار شوندیوق یولدوزلار لکن آنلار اوزی ایبداشی یولدوزغه قاراغانده کوب کچکنه هم آنلار قویاش تیره‌سنده ایلنب سیر قیلمی‌لر اوزی‌ننك ایه‌سی یولدز تیکره‌سنده ایلنه مثلا یرننك یولاوچی یولدزی براو اول یولدز آی‌در اما بعض یولدوزلارننك یولاوچی‌لاری یعنی آی‌لاری برگنه بولمی مثلا : الیونونانننك دورت آیی بار - زحل‌ننك سکز آیی بار - هرشل‌ننك آلطی آیی بار لیویریه‌ننك ایکی مثال‌لری اوشبودر :

الیونونا　　مریخ　　یر　　زهره

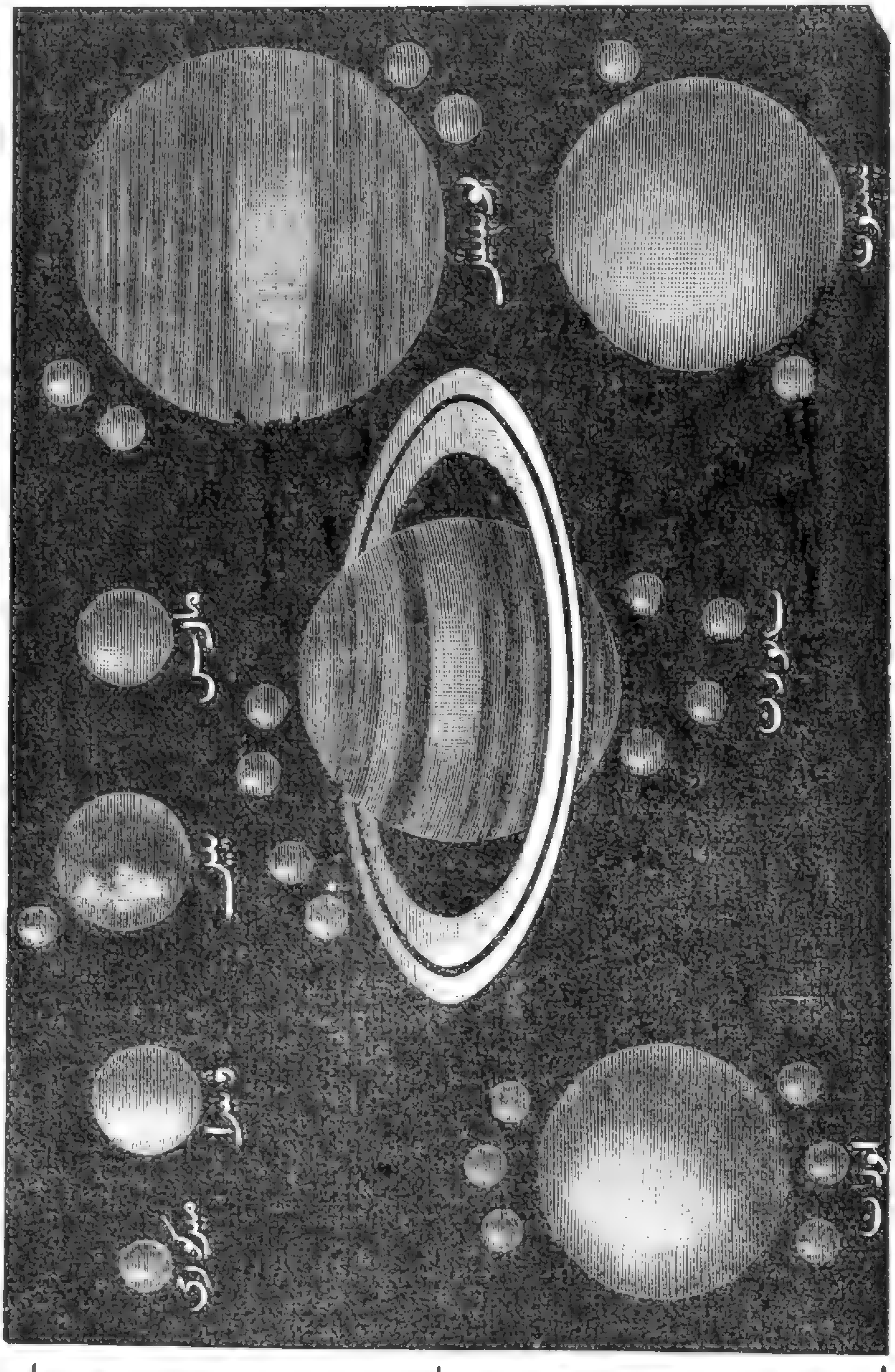

عطارد

لیویریه　　زخل　　هرشل

یرننك یولداشی آی توکاراك هم قانی بوکسامدر اول اوزی یاقتی توکل آنارغه قویاش یاقتی لغی غنه توشه‌در - آی ضورلقده یردن ایللی اولوش کیم - بزننك کوزکا آی هر یولدوزدن ضورحتی که قویاش بله برتیکز کبك کورونه آلای توکل آی بزکا یاقن لقدن ضور کورونه اول یردن باری ٥ ل منك میلده اما قویاش هم باشقه یولدوزلار بیك کوب یوز ملیون چاقرم لارده‌در آی‌غه قاراغاچ بزکوره‌بزکه آنده قارانغو هم یاقتی غوبه‌لار بار - یاقتی غوبه‌لاری طاولاردر قارانغو غوبه‌لاری طاولار کولکه‌سی هم بولون‌لاردر چونکه آیده طاولار بیك کوب - آی یر ایلنه‌سنده سیرنی ٢٩ تاولك یاروم‌ده تمام ایته .

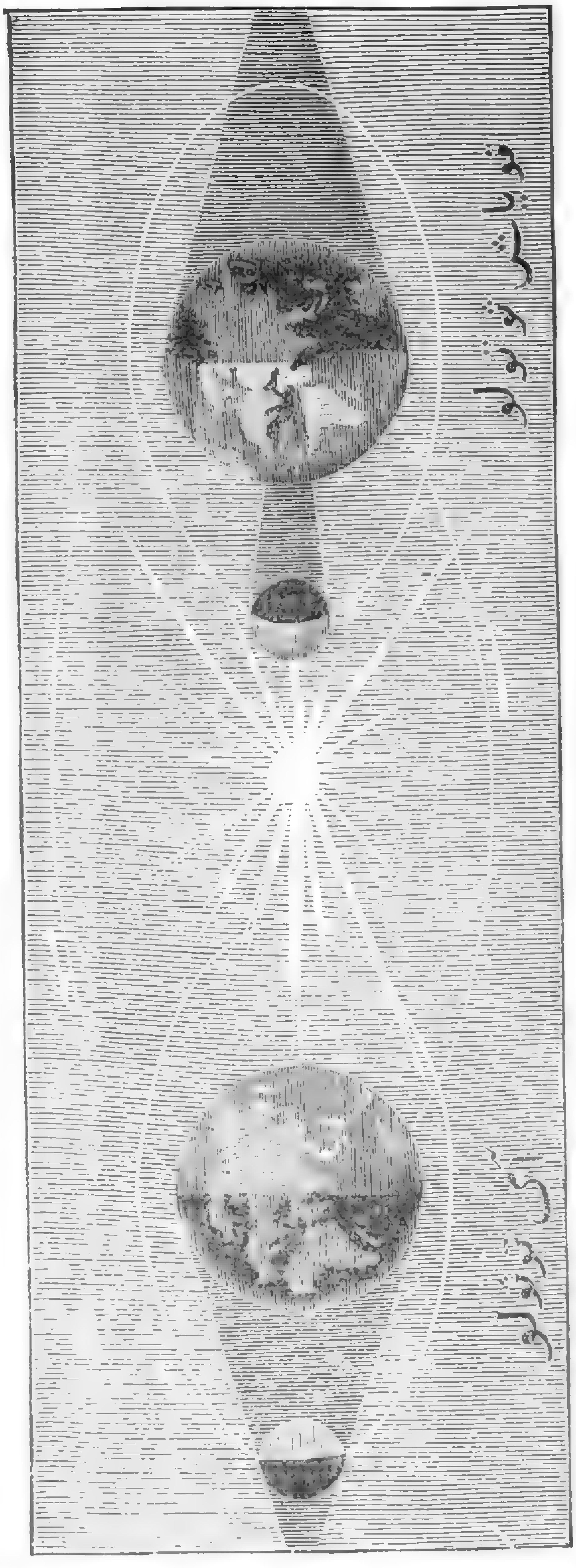

آی‌ننك هم قویاش‌ننك توتولولاری :

یر آی هم غیری قانی بوکسام‌لرننك کولگه‌سی بولا - آی یر تیره‌سنده سیر قیلغانده قویاش بله یر آراسنده طورسه آی‌ننك کولگسی یرننك بر بر اورننه توشه‌ده اول اورنده قویاش یاقتی‌سین قارانغولاتا - بولای بولو قویاش تولو دیب آتالا .
اکرده آی بله قویاش آراسنده یر طورسه آی‌غه قویاش یاقتسی تیمکاچ یاقترمی - بو آی توتولو دیب آتالا .
آی توتولوی هر وقتده بتون یرننك یارطسنده‌بولا . اما قویاش توتولوی آلای توکل کوبراك یرننك آلطیدن برسنده‌گنه بولا . قویاش هم آی توتولوی یل تاولکنده ایکی‌دن کیم بولمی یدیدن آرتق بولمی - بعض اون توغزیل آرقلی ینه‌ده شول کویکا اولکیچه ایلنه .

آی هر وقتده بردای توگاراك قارانغو نرسه‌در اول ضورایمی کیچرایمی اما بزننك کوزگا اوراق کبك بعض وقتده یارطی جومغاق کبك بعض وقتده بتونلای توگاراك بولوب کورنه‌در یعنی قویاش‌غه کورنب قویاش نوری توشکان قدریسی بزننك کوزگا کورونه قویاش نورندن یرقابلاغان قدریسی کورونمی - آی اورتاسنده آینی یر برده قابلامی آخرنده بتونلای قابلی .

یرگا قویولا تورغان یولدوزلار

هوایوزنده یوزب یوری تورغان پلانیت‌لار جمله‌سنده قویاش تیره‌سنده بی حساب کوب واق نرسه‌لر سیر قیله‌در - بعض وقتده بو واق نرسه‌لر یرگا شول قدر یاقنلاشالارکه یرنی احاطه قیلغان هوانی ده اوتب کره‌لر شول آراده بر صولوش اچنده بزننك کوزگا کورنب کیته‌لر بزننك کوزگا آنلار بیك تیز توکاری تورغان یولدوزلار شکللی کورنب کیته‌لر - شوننك اوچونده آنلار قویولا تورغان یولدوز دیب آتالا - اگن آنلار یولدوز توکل یولدوز بواسه برسی برسی بزننك یردن ضور بولوب یاکه بردای یاکه کیچراك بولسه‌ده یرگا اورونسه بری برینه صوغلوب هر ایکسی واطلب هلاك بولور ایدیك بو هوایوزنده‌کی نرسه‌لرننك یولدوز صوماق کورنب قویولوی یاکه یولی یریاننه توغری کلوب اوظب کیتوی آوغوست آیی بله نویابر آینده بولادر چونکه آنده‌ی واق جسم‌لرننك قویاش تیره‌سنده ایله‌نو یولی یر یولنه بو آی‌لارده بیکراك توغری کیله‌در .

قویروقلی یولدوزلار :

هوایوزنده قویاش ایلنه‌سنده سیر قیلا تورغان یولدوزلار هم غیری جسم‌لردن باشقه قویاش‌ننك گویه‌که اهل اولادی وتربیه‌سنده تورا تورغان بالالاری قبیلندن بولغان نرسه‌گا اوخشایدر قویروقلی یولدوزلار - آنلار کوك یوزنده بزننك کوزگا بعض وقتده کورنورلك بولوب ظاهر بولالار - هوایوزنده قویروقلی یولدزلار شول قدری کوب که‌گویه‌که محیط‌دینگزنده بالق‌لارنی قدری بواسه شول قدری - قویروقلی یولدزلار بیك تورلی صورتده وصفتده‌در اماکوبراك باش قبیلندن بریادره‌سی بولا هم شول یادره تیره‌سنده یالطوری تورغان پرده‌سی بولا گویه‌که بیك شب قویروق شکللی قویروقلی یولدوزننك مادّه‌سی باشقه پلانیت‌لار شکللی قارانغو جسم توکل بلکه جسم لطیف یعنی آرقلی کورونه تورغان جسم‌در آننك قویروغی آرقلی یولدوزلار کورونه‌در اما قویروقلی یولدوزلارده باشقه یولدوزلار شکللی اوزی یاقتی توکل یاقتی‌لقنی قویاشدن آلادر - قویروقلی یولدوزلار هم

قو یاش نیره‌سنده ایلنه لکن آنلارننك ایلنه‌سی بیك کینك بیك یراقدن ایلنه ـ شوننك سببلی قویروقلی یولدوزلار بزگا الله نچه یلده برگنه کورونه قایچان قویاش‌غه یاقن کیلسه آندن صونك طاغبده یراق کیته بزدن غایب بولا ـ قویروقلی یولدوزلار صورتلری

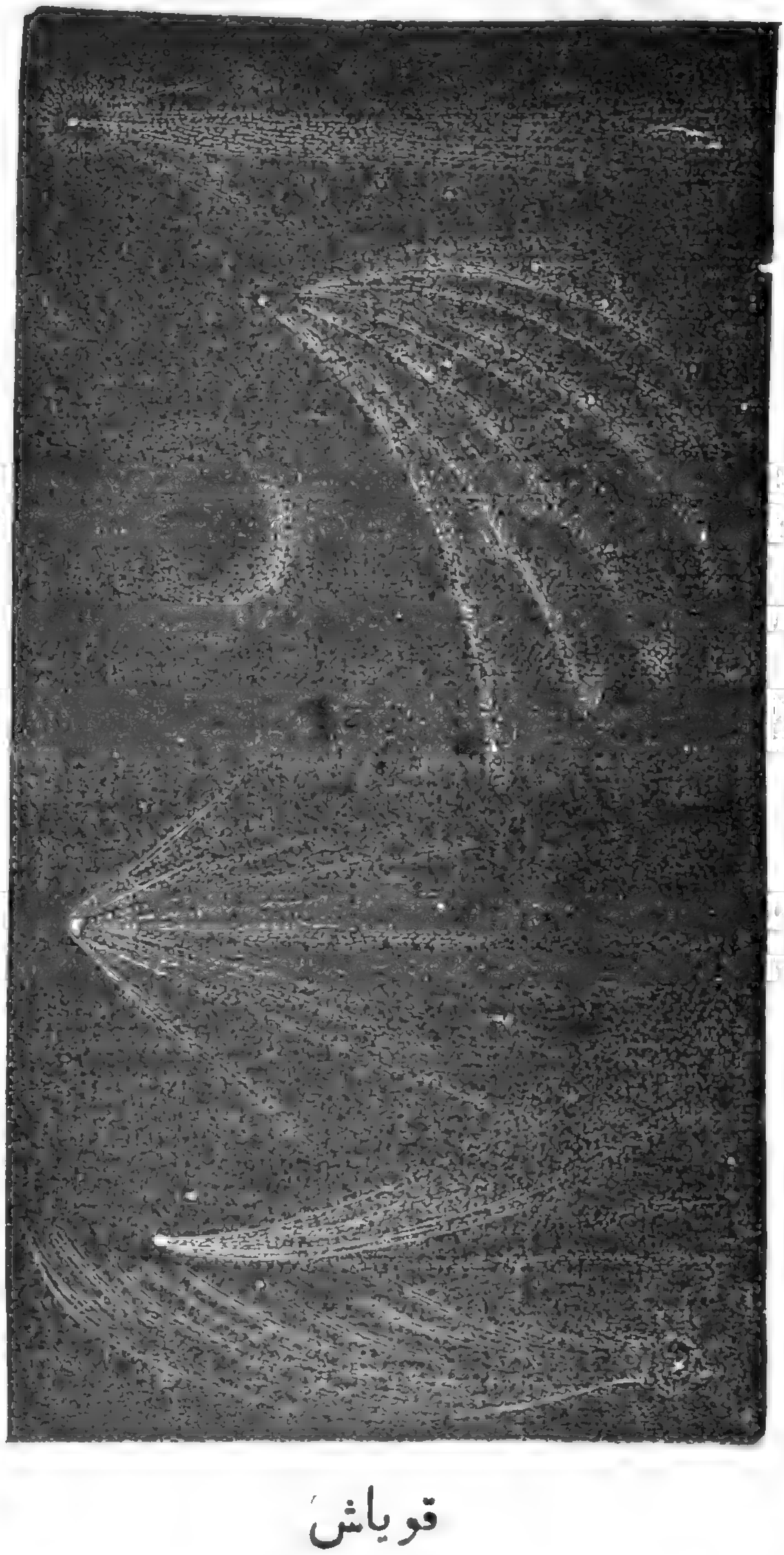

قایو یلده کورونه باشلاغان لار

قویاش

قویاش که قایوسی ننك تیره‌سنده سیر قیله‌در یولدوزلار واق جسم هم قویروقلی یولدوزلار هم بزگا یاقتی‌لق هم جلی‌لق بیره‌در شونلد این اوز آلدینه یاقتی بیك ضور کره که اوستکی قاتلاوی بوهم بخار بله یعنی پار هم غاز بله آغارغانچه قزمشدر ـ قویاش ننك ضورلغی یرکا نظرا ملیون یاروم اولوش آرتقدر هم یردن ۲۱ ملیون

ـ٥ـ‌:ـ٥ـ

میل یعنی ۱٤۷ ملیون چاقرم یراقده‌در ـ برفرض طوب یادراسی برمینوتده اون‌دورت چاقرم باراقالسه هم یردن آتوب یبارکاچ قویاش‌غه ایرشوی فرض قیلنسه یکرمی یلده قویاش‌غه ایرشر ایدی .

کواکب ثابته (یعنی یورمی نورغان یولدوزلار)

(یاکه بوتان عالم قویاش‌لاری)

برننگ قویاش شکللی بر اورننده تیک طوروچی هم اوزی یاقتی یولدوزلار حساب سز کوب - آندی یولدوزلار تیره‌سنده هم برننگ قویاش تیره‌سنده بی حساب یولدوزلار جسم‌لر وغیری قویروقلی یولدوزلار ایلنگان شکللی ایلنه‌لر - بعض آندی اوزی یاقتی یولدوزلار یعنی قویاش‌لار برننگ قویاشدن کوب کوب درجه ضورلار - برننگ قویاش‌غه یردن آتلغان طوب یکرمی یل باررغه تیوش بولسه اول ایکنچی عالم‌ده‌گی قویاش‌لارننگ بعضسنه شوندی اوتکون طوب یوز یل بعضسنه منگ یل بعضسنه اون منگ یل هم آرتق باررغه تیوش بولور (فسبحان القادر علی مایشاء ومالم نعلم) . براصطوی کوزگا کورنگان یولدوزلارنی آلطی منگلب حسابلی‌لار امادوربین بله قاراغاچ برنچه ملیونلاب صانی‌لار کوکده بریول بار آغارب طورا آی سز آیازکیچ ده آیورم اچق کورونه تاتارچه کیک قازیولی دیلر روسچه ملیچنی پوت بوکون گاچه آننگ نی ذات ایکانلکن بلنمسه‌ده اول توغرده براقده بیک کوب یولدوزلار جیبلغاندن حاصل بولغان یاقتیلق دیب گمان قیلالار آلایده کونکل‌گا بیک اورناشورلق سوزتوکل بلکه ضعیف بنده بله آلمغان خالقُ الْکَوْنِ وَالْفَسادِننگ برعلامتی در - بنده کوکده‌گی نرسه‌لرنی توکل اورنده‌گی اجزانی ده‌بلب بتوره آلمی - آوزدن اچلگان صوتوغری بوغازدن اوبکا تیشوکلرینه قویولا دیب اویلاوچی‌لارده یوق توکل .

شمال شفقی

خدای تعالی‌ننگ قدرتی وحکمتی بی‌نهایه وبی پایان ایکان‌لک‌گا بی حساب دلیل وعلامت‌لر جمله‌سندن برسی شمال شفقی در اول بر عجب علامت‌در کوئی بیک قصته قش ده‌هم کوندزی برده بولمی تورغان شمال طرفنده بولا - اینک اولی بولا باشلاغاچ قارانغو استیناشکللی کورونه باشلی آندان آری آز آز کره‌ننگ کیساکلری صوماق کورونه باشلی - بعد کورنگان کره‌ننگ یوقارغی یاغندن بریاکه بیک کوب یاقتی دوغالار کورونه باشلی اول دوغالار تورلی توس‌لرگا آلشنوب کویه بیل‌گا آصفان سیسی شکللی طولقون‌لانه - بعد قارانغو استینادن تورلی توسداگی یاقتی‌لار چغا باشلی - بوقدری دینکز شکللی یاقتی‌لار یلان‌لار شکللی بوتورلب صوزلوب یوری باشلی برصوزولا برقصقارا یاقتروی برکوچلنه برکیچره‌یه - اوشبو وقتده

کوك طرفنده یاقتر ناتورغان الکتریق فنالاری شکللی باغانا باغانا حامل بولا - او شبو طریقه الله نیچه ساعت طورا - یوله رنی صرقدن آری بو علامت کیچ صاین بولا بعض یلده بزننك طرفده کورنکاچ آنی بیك عجب اش دیب او یلاب خلق قورقوشه صوغش بولورغه ایمش دیب سویلشه باشلی لار - لکن شمال شفعی شمال طرفنده کیچ صاین بولغان شکللی بولادر بعض وقتده بیك قوتلی بعض وقتده آز راق شمال شفعی ننك یاقتسی قویاش یاقتیسندن حامل بولغان نرسه توکل هم علمالارنك بن ایکانن آیورم آچق بلمی لر بعض لری قطبده الکتریك قوتی جیوولغانلقدن دیب کمان قیلالار .

شمال شفعی صورتی

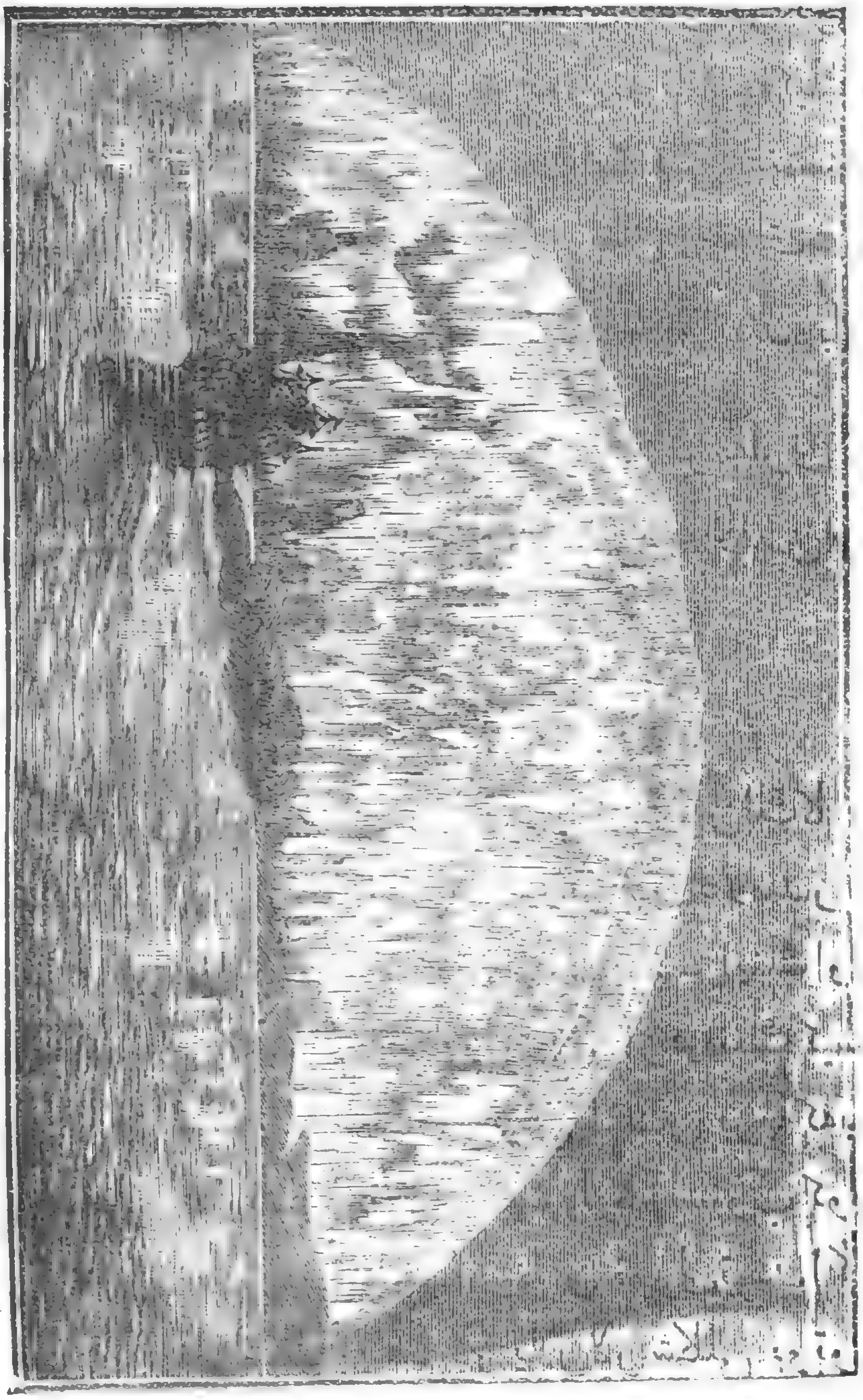

(تثبیت

(تثبیت بالتبییت)

فن جغراف هر بر اطراف
باری بر مسکین تاتارلار
ای برادر خقنی طانو
آنی طانو مخلوقاتن
مخلوقاتن‌نک کیفیاتن
فن جغراف سویلی آنی
قدرت الله بی‌حساب دیب
بس اوقی‌کور فن جغراف
فن جغراف بلو واجب
چونکه قرآن آچره بی‌عل
یر یوزنده سیر ایدونکز
دیمش اول رب تعالی
سیر عالم ظاهرنچه
باطنی سیر علم جغراف
بعض‌لرگا سیر عالَم
آندی خلق منک‌گا بر یوق
بر فرض هم نصیب اولسون
گیزگاننک بل معناسزدر
آندی سفرده کوررسن
اوچراماغان کوب کوب اشیا
اما باسانک اوشبو فن‌نی
بیل‌کا اوچماس بلکه بولور
بر شهر یاکه آول‌غه
آنده خندی امتیاز بار
تاریخی تربه وبنیان
غبرت آلورلق نمه‌لر
یاکه بولا ایسکی جامع

خلقی آنی اوقی‌لار
اول نیکا دیب یوقلی‌لار
واجب ایکان معلومنک
طانوماقله معلومنک
یرمزننک هر چاتن
ازمله آندان یاتن
طانولا جغراف ایله
چن کونکل اخلاص ایله
معلومنکدر یخشی باق
امر ایدوبدر آنی حق
بس کوررسز قدرتم
بنده‌لره امر ایدیب
باطننچه هم بولا
بلمکیله بس بولا
بولغالی نصیب سیراک
ایوده یاتقان کوبراک
معرفتسز بو فن‌نی
صرف ثمن بی معنی
شونی نیکا اوچراسانک
کورمی قالا بلمسانک
سفر اچره مصرفنک
کوب اولوش‌لر نفعنک
توغری کیلسه بر یولنک
بولا سننک معلومنک
یاکه صودن یلغه‌دن
بولا تورغان آنکمادن
یاکه بولا مدرسه

یاکه فابریك یاکه حوجا
ننده طاوار مونده کرك
هیچ صوراشمی‌سن
بلمسانك سن اوشبو فن‌نی
اول نچوك دریا بنده
گر بلورسانك فن جغراف
بر فرض گر سیر ایدارسنك
کورمکان یرکا باررسانك
کوره‌چاك سن بارچه سن هب
ایوده طورب سن قیلورسن
بولمی سننك اِحتیاجنك
موندی علم موندی خبر
بلمکان‌لر غافل اولوب
کله‌چاکن بر وقتده
اوزیم آنده قبر اچنده
شول وقتده بو کتابی
اورنك اوچون هم شهاب چون
یا آلهی قیلمه بزی ضالّین

نوع سودا بولمسه
یاکه قایسی جونراك
تاکه سَنَاكْ یاکوراك
اوخشاشنك بل بو لمهب
قالدی خنزیر خشك لب
اختیاج یوق سیرگا
اختیاج یوق غیرگا
بلسانك آنده نی بارین
بر سیرله هب یارین
جمله عالم سیرنی
صوراشرغه غیرنی
بولا سنکا ضور قدر
قالا موندن بی خبر
بو کتابم قالیسر
دعا کوتوب یاتیسر
گر توتار سنده قیل دعا
مؤمنینه فاتحا
بو دعایه جمله‌مز آمین

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

Дозволено цензурою С.-Петербургъ 7 Февраля 1899 г. Типо-Литографія И. С. Перова, въ Казани, булакъ, соб. д.

Дозволено цензурою С.-Петербургъ 7 Февраля 1899 г.

Типо-Литографія И. С. Перова, въ Казани, булакъ соб. д.

کرهٔ مسطحه

Дозволено цензурою С.-Петербургъ 7 Февраля 1899 г.   Типо-Литографія И. С. Перова, въ Казани, булакъ соб. д.

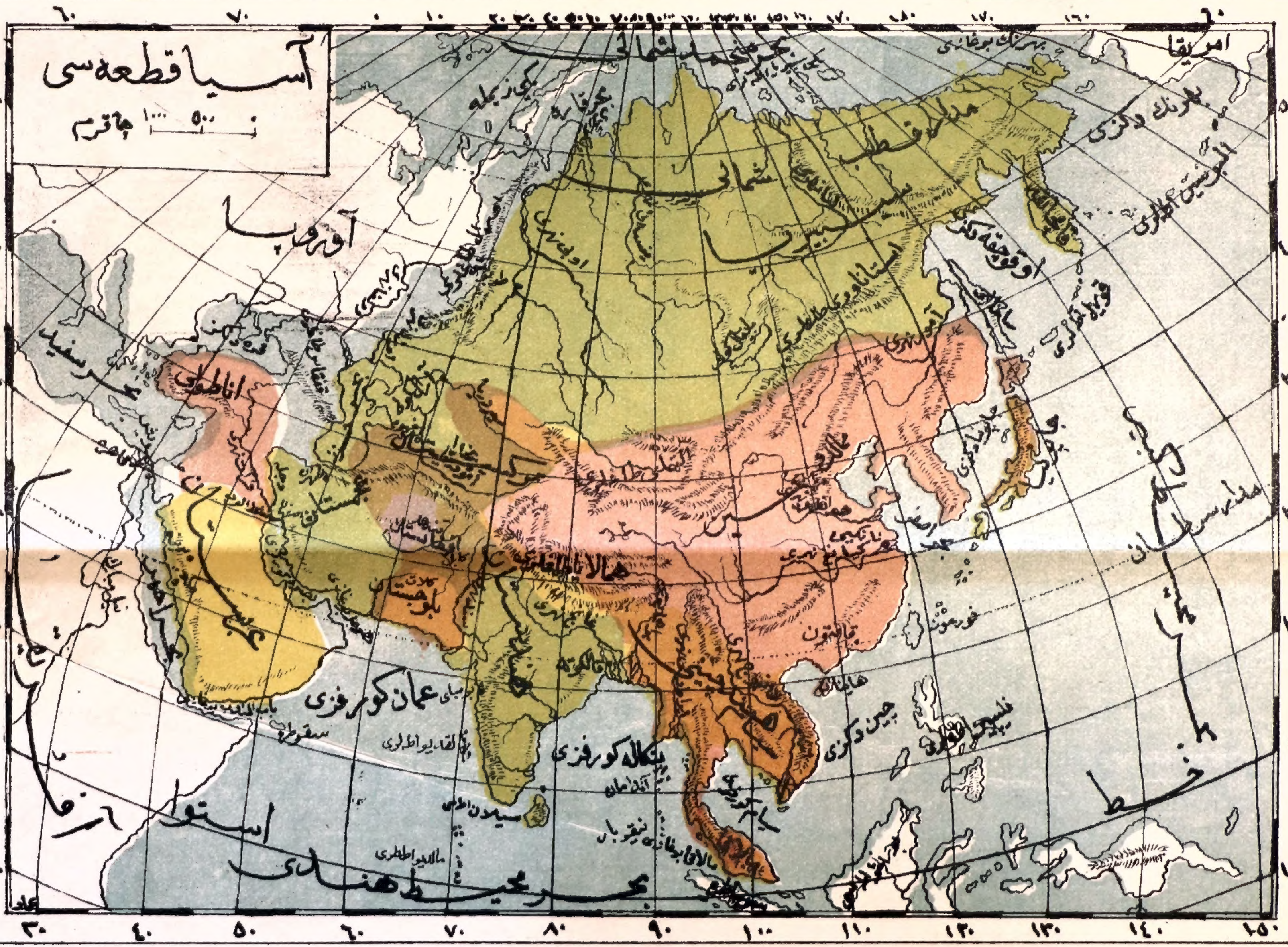

Дозволено цензурою С.-Петербургъ 7 Февраля 1899 г.

Типо-Литографія И. С. Перова, въ Казани, булакъ соб. д.

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 7 Февраля 1899 г.

Типо-Литографія Н. С. Перова, въ Казани, булакъ соб. д.

Дозволено цензурою С.-Петербургъ 7 Февраля 1899 г Типо-Литографія И. С. Перова, въ Казани, булакъ соб. д

قزان اونیویریستیتی ننك طبع خانه سنده باصمه اولنمشدر محمدجان
وبرادری شریف جان بن منهاج الدین کریمفلرننك
خراجاتی ایلان ۱۸۹۹ نچی یلده